

— Izhaja ob 4. zjutraj. —
Stane mesečno Din 25.—; za in-
stano Din 40.— neobvezno.
Oglaš po tarifi.
Uredništvo:
Ljubljana, Knašova ulica št. 5/L.
Telefon št. 2072 in 2804; ponoči tudi
št. 2034.
Rekopisi se ne vračajo.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 2096.
Izredni oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 2497.
Podružnici: Maribor, Aleksandrova
št. 23 — Celje, Aleksandrova cesta
Razpis pri poštnem črt. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.242 — Praha črt. 78.180
Wien, Nr. 205.241.

Ljubljana, 30. junija.

Ko so prišle v Ljubljano prve vesti o strašnem umoru v Narodni skupščini, je tudi v vrstah SLS završalo Brezsrčni in zaslepljeni klerikalci so neprikrito dajali duška svojemu veselju, da sta bila v parlamentu umorjena dva poslanca KDK, trije pa težko ranjeni. Se celo premo- palo krvi se je zdelo tem pokvarjenim patentiranim katoličanom.

Bilo pa je v SLS tudi treznih mož, ljudi srčne kulture, ki so spontano izjavljali, da za SLS sedaj ni drugega izhoda kakor pokojna demisijska dr. Korošca. Med temi je bil tudi dr. Brejc, ki je takoj spoznal, da je nastopil veliki trenutek, ko je za SLS dana prilika in dolžnost popolne pregrupacije napram današnjim vladodržcem. Na eni strani je nezdružljivo z odgovornostjo stranke s katoliškim programom, da bi s svojimi ministri vzdrževala krvavi režim, na drugi strani pa je boj med velesrbsko hegemonijo in pravo državno mislijo enakopravnosti in poštenosti dose- gel tako formo, da je v vitalnem inter- resu vseh državljanov, ki niso v širši ali ožji družbi jugoslovanske cenciarje, da se napravi temeljit konec revolverski politiki plačakašev. Razmere so tako da- leč dozele, da se vsem, ki jim je dol- žnost brigit se za vitalne interese na- roda, neodoljivo vsiljuje rešitev vpra- šanj, katerih nujnost se je pokazala te- kom prvih desetih let Jugoslavije. Jas- no je, da gre v tej situaciji za daleko- sežne odločitve, na katerih so Slovenci pravi tako zainteresirani kakor Hrvati in Srbi, vsekakor pa tako zainteresirani, da je od sedanjih situacije odvisna vsa da- lja bodočnost Slovencev kot celote.

Toda apel treznih elementov v SLS je bil zaman. Dr. Korošec je s svojim ožjim štabom ostal tudi sedaj zvest svo- ji nesposobnosti, ki mu jo je očital in do- kazal med drugimi tudi dr. Susteršič. Nele da ni takoj podal ostavke, s čemer bi energično odvrnil od sebe vse breme odgovornosti, ki je leglo na SLS z umor- om v Narodni skupščini, temveč bolj in bolj je vidno, da je uprav dr. Korošec glavna sila v državi, ki se podal- juje in omogočuje današnji cencarski režim. Tisti trenutek, ko bi doktor Korošec demisioniral, bi bilo konec Vukičevićeve vlade in brez dr. Koroš- ca bi ne bil mogoč noben velesrbski režim več.

SLS ima zgodovinsko zaslug, da igra tudi še po umoru prečanskih po- slancev vlogo izdajalca prečanskil, to- rej tudi slovenskih interesov. SLS je slabša od politične organizacije mu- slimanov, ki so vsaj dali izraz nezado- voljstva nad krvavim dogodkom v skup- ščini. SLS je slabša od srbijanske Davi- dovičeve stranke, ki se vendarle resno peča z mislijo demisijske demokratske ministrov; SLS je tudi grša kot centrum radikalske stranke, ki odkrito izpove- duje, da krvavi režim ne more več ob- stojeti. Menda prekašata SLS in doktor Korošec v naporu za ohranitev ve- lesrbskega režima celo samega g. Vu- kičevića. Prokleta igra je to, ki jo la- hko igra samo omejen in brezsrčen par- tizan, ki v slepi strankarski strasti po- zablja na vse, kar bi mu moralo biti sveto.

S strankarskega stališča nam bi mo- glo biti obnašanje dr. Korošca ob umor- u prečanskih poslancev pogodu, kajti če je še kaj razsodnosti in človeškega čuta v SLS, stališče vodstva te stranke napram krvavim dogodkom mora iz- trezniti še tako vnetega pristaša dok- torja Korošca. Kar ni zaslepljeno in do skrajnosti pokvarjeno, mora obrniti hr- bet brezvestni in pogubni politiki SLS. Zavedajmo se, da v sedanjih časih ne gre za uspehe kake stranke, marveč za bodočnost celokupne Slovenije, za bolj- še življenje vseh Slovencev v srečnejši Jugoslaviji.

Baš zato ne moremo razumeti, da je dr. Korošec, ki so ga njegovi najvne- tejši čestitci svojčas imenovali »očeta slovenskega naroda«, popolnoma poza- bil na ta ubogi in teptani narod. Straš- na je misel, da je vodja največje slo- venske stranke, ki nosi formalno odgo- vornost za vodstvo slovenskega ljud- stva, tudi še po umoru prečanskih po- slancev v Narodni skupščini, z dušo in telesom zapisan velesrbijskim hege- monom.

Zgodovina bo dr. Korošcu in njegovi stranki strašno sodnik.

Poslanci KDK za rodbine umorjenih žrtev

Beograd, 30. junija. I. V smislu sklepa KDK, so danes poslanci koalicijske izročili vdom in rodbinam ubitih tovaršev Pavla Radića in Gjura Basarička 160.000 Din. To svoto so darovali poslanci, in sicer vsak po 2000 Din. Od 5. do 8. ure zvečer so bili pri Stepanu Radiću v posetih Pribević, Gri- gozino, Kosačević, dr. Maček in Sekula Dr- ljević.

Državna hipotekarna banka ukinja posojila

Beograd, 30. junija p. Državna hipotekarna banka je izdala službeno glosilo, da od 1. julija dalje ne sprejema več prijav za posojila.

Hazardna igra hegemonistov Vukičevićevci se otresajo demokratov

Hegemonisti se tepejo za oblast in portfelje, medtem pa grozi velika nevarnost našim financam in naši valuti

Beograd, 30. junija. p. Konture nove politične situacije postajajo vedno bolj jasne. Kartel Vukičević-Spaho-Korošec se je odločil za hazardno politiko, ker vsi trije politiki uvidevajo, da je njho- va usoda nerazdružljiva. Abstinenco KDK skušajo izkoristiti zase in pritiska- jo s tem na demokrate, pri čemer spret- no izrabljajo dejstvo, da zahteva dok- tor Marinković ratifikacijo nettunskih konvencij, Davidović in Grol pa demisijsko vlado. G. Vukičević se je odločil, da za- hteva od demokratov popolno jasnost. Grozi jim, da bo otvoril krizo in najprej ponudil KDK pet portfeljev, katerekoli si hoče izbrati. Pri tem pa seveda ve, da se KDK z njim ne bo niti razgovar- jati. Policajradikali širijo tudi že vesti, da bo po izločitvi demokratov iz vlade postal zunanji minister dr. Laza Marko- vić.

Splošno je mišljenje, da bo, kakor doslej, tudi topot kapitulirala demokra- tska stranka in da se bo g. Davidović umaknil. Skupščina se naj po načrtu vukičevićevcev sestane okoli 10. julija, zavrne najprej vse obtožbe proti dr. Subotiću, dr. Korošču in dr. Periću, nato pa ratificira nettunske konvencije.

Nova politična situacija je mnogo olajšala politično odgovornost KDK. Krivda za neizogibne usodne posledice, zlasti za še globlji razid med Zagrebom in Beogradom pade izključno na srbij- skanske stranke in njihove zaveznike. Svar se komplicira tudi s tem, da se v nevarni formi odpira vprašanje dr- žavnih financ in državne valute. Sedaj je jasno, da tudi s predumom na po- sojilo ni nič. S tem pa so rezerve v deviz- zah, s katerimi razpolaga Narodna ban- ka, omejene na devize od izvoza, ki je v tej dobi najmanjša, a dohodki izrednih dohodkov bodo šele septembra narasli.

Tako bo v najtežjem momentu za kredit države in nacionalno valuto na dnevnem redu troje vprašanj: spre- memba ureditve države, državne finan- ce in stanje valute. Državna oblast pa bo istočasno v rokah treh politikov, ki v tem momentu ne mislijo na ničesar drugega, kakor na utrditev svojega osebnega vpliva na škodo demokratov in na škodo pašičevcev, odnosno cen- trumašev v radikalni stranki.

Beograd, 30. junija. i. Danes se z vso gotovostjo zatrjuje, da je sklep vlade, da ne poda demisijske posledice dogo- vora med dr. Marinkovićem, Veljo Vu- kičevićem, dr. Koroščem in dr. Spahom. Zunanji minister utemeljuje svoje stališ- če s tem, da mora Narodna skupščina rešiti še nekatere važne posle, ki jih nalaga mednarodni položaj naše države, predvsem pa ratificirati nettunske kon- vencije. Vladni krogi dalje dokazujejo, da mora vlada potom posebnega zakona stabilizirati valuto ter dobiti potreb- no parlamentarno pooblastilo za najete inozemskega posojila.

Demokrati so imeli dopoldne krajšo konferenco, na kateri so sklenili, da od- lože razgovore do ponedeljka in da po- čakajo s svojim sklepom, dokler ne bo- do znani sklepi radikalnega kluba, ki ima tudi v ponedeljek sejo.

Zanimanje je vzbudilo v političnih krogih naznanilo Nastasa Petrovića, da bo v slučaju sklicanja sedanje Narod-

ne skupščine podal v njej važno izjavo ter imel govor, v katerem bo označil svoje stališče in stališče širokih nepo- kvarjenih srbskih množic do zadnjih usodnih dogodkov v Narodni skupščini ter do splošnega političnega položaja.

Pašičevci so korajžni — v besedah

Beograd, 30. junija p. Današnje pašičev- sko »Oslobojenje« se postavlja v ostro nasprotje z vlado in Veljo Vukičevićem V članku o cerski proslavi navaja, kako se je istočasno s to proslavo vršila v Zagrebu maša zadušnica, ki bo imela morda enake posledice za Hrvate, kakor Kosovo za Srbe »Oslobojenje« navaja Predavčev govor, ki naglašava, kako si stojita nasproti na eni strani KDK z občutkom dolžnosti in pra- vičnosti, na drugi strani pa cinizem in tira- nija. V isti številki napada »Oslobojenje« predsednika Narodne skupščine dr. Perića, češ da bi moral po strašnem klanju poslan- cev KDK v Narodni skupščini že iz slove- škiz ozirov zapustiti svoje sedanje mesto. List energično zahteva, naj poda dr. Perić ostavko na predsedstvo Narodne skupščine.

„Največja napaka“

Beograd, 30. junija. p. Nocojšnje »Novo- sti« objavljajo pod naslovom »Fataalna pogre- ška« uvodnik, v katerem naglašajo, da se lahko sedaj z vso sigurnostjo trdi, da je največja politična napaka, ki se je mogla zgoditi ta, da je vpliv v državi še vedno v rokah Vukičevića, ker noben razlog ne mo- re opravičiti zavlačevanja demisijske vlade, ki nima več nikake moralne avtoritete in ki je velik del države sploh več ne priznava. Govoreč o politični situaciji piše list, da smo sedaj zopet v eri ministerljaznih kom- binacij in ugibanj, zakaj Vukičević ne poda ostavke. Članek končuje s konstatcijo, da se vsa javnost v državi začudena vpra- šuje, kaj naj to pomeni in kdo se tako la- hkega srca igra z usodo države in z narod- nim edinstvom. Narod je obupan, ker danes ne ve več, na koga naj naslovi svoj zadnji apel, ker grede vsi, na katere je še verjel, za svojimi ambicijami in zasledujejo samo svoje strankarske interese.

KDK čaka...

Zagreb, 30. junija. č. »Jutarnji list« pri- naša iz vrst KDK informacijo, da hoče še nekaj časa počakati s svojo odločitvijo, dokler ne vidi, kaj bodo storili v Beogradu v svrhu sanacije razmer. Ako ti sklepi ne bodo ugodni, se bo KDK vrnila v Zagreb ter sprejela zaključke, ki bi mogli biti zelo usodni za vso državo. V tem oziru še niso sprejeti nobeni sklepi, vendar pa smatra dopisnik »Jutarnjega lista« za možno, da bi se v Zagrebu proglasil Hrvatski sabor.

Revizija ustave glavni pogoj

Beograd, 30. junija. p. Podpredsednik KDK dr. Maček je dal danes novinarjem na vprašanje, kako stališče zavzema KDK gle- de nadaljevanja parlamentarnega dela, sle- dečo izjavo: »Ni dvoma, da se s to skup- ščino ne more več delati. To je menda popolnoma jasno. Jasno pa je tudi to, da mi ne moremo delati ne samo s to, nego tudi z nobeno drugo Narodno skupščino, ki bi bila izvoljena na enak način, kakor je bila sedanja. Ureditve države brez re- vizije ustave ni več.«

Kongres vinogradnikov

Razprava o novem vinskem zakonu
Zagreb, 30. junija n. Danes se je tukaj vršil kongres vinogradnikov. Slovenijo so zastopali med dr. ravnatelj Andrej Zmavc iz Maribora, inž. Henrik Mohorčič iz Maribora, predsednik vinarstva društva za Slovenijo in mariborski oblasni odbornik Alojzij Zupančič, v imenu ljub- ljanskega oblasnega odbora pa dr. Anton Mila- vec in Vladimir Kuret. Prisotni so bili tudi množestveni delegati iz Hrvatske, Slavonije in Dalmacije. Kongres je otvoril prvi podpredsednik Zveze hrvatskih vinogradnikov Jurišić, ki je predlagal za predsednika kongresa Hrčiča, za pr- vega podpredsednika inž. Gazdarića iz Splita, za drugega podpredsednika ravnatelja Zmavca iz Maribora.

Na kongresu so razpravljali o načrtu novega vinskega zakona. Delegati iz Slovenije so zahte- vali, naj bi se pripravljale vina ne dovoljevalo z onimi sredstvi in v toliki količini, kakor to določa novi načrt vinskega zakona. Proti temu stališču Slovencev so nastopili delegati iz Dal- macije, ki so zahtevali, naj v načrtu ostane do- voljen dodatek vinske kisline do največ 200 gramov na 100 l in ne do največ 100 g kakor so za- htevali slovenski delegati. Kongres je sprejel resolucijo, ki pravi, da je prvi kongres vino- gradnikov kraljevine SHS po poročilu zastopnika kmetijskega ministristva prof. Hajšnerja o načrtu novega vinskega zakona in po splošni razpravi sklenil, naj Zveza hrvatskih vinogradnikov v Za- grebu še nadalje vodi celotno akcijo za izdelavo novega enotnega vinskega zakona. Resolucija omenja nadalje, da se delegati niso mogli spo- razumeti glede načrta tega zakona, radi česar je potrebno, da predstavnik vinogradništva iz vsi- h kraljev v najkrajšem času prouči in sporoči svo- je stališče glede enotnega vinskega zakona.

Kaj se godi za kulisami?

Politični dogodki včerajšnjega dne. — Vedno ostrejša borba med policajradikali in demokrati

Beograd, 30. junija. p. Danes v raz- pletu krize na zunaj ni zabeležiti va- žejših dogodkov. Tem živahneje pa je bilo za kulisami, kjer se je pričelo na- peto natezanje med radikali vladne skupine in Davidovičevimi demokrati. Davidovičevci so tudi še danes zavze- mali stališče, da je za razčiščenje skraj- no napete politične situacije nujno po- trebna demisijska celokupne vlade, čemer pa se Vukičević in dr. Korošec, ki bi morala po spremembi režima neminov- no izginiti s površja, trdovratno upira- ta. Podpredsednik radikalnega kluba Lalošević, s katerim je imel Vukičević dopoldne daljšo konferenco, je po tej konferenci izjavil novinarjem, da Vuki- čević ne misli podati ostavke celokupne vlade, češ da zato ni nobenega razloga, ker vlada ni zakrivila dogodkov v Na- rodni skupščini. Če pa nekateri demo- krati žele demisijsko naj to sklene de- mokratski klub in naj demokratski mi- nistri podajo ostavke, potem pa bo Vu- kičević na podlagi nove situacije na- dalje postopal. Iz najožje okolice g. Vu- kičevića pa se doznava, da bi bila Vu- kičevićova ostavka demokratskih mi- nistrov zelo dobrodošla. Vukičevićevi računajo s položajem, ki je nastal v Na- rodni skupščini po sklepu KDK, da se ne vrne več v skupščino in bi imeli tako tudi brez demokratov dovoljno večino. Konferenca in posvetovanja radika-

lov in demokratov so se tudi danes ve- dan nadaljevala. Radikali se sestajajo v ministrskem predsedstvu, kjer je Vu- kičević tudi danes ves dan razpravljaj- z radikalnimi ministri. Dopoldne od 10. do pol 11. je bil v avdienci na dvoru. Na povratku je novinarjem kratko izja- vil: »Ni nič novega, demisijske vlade ni. Danes in jutri se greste lahko mirno ko- pat, če bo kaj, bomo videli šele v pone- deljek.«

Istočasno so se posvetovali v demo- kratskem klubu demokratski ministri z g. Ljubo Davidovićem in drugimi prvaki demokratske stranke. Razpravljali so o tem, kako bi izsilili demisijsko celo- kupne vlade, ne da bi ostali pri tem osamljeni, da bi jih mogel Vukičević izigrati. Mnenja pa so bila tako razli- čna, da ni prišlo do nikakega sklepa in so bila posvetovanja odgojena do po- nedeljka, ko se sestane demokratski poslanski klub. Dr. Marinković je bil dopoldne nad eno uro na dvoru.

Napetost, ki je zavladala med demo- krati in radikali, je opažati tudi na pi- savi demokratske »Pravde«. Nocojšnja »Pravda« piše o političnem položaju si- cer zelo rezervirano, priznava pa, da situacija za demokrate ni nič kaj ugod- na. Med drugim tudi poroča, da se bo v kratkem izvršila tudi formalna fuzija SLS z radikali.

Velevažna politična izjava Stepana Radića

Zločin v Narodni skupščini mora prinesiti boljše čase Hrvatom v skupnosti s prečanskimi Srbi in Slovenci

Beograd, 30. junija. r. Poslanec Čaj- kovcu, ki je danes posetil Stepana Ra- dića, je podal Radiću za »Narodni Val« sledečo izjavo:

»Kadar ljudje česa ne razumejo, pra- vijo, da je bil slučaj. V mojem slučaju pa o tem ne more biti govora. V straš- nih dogodkih dne 20. junija se čisto jas- no vidi roka božje previdnosti. To se zrcali tudi iz vseh ostalih dogodkov, ki so sledili krvavemu umoru v Narodni skupščini, kar dokazuje, da tudi nad celokupnim hrvatskim narodom bdi bo- žja previdnost. Sedaj se jasno vidi, da bomo mi Hrvati nerazdružno duhovno ujedinjeni z našimi (prečanskimi) Srbi in morda tudi s Slovenci, končno našli v javnem življenju ono pravico in tako svobodno področje mirnega dela in vse- stranskega napredka, kakor smo jo že

imeli tekmo svoje slavne preteklosti in kakor smo tudi tekmo zadnjih 10 let s svojo narodno in človečansko politiko zaslužili.«

Nato je govoril Stepan Radić o vlo- gi kirurgije in preventivne higijene v svetovni vojni, ko sta milijonom ranjen- cev rešili življenje. Govorec o svojem zdravljenu je Radić naglasil, da jim država ne da na razpolago dovoljnih sredstev, da bi se lahko svojemuz na- znanju primerno udeleževali in izpopolnje- vali. Končno je naglasil, da je uverjen, da bodo posledice krvavega zločina ostale samo na krivcih, hrvatski narod pa bo, mnogo bolj enoten kakor doslej, ob katerikoli priliki, združen z našimi i Srbi izvršil one naloge, ki mu jih je na- menila božja previdnost.

Vdova Pavla Radića pri ranjencih

Stanje vseh treh ranjencev se trajno boljša. — Nastas Petrović pri Stepanu Radiću. — Prva politična izjava Stepana Radića po atentatu

Beograd, 30. junija. p. Davi je obiskala ranjena dr. Pernarja in Ivana Grandja vdo- va po pokojnem Pavlu Radiću, ki je pri- spela v Beograd skupno z gospo dr. Per- narjevo. Sestanek med vdovo Pavla Ra- dića in dr. Pernarjem je bil zelo ganljiv. Vsi prisotni so imeli solzne oči. Radićeva vdo- va ni odšla v sobo Stepana Radića, ker se je bala, da bi mogel sestanek preveč vpli- vati na Radića, ki globoko sočustvuje za udarcem, ki je zadel njo in njeno deco. V tem času je Stepan Radić jutrokal, nato pa je sprejel poslanca dr. Čajkovca (HSS), kateremu je diktiral daljšo izjavo.

V tej izjavi govori prvič tudi o političnih vprašanjih.

Posl. Grandja se je dopoldne šetal v pa- rku bolnice ter se živahno razgovarjal z ostalimi bolniki in z novinarji. Proti poi- nevju je obiskal Stepana Radića tudi posl. Nastas Petrović, ki je ostal pri njem kakih 20 minut. Po sestanku je Nastas Petrović izjavil novinarjem, da o politiki nista go- vorila. Na vprašanje novinarjev, ali more podati kakšno politično izjavo, je Nastas Petrović odgovoril: »To nameravam storiti v Narodni skupščini, ako bodo res imeli po- gum sklicati sedanje skupščino.«

Štiripetinska večina za Poincarejevo vlado

Poincarejev ekspozé o aktualnih vprašanjih. — Izjemno stališče Alzacije. — Uradniški sindikati

Paris, 30. junija. d. Na včerajšnji popo- danski seji zbornice je najprej ministrski predsednik Poincaré odgovarjal na interpe- lacije ter branil vladno politiko. Predvsem je ugotovil, kako se je pred dvema letoma sestavila vlada nacionalne unije. Ako bi zbornica želela rekonstrukcijo sedanje vlade, naj to pove. To je ravno naloga zbor- nice, ne pa ministrskega predsednika. Zbor- nica mora povedati, ali hoče vlado, ki je orijentirana bolj na levo ali bolj na desno. Ni lažje naloge, kot najti kandidate za mi- nistrske portfelje. Bil bi brezdomno ne- pričakovan dogodek v svetovni zgodovini, ako bi manjkali kandidati za ministrske portfelje. Vlada hoče vladati z veliko večino, toda ostala bo zvesta onim, ki so ostali zve- sti nje. Dejali so, da hočemo omejiti manj- šino. To je nemogoče. Ne upam se, da bi postal mejo ter izjavil: Tukaj se konča republika! (Odobrovanje). Zahtevam dne- ni red, ki bo izrekel moji vladi zaupanje. Je pa stvar zbornice, da se izreče, ali hoče ob- držati sedanje vlado ali pa ne. V nadalje- vanju svojega govora je dejal Poincaré: Omeniti moram še dve točki, in sicer al- zasko vprašanje in statut državnih uradnikov. Vlada je bila napadena, da ni uvedla zaka- noodajstva lajkov v Alzaciji. Ne sme se po- zabit, da zakon o ločitvi cerkve od države

v Alzaciji ni bil nikoli v veljavi in da je bil še leta 1870., ko se je Alzacija ločila od Francije, sklenjen konkordat. Alzacija, je dejal Poincaré, nam je dala dovolj dokazov lojalnosti. Ona zasluži, da moramo z njo po- stopati taktno in skrbno. Nikakor pa ne smemo kršiti tradicij Alzacije.

Glede vprašanja statuta državnih uradni- kov je izjavil Poincaré, da je vprašanje sin- dikatov državnih uradnikov zelo kočljivo. Vlada nikakor ne namerava odredi držav- nim uradnikom pravice glede ustanovitve sindikatov. Vendar pa je potrebno natančno določiti pravice in dolžnosti državnih urad- nikov. Svoj govor je končal z besedami: »Najvažnejša zadeva je stabilizacija franka. Zato je predvsem potrebna narodna edinst- voj stabilizacija vlade.« Poincaréjev govor je bil sprejet z velikanskim odobravanjem.

Pri glasovanju je bila izrečena Poincaréju zaupnica s 455 proti 126 glasovom. Večina 455 glasov, s katero je včeraj francoska zbornica sprejela resolucijo zaupanja, je največja večina, ki se je kdaj dosegla pri političnih glasovanjih v francoski zbornici. Manjšina obstoji iz 12 komunistov, 100 so- cialistov in nekaj socialističnih republikan- cev in radikalov. 25 do 30 članov zadnjih dveh skupin se je vzdržalo glasovanja. 100 do 125 radikalov je glasovalo za zaupnico.

Po strmini navzdol?

Značaj in pomen Račičevega zločina. — Ni enakopravnosti in ne varnosti za življenja. — Usodna kratkovidnost vlastodržcev

Zagreb, 29. junija.

Nahajamo se v državni krizi — v polnem smislu te besede.

Atentati so bili in še bodo. Nikdar niso znak posebnega zdravlja državnega in narodnega organizma. Toda po reakciji, ki sledi, po tem, kako organizem reagira na škodljivca, na infekcijo, se presoja njegovo zdravje.

Spominimo se, kako je država, kako je vsa naša javnost odgovorila na Stojčev atentat, pa kmalu nato na uboj Milorada Draškovića. Reakcija je nastopila odlično in oštro. In zmanjkala je otrovna presajenja bilka s enim zamahom roke. Evropa je priznala: Jugoslavija se zna obraniti po vojnih boleznih, Jugoslavija je zdrava.

Vlastodržci v Beogradu vsi po vrsti pravijo sedaj: Zločin (nekateri pravijo »gesta«, »greh«) Puniše Račiča je čisto individualni čin brezumnega človeka. Čemu toliko hrupa, zakaj naj vlada pada, zakaj naj se menja ustava? Ta hrup je zopet individualni čin drugega brezumnika, ki hoče izkoristiti kri... Zato — nadaljujmo po starem potu.

Tako pojmovanje, taka reakcija pa dokazuje, da je kriza zelo globoka, da ni samo en Puniša, da jih je mnogo, da so omanjeni moralni temelji našega skupnega življenja.

Čim samu čin Puniše Račiča ni pretresel v dno duše vse družbe, čim niso vsi »merodajni« uvideli, da se je pred nami odprl prepad, ter takoj zasuka rokave, da ga zamaše, da operejo preliči kri ter zažgejo mesto samo, kjer je tekla — je organizem bolan. Nevarno bolan.

Teško mi je in fizično neprijetno ponavljati, kar se je dogodilo, ker o značaju tega dogodka ne bi smelo biti diskusije...

Ubija sta dva narodna poslanca, trije pa ranjeni od drugega narodnega poslanca sredi Narodne skupščine. Ali se že v samem tem delu ne vidi smrtonosni strel parlamentu samemu?

Bistvo parlamentarizma

Ustanova parlamenta je ustvarjena prav zaradi tega, da obračunavanje med nasprotnimi interesi razredov, ver, strank in klik ne bo v znaku sekire, motike, puške. Parlament ima preprečiti državljansko vojno, borbo vseh proti vsem, on je ventil za vse strasti — on na podlagi utrjenih običajev, pravil, zakonov nudi vsem članom ne samo jamstvo njihove fizične varnosti, varnosti za življenje in glavo, temveč tudi polno najširšo svobodo, nezakaznost v izvrševanju poslanskih dolžnosti. Zato je imunitetno pravo v ustavi sami določeno, da oblasti ne morejo preganjati poslancev za to, kar govorijo in kako glasujejo v parlamentu — in niti za kazniva dejanja storjena izven parlamenta. Za taka dejanja jih skupščina mora šele izročiti, da se ne bi morda tudi v takih preganjanjih skrivala škandala oblasti, maščevanje za poslansko delo.

Torej: Nikaka niti najtežja beseda, psovka, kleveta, niti napad na samega kralja, državo, v parlamentu samem nima nikakih posledic od strani zakonitih oblasti proti poslanecem, — razen disciplinske kazni predsednika skupščine. Nikaka niti najhujša beseda ne more upravičiti silo proti poslanecem, ker se drugače ubija sam princip parlamentarizma. Lažje pa je prenesti najhujšo besedo, kakor uničiti ustanovo. Korektura za neodmerjene izpade, besedne žalitve in druge izkušnje se nahaja tudi v javnosti in v prvih prihodnjih volitvah...

In če je z ustavo in zakoni zajamčena nezakaznost zastopnikov naroda, — kako da bi jim ne bila šele sigurna glava na vratu! Še pred stoletjem so dobivali predstavniki posameznih stanov od kralja saluum conductum, t. j. pismeno jamstvo za življenje in svobodo, da morejo priti na določeno mesto zborovanja. To je bil začetek parlamenta.

Adresa Narodnega veća in regentov odgovor 1. decembra in pozneje vidovdanska ustava predstavljajo častno zaobljubo za zastopnike vseh krajev države, da jim v Beogradu ne bo padel niti las z glave...

Zločin Puniše Račiča

Zločin 20. junija se dviga do kulminacije groze, ker je bil razen tega, da je bil storjen v parlamentu,

1. povsem očividno pripravljen;
2. izvršen od člana vladne večine, ki ima vso oblast v rokah, ki ne more svojega člana spraviti v obup politične onemoglosti, ker razpolaga z vsemi možnimi represalijami napram manjšini;
3. ker zločin, poslanec večine ni streljal samo v dozdnevne žalitelja, temveč tudi v petorico voditeljev in pravkov opozicije;
4. ker je streljal na goloroke ljudi kakor na smrt obsojene;
5. ker se je nato nevarno umaknil sredi stotine ljudi in šele 5 ur kasneje je prišel sam k ministru notranjih del;
6. ker je Srb ubil Hrvate...

Usodne napake

Čim strašnejše je čin, tem hitrejša uspešnejša in odločnejša bi morala biti reakcija od strani oblasti, strank in družbe. Morala bi se takoj izvesti izolacija kakor pri pojavu kuge. Treba bi bilo na 100 načinov manifestirati, da je zločin delo osamljenega, če človeške družbe izključene poedinca, nepereračunljivega izroka.

Medtem pa je službeni Beograd na svojo nesrečo vse storil, da dobi zločin Puniše Račiča značaj kolektivne krivde cele družbe, iz katere je vzniknil. Tudi predsednik Narodne skupščine že 10 dni sedi nepre-

mično na svojem okrvavljenem mestu in predsednik vlade ter obem predsednik kluba, čegar član je ubil poslance naroda, ni smatral za svojo prvo dolžnost, da s takojšnjo demisijo da vsaj neko zadoščenje pravemu in moralnemu čustovanju države in naroda da bi od sebe odvrnil teži sum odgovornosti za atentat.

Gredo še dalje. Glavna glasila vladujočih strank »Samouprava«, »Ojček« in »Slovenec« ne ostajajo pri obsodbi zločina samega, temveč ga tolmačijo, opravčujejo in branijo. Še napadajo skupino, ki v neenakem boju šteje dva svoja mrtva, nevarno ranjenega svojega voditelja in še dva ranjena. Brezprimerna surovost in divjaštvo vzdržuje dalje iz tajnih fondov, pamflet »Jedinstvo«, ki je javno pozival na umor in ki sedaj pljuje tudi na mrtve in v krvoželjnih orgijah zahteva glavo tudi drugega voditelja.

Da sta Puniša Račič in Jovanović - Lune še vedno člana vladnih strank, da se ponahata z mandatoma, — to spada povsem v slog »izraza sočaja« oficijelnih krogov v Beogradu.

Evo, vsi ti pojavi po zločinu od 20. junija nam odpirajo pogled v težko državno krizo, ki ji ne vidimo konca.

Poleg vse fakturne podobenosti, politične in materialne smo izgubili vero tudi še v varnost glave. Ali naj enostavno nadaljujemo, kjer smo prekinili, ali naj za naše besede, in če bi bile še tako težke, obstoji odsej v Narodni skupščini tudi smrtna kazen, da pod grožnjo revolverja zmagovalca Luneta in njegovih tovarišev nadaljujemo »diskusijo«, da gremo preko trupel naših tovarišev enostavno na dnevni red? Z edino uteho in nado, da nam bo rodbina prešla pismo kondolencije, posej v bolnici in pogreb na državne stroške...

... Daj bog, da bi bila Pavlova glava zadnja žrtev za slovo in bodočino Srbov in Hrvatov! Je življenja nesrečna soproga Pavla Račiča. V času nepopisnega udara usode se je znala toliko dvigniti, da je življenje svojega drugega Pavla postavila na oltar žrtvenika slove.

In prejela je zato lep članek izpod peresa Branislava Nušića. Toda drugi, prepričani z oblastjo, se niti takrat niso združili, niso sprejeli dragocene žrtve, niso se stregli, niso obstali na strmini, da temeljito obračunajo z onim, kar je bilo, temveč nam nadalje govore o žalitvah, klevetah, o svoji žaljeni časti. In to nad mrtvim žrtvami svojega zločina.

Zdi se, da Pavlova žrtev žal ni bila zadnja. Bolezen je torej tako težka, da je treba zagrabiti še dalje in globlje. Zato sem sklenil, da nanizam vtise iz poslednjih zgodovinskih dogodkov, da navedem nekatere dejstva, ki široki javnosti niso znana, pa so važna za spoznanje stanja, v katerem se nahajamo.

V. Vilder.

Nasilja ni?

Z Bleda nam pišejo: Preteklo nedeljo je sklicala sreska organizacija SKS sejo, ki naj bi se vršila na Bledu, z namenom, da se izvolijo člani v pripravljani odbor za kmetski oraznik, ki naj bi se, kakor vsako leto, vršil 8. septembra na Bledu. Ko sta se pripeljala načelnik in leški župan Ivan Azman in Franjo Vidic, jima je bilo sporočeno, da ju — po višjem nalogu — čaka orožništvo. Načelnik Azman se je podal k orožnikom in jima razložil namen seje. Orožniki sta njegovo izjavo telefonično javila komandantu na Bledu, ki pa jo je odklonil in ni donustil, da bi se seja vršila. Načelnik in oborniki so se seveda vdali višjemu ukazu in se razšli. Pred poslovanjem pa so zbrali vsoto 70 Din in jo izročili načelniku Azmanu z nalogom, da plača zadušnico za pokojnima poslancema Pavlom Radićem in dr. Basaričkom. Maša naj se služi v Lescah pri oltarju sv. Antona Padovanskega.

Tragična smrt mladega slovenskega oficirja

Dubrovnik, 30. junija. V kotorski vojni bolnici je umrl večer po operaciji na slepiču Ervin Grego, Slovenec iz Istre letošnjih najboljših dijakov III. razreda pomorske vojne akademije. Pred par dnevi je prišel v Kotor, kjer biva tudi njegova rodbina.

Med potjo je obel tel so ga prepeljali v vojno bolnico, kjer je bil operiran. Ko je admiral Prica na križarki »Dalmacija« došel v gruško luko so mu predložili brzokajko o težki bolezni mladega Grega. Admiral Prica je takoj odpotoval v Kotor ter je na smrtni postelji izročil Gregu ukaz o imenovanju za oficirja ter častno sabljko kot dar kralja, ki mu je bila podarjena kot letošnjemu najboljšemu učencu na akademiji.

Nocoj so s križarko »Dalmacija« odpeljali vsi gojenci in novi poročniki pomorske vojne akademije v Kotor, da prisostvujejo pogrebu svojega pokojnega tovariša.

Finančna kriza beogradske občine

Beograd, 30. junija. Beogradska občina je prišla v težak finančni položaj. Za velika investicijska dela so že porabljeni vsa sredstva zadnjega dolarskega posojila. Zato je pred kratkim odpotoval župan dr. Kumanudi v Pariz, da sklene novo investicijsko posojilo, ki naj bi se uporablja za ureditev ulic in cest po novem generalnem načrtu ter za kanalizacijska in vodovodna dela. To posojilo še ni uspešno. Zato so morala biti te dni dela za razširjenje in izpopolnitev vodovoda ustavljena. V zadnjih dneh je bilo odpuščenih nad 50 delavcev. Ako se ne najdejo novi krediti, bo morala beogradska občina ustaviti sploh vsa dela.

Finančne nevarnosti

Beograd, 30. junija. P. Znan srbijanski politik, ki ne pripada hegemonističnim strankam, je izjavil danes našemu poročevalcu o politični situaciji: S sedanjim položajem mora biti vsakdo nezadovoljen, ki še misli patriotično. Ponovno je postavljeno ustavno vprašanje, ki se bo moralo znova reševati v najneugodnejši atmosferi in v znaku splošnega nezaupanja. Tragična usoda je hotela, da se istočasno odvijata vprašanje finančnega ravnotežja in dinarja. Ta tri vprašanja so sedaj postavljena na dnevni red naše države istočasno in v najneugodnejši obliki. Posojilo je propadlo. Devize iz nove žetve so še daleč. Višeli dolgotrajno s vsakim dnem večji. Gospodarske kroge skrbe še druge težke stvari. V tem usodnem času biva finančni minister v Vichyju in je dejansko vodstvo v naši državi prešlo v nesposobnosti Vukičevića na eksponenta dveh verskih strank. Kam plovemo? Ali je naš narod zaslužil, da izgubi svobodo, ki jo je plačal s toliko krvi, zaradi neumnosti in megalomanije nekaterih pigmejev, ki so vzeli vso državo v zakup. Prihodnji tedni utegnejo prinesiti najtežje razočaranje zlasti na finančnem polju.

Čičerin resno obolel

Berlin, 30. junija. »Tägliche Rundschau« javlja iz Moskve: Zdravstveno stanje Čičerina se je tako poslabšalo, da ni mogel sprejeti nemškega poslanika. Čičerin bo koncem junija odpotoval v nemško kopališče.

Bela Kun je zadovoljen z obsodbo

Dunaj, 30. junija. Bela Kun, ki je bil kakor znano obsojen na 3 mesece ječe in mora odsedeti še en mesec, je po svojem branitelju izjavil, da se odloči vsakega pravnega sredstva proti obsodbi.

Charles Hughes v Berlinu

Berlin, 30. junija. (be.) Danes je prisel semkaj bivši ameriški državni tajnik Charles Hughes.

Rabindranath Tagore pride na Madžarsko

Budimpešta, 30. junija. (be.) Kakor poročajo, bo prebil znani indijski pesnik Tagore poletje v bližini mesta kot gost barona Moritza Kornfelda.

Neurje v Ameriki

Newyork, 30. junija. (be.) V državi Kentucky je divjal strahovit vihar, ki je povzročil na nasadih velikansko škodo. Reka Kentucky je prestopila bregove in poplavlja veliko ozemlja. Škoda se cení na 4 milijone dolarjev.

Mussolini na mirenskem letališču, na Fortinu in na podgorski Kalvariji

Gorica, 29. junija.

Pred vojno so hodili visoki avstrijski vojaški dostojanstveniki na Sv. Gendecro v Brdih, od koder je krassen razgled po goriskih in furlanskih ravninah in po višinah naokoli ter so tam študirali z zemljevidom v roki vojne načrte. Pogostoma je bil med njimi tudi kak nadvojvoda. Sedaj po vojni prihajajo na razne goriske višine italijanski oficirji. Avstrijski so gledali proti Italiji, Italijani se obračajo proti Jugoslaviji pri premotiranju svojih načrtov.

V terek je priletel iz Ravne na vojaško letališče na Velikih Rojčah ob mirenski cesti pri Gorici načelnik vlade Mussolini v spremstvu generala Cavallero in poveljnika Pellegrija. Vsi letalski častniki so bili navzoči in poveljnik Tokini je vdano pozdrvil Mussolinija, ki se je natančno informiral o letalski postaji in njenem delovanju.

Z letališča se je odpeljal Mussolini na hrib Fortin na desnem bregu Soče, kjer ga je pričakal poveljnik videmskega armadnega zbora Mombelli in okoli sto višjih oficirjev vseh orožnih vrst. Tu se je izvršil »interesanten zemljepisni manever z neposrednimi kritičnimi opazkami instruktorjev tečaja«, kakor naglašajo službeno poročilo. Mussolini je bil zelo zadovoljen in je vohalvi oficirje, ki so uspešno izvršili svojo tečajno nalogo.

Nato se je odpeljal Mussolini v Gorico in se je v mil na prefekturi več kot eno uro. Gospoda je razpravljala o raznih goriskih zadevah in brezdvomno o novih ukrepih proti slovenskemu ljudstvu, katero treba iztrebiti, da bo v deželi prostora za italijanski živelj.

Popoldne je posetil Mussolini Podgoro. Na Kalvariji so bili zbrani častniki tretjega letnika vojne šole. Tu je bil izvršen s četami na terenu nov manever, ki ga je Mussoliniju razlagal Duca delle Puglie v krugu visokih vojaških dostojanstvenikov. Mussolini je bil tudi v Gradiški in Redipulji.

Fašisti zadnje čase neprestano povsod govore o bližnji vojni z Jugoslavijo. S prihodom Mussolinija in navzočnostjo številnih generalov in drugih častnikov, ki so operirali na znanih bojnih višinah, se še bolj utrjuje fašistična govornica o skorajšnjem naskoku na Jugoslavijo.

Simetrično urejene italijanske napise zahtevajo sedaj fašisti na slovenskih hišah. Cela pročelja se morajo prebarvati, da bo italijanski napis čist in čeden. Doselej so zamazali slovenski del napisov. Vidi se nasilstvo in kulturna sramota kriči vsakemu tujcu v obraz. Zato pa hitijo oblasti vsaka sled slovenskega napisu in morajo biti novovod v Juljski Krajini samo čisti italijanski napisi. Pri trgovcu Valiču v Strurjah so fašisti iz besede »trgovine« zbrisali črke »in« in »ga«, tako da je nastala italijanska beseda »rovina«, polom pomeni v resnici fašistični režim, pa ne le za Juljsko Krajino, marveč najbrže za celo državo. Pri Sv. Luciji je imel podežat podpisati obrtnico nekemu Slovincu. Pozval je k sebi in mu rekel: Ako odstranite slovenski napis, vam podpisem obrtnico, drugače ne. Takih slučajev je bilo potem mnogo po raznih krajih. Če Slovenec pod pritiskom odstrani slovenski napis sam, poročajo fašistični listi, kako se dotičnik zavedajo novih časov in spontano izbrisujejo preteklost.

Sokole

in sokolska društva opozarjamo na dolgovrednost kompletnih sokolskih krojev in drugih potrebščin trdko DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA.

Rešitev Nobilovih tovarišev vedno bolj ogrožena

Vremenske prilike so se zopet poslabšale. — Pospešena reševalna akcija. — O Amundsenu še vedno ni nobenega sledu

Rim, 30. junija. Od merodajne strani objavlja brezlična brzojavka »Città di Milano« pravi, da so bile tudi včeraj vremenske razmere za potzvedovalne polete zelo neugodne. Vigilerije skupino je struila odnesla proti vzhodu. Trenutno se nahaja približno 9 morskih milj severno od Velikega otoka. Razmere ledu so se poslabšale, zdi se pa, da se je vreme pobiljšalo. Takoj ko bo dana možnost za pristanek v bližini Viglierije skupine, bo finski letalo skušalo pristati. Prihod ledolomilca »Krasin« v morje Virgo se pričakuje za jutri zvečer. Njegova momentana hitrost znaša samo 5 morskih milj na uro. Parnik »Braganza« je še vedno obkoljen od ledu ter se nahaja v bližini Severnega rta. Kapetan Sora, član alpskega kluba in norveški vodja s sankami s pasjo vprego so nadaljevali svoja potzvedovanja po Marinovi skupini. Za mesec dni se trudijo, da bi pripravili pot na kateri bi pustili skladišča živil.

Milano, 30. junija. Iz poročila ruskega ledolomilca »Krasin« izhaja, da je na potovanju iz Tromsø na Spitzbergo brez uspeha potzvedoval po letalu Guilbauda in Amundsen. Letalski major Gram. vodja nove norveške pomožne ekspedicije, je izjavil uredniku »Corriere dela Sera«: »Pri iskanju letala »Lathan 47« se bomo dali voditi od značaja in običajih Amundsen. Amundsen je hotel kot prvi doseči Nobila, dočim je letalec Maddalena že pred njim zapustil Vadsø. Zaradi tega je podvzel znani dolgi polet k poziciji Nobila ter se je pri tem zanašal na vztrajnost svojega letala. Amundsen je že večkrat dokazal neverjetno vztrajnost.

Rim, 30. jun. d. »Città di Milano« je včeraj brezlično javila, da so vzpostavljene zveze s skupino Viglieri. V četrtek zvečer se je ta skupina nahajala 80 stopinj 20 min.

severne širine in 28 stopinj 21 min. vzhodne dolžine.

Berlin, 30. junija. Po brezlični brzojavki »Berliner Tageblatt« iz Kingsbaya je Nobilov rešitelj poročnik Londberg, ki se nahaja pri ostalih 5 članih »Italie«, brezlično javil parniku »Città di Milano«, da potajajo ledene razmere vedno slabše in da je položaj za brodolomce zaradi tega zelo kritičen. Posadke raznih ribiških ladij, ki so bile v bližini Medvedovega otoka, javljajo, da ni najti nobenega sledu o Amundsenovem letalu.

Milano, 30. junija. Kakor javlja posebno poročevalac »Corriere dela Sera« na parniku »Città di Milano«, zdravljenje Nobilove noge dobro napreduje. Nobile že hodil po bergljah.

Berlin, 30. junija. (be) Ruski ledolomilec »Krasin« je dospel v Eisfjord na Spitzbergu in je takoj nadaljeval pot proti Sedmerim otokom.

Berlin, 30. junija. (be) Nemški letalec Lusser je odletel iz Malmoe na Spitzbergo, da se udeležil rešilne ekspedicije za rešitev posadke zrakoplova »Italie«.

Oslo, 30. junija. (be) Ribič iz Tromsø so sporočili, da so opazili 18. junija Amundseno 100 km severzapadno od Bearisa, ko je letel na Spitzbergo. Norveška vlada je odredila, naj se preišče to ozemlje.

London, 30. junija. d. »Star« javlja, da je Lundberg brezlično javil, da se pomika ledeni blok, na katerem se nahajajo tovariši Nobila, dokaj hitro proti jugovzhodu in da obstoji nevarnost, da se bo razdrobil v več kosov. Položaj je tembolj kočljiv, ker bi s tem prišlo v nevarnost mesto za pristajanje, ki se je z velikimi težavami pripravljalo za rešila letala. Lundberg je prošil, naj bi čimprej prišla letala, ki se nahajajo v Tromsøu.

Pred demisijo rumunske vlade?

Ker je stabilizacijsko posojilo propadlo, namerava vlada odstopiti. — Odločitev bo padla v torek

Bukarešta, 30. junija. G. Včeraj je prisel semkaj generalni ravatelj rumunske Narodne banke Cirescu, ki je imel daljši razgovor z ministrskim predsednikom. Davi so prinesli skoro vsi listi vest, da bo vlada najbrže že v terek demisionirala, ker ne more skleniti do jeseni stabilizacijskega posojila. Zdi se, da je bil tretji član regentskega sveta patrijarh Miron Christea telegrafično polician iz Karlovih var, kjer se sedaj nahaja; dalje se trdi, da je bil ministrski predsednik Brătianu po ministrskem svetu sprejet od regentskega sveta, katerega je informiral o sedanjih situaciji ter mu obnem ujavil demisijo vlade za terek.

V toku noči pa se je, kakor se zdi, položaj izpremenil. Davi so trdili nekateri člani vlade, da se je v Londonu dosegel sporazum med zastopniki angleške vlade in rumunskimi poverjeniki in da se je danes celo podpisal pakt z angleško Narodno banko glede udeležbe pri stabilizacijskem posojilu. Z ozirom na to se, kakor se trdi, prihodnji teden končno veljavno podpisalo stabilizacijsko posojilo ter to uradno sporočilo prebivalstvu. Obnem bo sklican parlament ter

generalna skupščina akcijskega rumunske Narodne banke v to svrhu, da sklene izpremembo statuta banke. Trdi se, da bo pogodba podpisana prihodnji teden, da pa bo posojilo izplačano šele v jeseni. V tem času bo vlada pripravila vse potrebno za stabilizacijo.

V vladnih krogih se dalje trdi, da je francoska Narodna banka z ozirom na brzokajko rumunskega ministrskega predsednika Poincaréja intervenirala pri nemški Državni banki v Berlinu. Nemški Državni banki je bilo sporočeno, da se bo izvršila stabilizacija rumunske valute iz splošnih interesov ter da je francoska Narodna banka pripravljena izvršiti vse tozadavne operacije, ako med Rumunijo in nemško Državno banko ne bi prišlo do sporazuma. Z ozirom na ta izpremenjeni položaj se je danes popoldne v vladnih krogih izjavljalo, da vlada za sedaj ne bo podala demisije. V krogih narodne kmečke stranke pa presoja položaj dokaj skeptično in menijo, da londonske vesti ne bodo doprinele k utrditvi vladnega položaja. »Politika« piše, da bo ministrskemu svetu v terek predsedoval član regentskega sveta.

Delovni čas v trgovinskih in obrtnih obratovališčih

Iz krogov privatnih nameštencev nam pišejo:

K ministrski uredbi o odpranju in zapiranju trgovinskih in obrtnih obratovalnic in o delovnem času pomožnega osebja v dotičnih obratovalnicah pripravljata pravkar veliki županstvi ljubljanske in mariborske oblasti izvršilno uredbi. Tako delojemalci, kot delodajalci so na izvršilni uredbi zelo zainteresirani, posebno kar dale ministrska uredba velikim županstvom pravico, da krajevnim razmeram odgovarjajoče predpiše delovni čas v trgovinskih in obrtnih obratovalnicah.

Socialne in gospodarske razmere so v mariborski in ljubljanski oblasti slične in je zato absolutno potrebno, da oba velika župana izdasta enako se glasečo izvršilno uredbi. Te prvi stvarni zahtevi se pridrujuje še druga, da je treba med zastopniki delojemalcev in delodajalcev doseči soglasno formulo, kako urediti enotno odpiranje in zapiranje trgovinskih in obrtnih obratov. Odstraniti je radikalne in nepopravljive zahteve z ene kot druge strani. Prav to bo pa najtežje doseči, ker so interesi obeh strani različni in ker pri nas v pogledu delovnega časa še niso prodrli nazori, ki so samoočebi razumljivi v zapadnih državah.

Ministrska uredba predvideva, da se delovni čas pomožnega osebja vjemša s časom za odpiranje in zapiranje obratovalnic. Drugače tudi biti ne more. Kajti nemogoče je, da bi bile obratovalnice dalje časa odprte, kot bi bilo zaposleno pomožno osebje. Ako bi bil to slučaj, bi bil v praksi za pomožno osebje podaljšani delovni čas, kar službenec ne more preje prenehati z delom, kot njegov delodajalec. Posebno v obratovalnicah, kjer se streže odjemalcem je to nazorno dokazano.

Po ministrski uredbi je pomožno osebje zaposleno v obratovalnicah po devet ur izjem, ki je predpisana za razne kategorije uslužbencev, ki delajo največ osem, oziroma deset ur dnevno. Pri tem je pomembno, da pravi ministrska uredba izrecno: »Če je v poedinah granah (stokah) trgovinskih in obrtnih obratovalnic za pomožno osebje že uveden krajši delovni čas, velja ta delovni čas za pomožno osebje vseh obratovalnic teh znan v dotični oblasti.« Predpis nalaga velikim županstvom dolžnost, da predpišejo za poedine grane obratovalnic tudi krajši delovni čas, kot je predpisan za kategorijo pomožnega osebja, ki bi bile lahko sicer zaposlene tudi osem, devet ali deset ur dnevno. Pravica velikih županov, predpisati krajši delovni čas, je izražena tudi v tem, da pravi besedilo ministrske naredbe, da je pomož-

no osebje zaposleno največ 9, 8, oziroma 10 ur. Delovni čas je le v nazgovor omejen, pač zato, da je možnost dana, upoštevati okolnost, da se nikjer ne podaljša že uvedenega delovnega časa.

Za banke, zavarovalnice in podjetja, v katerih je poslovanje organizirano kakor v bankah, predpisuje ministrska uredba največ osemurno delo. Znano pa je, da se v raznih denarnih zavodih, posebno v posojilnicah dela samo šest ur dnevno. Za te obratovalnice mora veliki župan tudi po novi uredbi predpisati ne osem, ampak šesturno delo. Dalje predvideva n. pr. ministrska uredba za manufakturne in železninske trgovine največ deveturno delo. V vseh večjih krajih Slovenije se v tej široki deli le po osem ur na dan in bo moral ta delovni čas umljivo ostati še nadalje v veljavi. Isto je s prodajalnami kolonialnega in specijerskega blaga, kjer je po ministrski uredbi predpisano celo največ deseturno delo. Kar bi se drugeza odredilo, ne bi bilo v skladu z dejansko gospodarsko in socialno borbo in ne v korist pravega pravega prizadetih.

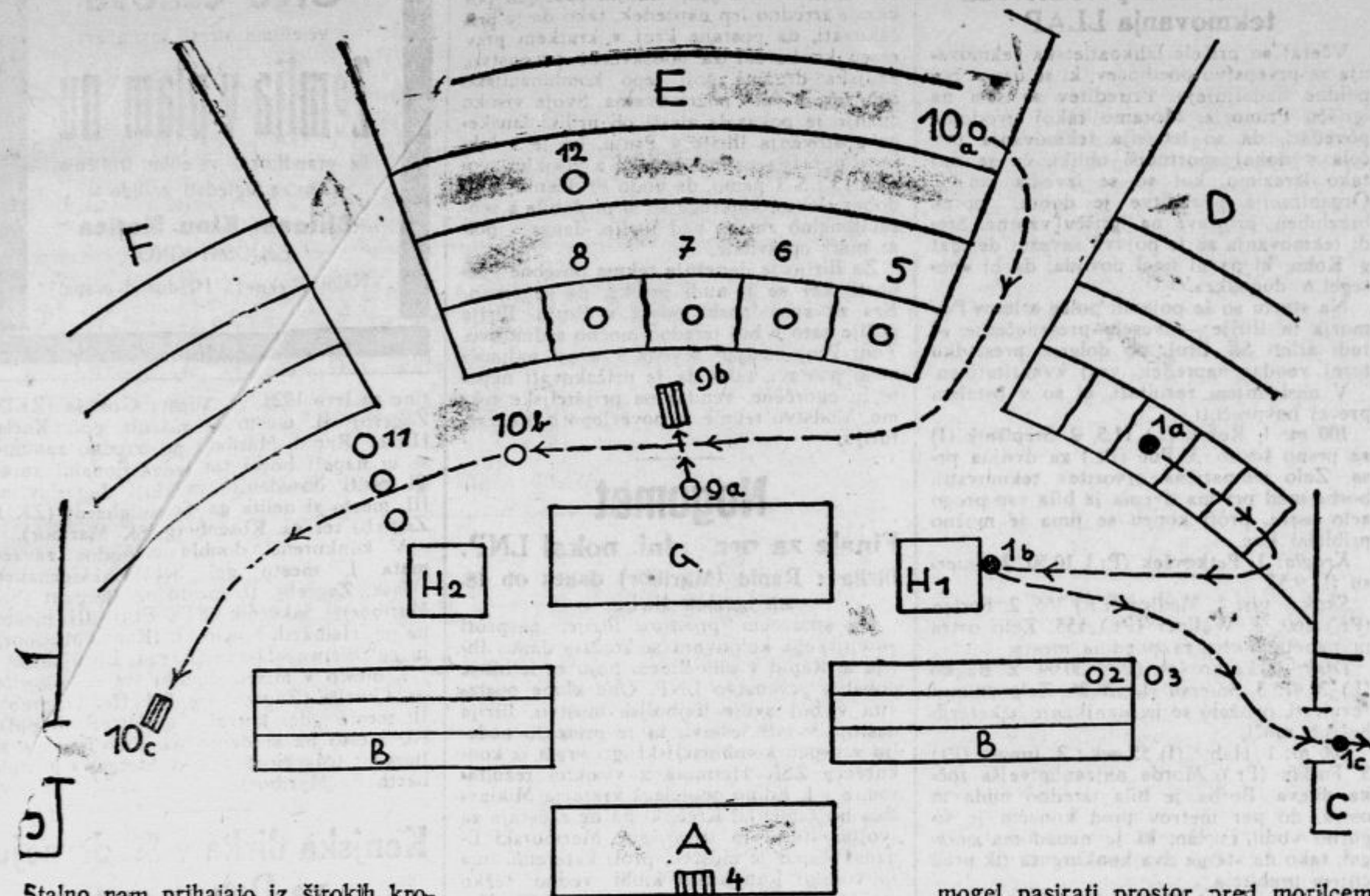
Upoštevamo, da morajo biti v podeželskih občinah ob nedeljah dopoldne vsaj nekaj časa odprte trgovske in obrtne obratovalnice. Prebivalstvu oddaljenih krajev, kjer ni trgovin, mora biti v nedeljo omogočeno preskrbeti se z blagom. Vendar kjer te potrebe ni, mora obveljati popolni nedeljski počitek, kot je uveden n. pr. v Ljubljani.

Pogrešno ravnajo oni, ki smatrajo za najmodrejšo, ako sedaj, ko se pripravljajo izvršila uredba o odpranju in zapiranju obratovalnic, pritiskajo, da se podaljša delovni čas kar najbolj. Prvič ne bo to izvedljivo vsled ministrske uredbi z dne 3. maja in drugič se ne sme pozabiti, da prekomerno zaposlovanje nameštencev ni gospodarsko utemeljeno in ni koristno. Delovno silo je mogoče izrabljati le do gotove meje. Kdor intenzivno dela, izčrpa več kot dovolj svoje moči v osmih urah. Tudi uslužbenec potrebuje čas za odpočitek in čas, da se posveti svoji družini in zaostre raznim kulturnim in razvedrilnim potrebam. S prekomernim delom obremenjeni uslužbenec ne bo imel veselja do dela in oškodovan bo delodajalec, ki noregno misli, da zveča produktivnost z naviljanjem fizičnih in duševnih sil svojih uslužbencev.

Nihče naj ne misli, da bo kupna moč konsumentov padla če bi ne bile trgovine odprte od zore do pozne noči. Kupna moč ostane ista. Kaliti potrebščine se kumuje v enakem obsegu tekem osem ali deseturnega dela. Z enonim in pravično urejenim poslovanjem časom obratovalnic se prepreči le umazana konkurenca in uvede red, ki je nujen za gospodarski procvit.

Naši kraji in ljudje

Kako je bil izvršen umor v Narodni skupščini

Stalno nam prihajajo iz širokih krogov naših čitateljev želje, da bi podrobneje popisali umor, ki ga je izvršil radikalni posl. Puniša Račić v Narodni skupščini 20. junija t. l.

Zaprosili smo posl. dr. Kramerja, ki je bil te dni od preiskovalnega sodnika zaslisan kot prič in ta nam je na podlagi skice, ki jo zgoraj pričujemo naslikal dogodek takole:

Skica nudi pregleden pogled na dvorano Narodne skupščine. V ospredju pod A se nahaja predsedništvo, s katerega je predsednik Perić (4) vodil usodepolno sejo. Na levi in desni od predsedništva so ministrske klopi (B, B), pred katerimi se nahajata obe govorniški tribuni, desna H1 in leva H2. Med obema tribunama je dolga miza za stenografe (G), okrog katere stojijo nizki stoli brez naslonjala. Klopi za poslance so razporedene amfiteatralno v treh glavnih sektorjih, med katerimi se nahajajo precej široki hodniki, ki vodijo v ozadje, kjer se nahaja več vrat, vodečih v skupščinske kuloarje. V desnem glavnem sektorju D so prostori za radikale, v centru E, v ospredju, sedijo poslanci KDK, in sicer v glavnem oni, ki pripadajo SDS, za njimi sedijo svoja mesta muslimani, v ozadju sede klerikalni poslanci. V ospredju levega sektorja F imajo svoja mesta poslanci KDK, ki pripadajo SDS, za njimi sedijo demokrati, na skrajni levi pa so zemljoradniki. V prvi klopi, v sredini, sedita stalno obo predsednika KDK Stepan Radić in Svetozar Pribičević ter sta sedela tam tudi pri seji 20. junija. V usodepolnem trenutku so bile osebe, ki so v strašni drami igrale tragično vlogo, sledeče razporedene: Radikalni poslanec Radić (označen s št. 1) je pričel govoriti s svojega mesta v prvi klopi desnega sektorja (1 a); v prvi klopi centra so sedeli po vrsti posl. dr. Pernar (5), posl. Grandja (6), Stepan Radić (7) in Svetozar Pribičević (8); na malem stolu pri stenografski mizi je sedel posl. dr. Gjurro Basariček (9), ki je bil na vrsti, da v tej seji prvi govori v razpravi obtožnice proti bivšemu ministru Subotiću. Na svojem stalnem mestu, na krajnem sedežu četrte vrste je sedel posl. Pavle Radić (10). Ob levi tribuni je stala skupina poslancev KDK (11), med njimi posl. Kramar, Vilder, Krizman, Žerjev, Kosanović. Dve klopi za Radićem in Pribičevićem je sedel posl. Valjavec (12).

Ko je Puniša Račić završil svoj govor v klopi, je zapustil svoje mesto ter se mirnega koraka napotil na levo tribuno (H2). Poslanci so videli, kako je tu najprej obrnjen proti predsedniku nekaj govoril, nato pa se je obrnil proti centru, spregovoril še nekoliko besed, segel v desni hlačni žep, kjer je imel pripravljen revolver ter vzdignil roko. V tem hipu je skočil od zadaj k njemu posl. Obradović (3), bivši minister ver ter z glasnim krikom »Za Boga, kaj delaš!« ga skušal pograbiti za roko. Toda Radić ga je pahnil od sebe. Ravno tako je od zadaj poskušal ga zadržati minister pravde Vujičić (2) — zaman. Radić je vzkliknil: »Pusti me, če ne te ubijem«, pomeril in sprožil prvi strel v posl. Pernarja. Strel je zadel dr. Pernarja (9) tik nad srcem. Pernar je imel toliko duhaprisotnosti, da se je vrzel z naglo kretnjo pod klop. Ravno še pravočasno, ker je med tem Radić sprožil v njegovo drugo kroglo, ki se je zarila za Pernarjem v klop. Morilec se je na to obrnil proti Stepanu Radiću (7), pomeril in sprožil. Medtem pa se je bil poleg Radića sedeči posl. Grandja vrzel na predsednika KDK, da ga ščiti s svojim telesom. S to kretnjo je potisnil Radića nekoliko nižje in Radićeva krogla, ki bi bila sicer najbrž zadela Radića v glavo, je prebila Grandji komolec leve roke, ki jo je Grandja v roku držal pred Radićem, ter bi bila opasno zadela zadaj sedečega posl. Valjavca (12), da ta ni v tem trenutku vstal ter skočil na klop. Tako je Valjavcu krogla prestrelila le

donji del hlačnice. Skupščina je bila za časa prvih treh strel, kakor okamenela. Še preden je Radić začel streljati je pobegnil predsednik Perić (4) v ministrsko sobo C, poslanci pa so v glavnem ostali na svojih mestih. Po tretjem strelu pa je pričel paničen beg. Poslanci so drug preko drugega drli proti vratom, ki vodijo v kuloarje, ali pa proti ministrski sobi C, odnosno stenografskem biroju I.

Medtem je morilec, videvši da Radić ni pogodil, zopet naperil revolver v Radića, ki se je bil vzdignil ter je stal poleg Pribičevića že na pol obrnjen, da pobegne iz klopi. To je bila sreča v nesreči, kajti morilecva krogla, ki bi sicer zadela Radića direktno v trebuh, ga je zadela od strani. Peti strel je naperil Radić proti Svetozarju Pribičeviću, ki je, kakor Radić bil že obrnjen v stran, da se umakne iz ozke klopi. V tem trenutku se je dvignil s svoje stolice posl. Basariček (9), hotel zbežati iz bližnje strašne strelca. To je rešilo Pribičeviću življenje, kajti strel, ki je počil in ki je bil po občutku poslanca stoječih v skupini (11) ob levi tribuni naperjen naravnost na Pribičevića, je pogodil nesrečnega Basarička, ki se je brez glasu zrušil v prostor med prvo vrsto klopi in stenografsko mizo (9 b), kjer je umrl, ne da bi prišel k zavesti. Naenkrat so zagledali poslanci skupine 11, ki so bili ostali ves čas na svojem mestu, tik pred seboj Pavla Radića, hitečega proti njim. Dosedaj je nepojasnjeno, kdaj je ubogi Pavle zapustil svoje mesto in kako je

mogel pasirati prostor pred morilcem, ki je v presledkih približno 2 sekund odajal svoje smrtonosne strele. Domneva se, da je hotel svojo strico na pomoč, a videvši, da je prepozno, je najbrž skušal rešiti samega sebe in na levo stran zbornice, na katero morilec ni mogel tako dobro videti. Pavle Radić se je bil približal levi tribuni (H2) na par korakov, ter se je nahajal približno na mestu, označenem na skici z 10 b, ko se je Radić z revolverjem v roki obrnil za njim ter je počil šesti (zadnji) strel. Pavle Radić je dvignil roke k srcu, bolno zakričal, napravil še korak, dva ter se zrušil na tla. Priskočili so poslanci Krizman, Vilder, Kosanović, Kramar ter ga, pozivajoč poslanca doktorja Dragičevića, ki je zdravnik, na pomoč, položili na mesto označeno z 10 c). Pavle Radić je s široko odprtimi očmi še mrmral tihe besede, s kakor prst široke rane tik pod srcem je bruhala kri... Zadeti je bil od zadaj, smrtonosno, umiral je. V tragičnem trenutku je pristopil poslanec Jovanović-Luna in tu se je odigral oni strahoviti prizor, iz katerega sklepajo, da je bil tudi ta poslanec deležnik zarote...

Dvorana se je bila medtem skoraj popolnoma izpraznila. Radić je dovršil, ali je vsaj mislil, da je dovršil svoje delo ter se je mirnih korakov napotil skozi ministrsko sobo (1 c) ven v postransko ulico, kjer ga je čakal avtomobil. V ministrski sobi so bili ministri — nikdo ni imel poguma ga zadržati, pri vratih je stal orožnik, ki je nevedoč, da gre mimo njega morilec spoštljivo pozdravil gospoda poslanca...

Gorenjsko planšarstvo in klerikalno preganjanje uradništva

Gorenjske kmete je odpust agrarnega komisarja dr. Spillerja zadel uprav v srce. Da je oblastni odbor s tem svojim zagriženim političnim korakom pokazal, da noče ceniti in vpoštevati dela in truda v prid kmeta, je jasno. Klerikalci bi radi, da bi gorenjski planšarji svoje planine nosili v Ljubljano, da bi jih tu oblastni odbor najprej politično pobarval, potem bi šele priznal ali je trud za te planine vreden hvale in priznanja. Trdimo: dr. Spiller je s svojo ljubeznijo, s svojim preprostim obnašanjem, s svojim globokim razumevanjem za potrebe kmeta, s svojim požrtvovalnim delom in trudom osvojil srca prav vseh gorenjskih kmetov in gospodarjev, kateri v kaki osebi vidijo predvsem delavca in strokovnjaka, potem šele (morda) strankarja. Naš kmet za strankarske strasti ni pristopen. Zato ga je zabolelo, ko je čul, da njegov priljubljeni prijatelj ne bo več prišel na njegove planine pogledat, kako je s hlevi, vodo, pašniki. Delo dr. Spillerja zna ceniti le kmet in ne kak zagrižen strankar v Ljubljani. Ta kmet pa hoče to delo ceniti pošteno, ker je sam pošten. To delo cenijo gorenjski kmetje in stanovske organizacije ne glede na strankarsko pripadnost vsi enako. Proti odpustu dr. Spillerja je protestiral ves planinski odbor v kranjskem okraju, z načelnikom župnikom g. Pibrom vred in je odstopil. Odstopili so tudi pristaši SLS, od katerih so mnogi ugledni župani. Ali ti morje mar ne znajo misliti z lastno glavo? Ali jim hoče oblastni odbor dokazati, da so nezreli za presojanje dela, katero je služilo njim? Ali mislite, da so ti gospodje protestirali iz ljubezni do demokratov? Protestirali so zato, ker se poštenemu in trudopolnemu delu v korist kmeta noče dati priznanje in čast. Kmetje smatrajo tako početje udarec sebi v obraz. Proti početju oblastnega odbora v tem slučaju je spontano protestiral ugledni pristaša SLS g. Cvenkelj iz Ljubnega. Protestiral je zato, ker je dober gospodar in ima ljubezen in srce za naše plan-

šarstvo. Protestiralo je veliko število drugih uglednih kmetov, o katerih se ne more trdit, da bi protestirali zato, ker je dr. Spiller politično demokrat. Jesenice in Bled ter cel Bohinj je po svojih poštenih kmetih (Novak, Mežan in drugi) enoglasen v odporu proti postopanju oblastnega odbora. Ne morejo razumeti, zakaj se noče človeku, ki se je vživel v naše želje in potrebe, ki naše planine že do dobra pozna, pustiti, da bi dalje delal v prid kmeta. Zakaj je potrebno, da ga mora zamenjati druga oseba, katera se mora v naše planšarske razmere šele uživljati. To je zapravljanje časa in ovira dela. Naslednik dr. Spillerja je naš gorenjski rojak in ga osebno čislamo, toda on bo moral precej planin prehoditi, preden bo mogel svojo teoretično izobrazbo spremeniti v praktično korist za kmeta.

Pri takem omalovaževanju in zapostavljanju po delu in uspehih dobro kvalificiranih kmečkih strokovnjakov je naravno, da se naše domovine izgubljuje naši lastni sinovi in služijo interesom kmeta tujih držav. Kdo bo še prišel — ako je poštenjak in res dober strokovnjak — v domovino se izpostavljat strankarskim strastem?

Obsodba gorenjskih kmetov je soglasna: Zavedamo se, da tu ne gre za osebo, ampak za sistem. Ta sistem je v tem, da oblastni odbor naše planšarske potrebe stavlja v drugo vrsto, v prvo vrsto pa razne politične koristi, katere pa niso koristi kmeta.

Naj »Slovenec« zavije kakor hoče in zna. Dejstvo je eno: vsak gorenjski kmet, ki je dober in razumen gospodar, dejanje ne glede na svojo politično pripadnost obsoja in si ustvarja mnenje o »solidnem« delu oblastnega odbora za koristi kmeta.

zšel je naš novi okusno opremljeni

Foto cenik

»išite ponj na Drogerijo »Sanitase« samo v Celje. 760

Stavka naših steklarjev

Po tridnevni brezuspešni obravnavi med velepodjetjem »Zedinjene tovarne stekla dd.« in med zaupniki steklarjev so v četrtek zvečer stopili steklarji v Zagorju, Hrastniku, Sv. Križu, Straži in v Paračinu v stavko. Kakor znano, so Zedinjene tovarne nedavno kupile steklarno v Paračinu, prevzele delavstvo ki je dobro zaslužio (40 do 50% več kakor v ostalih tovarnah) in hotele izenačiti njihove plače in akordno delo s plačami in akordnim delom po ostalih tovarnah.

Paračinski steklarji so stopili v 10dnevno stavko in dosegli da jim je podjetje deloma ugodilo. Steklarji ostalih tovarn so sedaj čisto upravičeno zahtevali, da jim podjetje prizna za enako delo tudi enako plačo. Steklarji zaslužijo zadnje čase 50% manj kakor pred par leti. Zato ni čuda, da jim fizične moči ob težavnem vročem delu pešajo: tekoma akorda popije ena sama oseba 5 do 6 litrov vode. Poleg tega morajo imeti izredno dobro hrano, večkrat na dan, a si je zaradi slabega zaslužka seveda ne morejo privoščiti.

Iz omenjenih razlogov je umljivo, da zahtevajo steklarji zvišanje zaslužka. Podjetje jim ga je odklonilo. Zastopniki podjetja so sicer pri obravnavi sami priznali, da steklarji v resnici pre malo zaslužijo, kljub temu pa vendarle niso sprejeli njihovih upravičenih zahtev. Velepodjetje je dalo v vseh tovarnah nabiti razglas, po katerem bo vsakdo odpuščen in službe, kdor se ne bo javil do sobote 30. t. m. zvečer k zopetnemu sprejemu dela. Po izjavah voditeljev stavke se ne bo noben steklar odzval temu pozivu, temveč bodo v vseh tovarnah stakali do končnega uspeha. Borbo steklarjev spremlja vsa javnost z velikimi simpatijami.

Priprave za veliko treznostno manifestacijo na Kumu

Kakor smo že poročali, se bo v dne 7. in 8. julija vršilo na Kumu veliko treznostno zborovanje na Kumu. Zdravniki bodo predavali o alkoholu, o narodnem življenju in treznosti ter o kvarnem vplivu alkohola na potomce. Profesorji bodo predavali o borbi proti zlorabi alkohola z etičnega, socialnega in pedagoškega stališča. Nadalje o temi: veliki Slovani, pesniki, umetniki državni v borbi proti alkoholizmu. Naša največja naloga v svobodni državi je, da iztrezimo naš narod!

Podrobno bo skupščina razpravljala o treznostni organizaciji na srednjih šolah: podmladek društva Rdečega križa in treznost mladi junaki na osnovnih šolah (za učiteljska), skavti, izvidniki, telovadna-sportska planinska društva in treznost.

Med odmori bodo deklamacije in kratki govori dijakov vseh srednjih šol, pevske in glasbene točke, 7. julija zvečer pa velik kres posvečen sv. Cirilu in Metodu in veliki ideji iztrezjenja našega naroda v nacionalni državi.

Pripravljalni odbor za veliko treznostno skupščino na Kumu je razposlal plakate po Sloveniji ter prosi vse urade, društva in šolske upravitelje po Dolenjskem in Posavju, da jih razobešijo na vidnih mestih. Mladi junaki, udeležite se tabora v obilnem številu!

Vlomilec Rousek

Kakor smo poročali, se je ptiček, ki je vlomil v podružnico Zadrške gospodarske banke v Kranju, kmalu vjel v Zagreb. Dogodek je povzročil v Kranju in po vsej Gorenjski veliko senzacijo in dal povoda raznim komentarjem. Sprva so menili orožniki, da imajo na vesti drzno izvedeno rop domači vlomilci, potem so zopet mislili na tržaške svedrovec, ki so morda prišli na obisk k nam, slednji pa je preiskava običajla na mrtni točki. Šele naključje je pripomoglo, da je bil ugotovljen pravi storilec in da je bilo nekaj plena rešeneza. Prijeti vlomilec je 30letni Antonin Rou-

sek, doma iz Češkoslovaške. Zagrebška policija ga je aretirala na podlagi tržalske soidiša iz Vinkovcev, kjer je drzni pustolovec vlomil pred 3 meseci v Remmlerjevo trgovino in odnesel velik plen raznega blaga in nekaj gotovine. Rousek spočetka viona v Kranju ni hotel priznati. Ko pa so ga jeli zasliševati, odkod ima toliko gotovine v razni valuti, je postal aretiranec zmeden in ni mogel najti v svoje opravilo pravih besed. Policijski organi so dobili pri njem 72.000 Din, 2500 avstrijskih šilingov, dalje nekaj angleškega in celo starega avstrijskega denarja. Rousek se je izdal šele po par dnevih in zločin priznal. Dočim je prej trdil, da se piše Anton Tyš, po poklicu trgovski potnik, in da je doma iz Kraljevega Gradca na Češkem, je končno izjavil, da je njegovo pravo ime A. Rousek in da je izučen tkalec, doma iz Nachoda. Priznal je, da je vojaški begunec in da je nekako pred 4 meseci pobegnil od svojega polka v Nachodu, nakar jo je pobral naravnost v Jugoslavijo, v veri, da se bo tu najlažje skrival.

Ko je izvršil v noči na 5. t. m. vlom v Zadrško gospodarsko banko v Kranju in odnesel tako izdaten plen, je odšel naravnost v Ljubljano, kjer se je zrlas z polno aktovko denarja, ki mu je silil pri straneh na svetlo v trgovini Jugo - avto in v največji naglici kupil motocikl za 24.000 Din, s katerim se je odpeljal naravnost v Zagreb. Spotoma je v največjem diru odletel z vozila in se močno potkol, tako da ima še sedaj obvezano glavo. V Zagrebu je

MAGNA

PURGA

Urejuje najbolje prebavilo
Čisti želodec in čreva brzo in ugodno!
1 omet na vseh lekarnah, Dln 4

Lya de Putti! Lya de Putti!

Prvič v Ljubljani!
Ob 2, 1/2, 5, 6, 1/2, 1 in 1/2 10

Najnovejši veofilmi

Nočna roža.

V glavni vlogi

Lya de Putti

Kabaretna p'es-lka in nje-a ljubav
Po nedolžnem obsoben. — V ječi.
Trpljenje lahkomišne žene.

Ganljivo Pretresljivi

Izvrstna godbal

Znižane cene! KINO IDEAL

nato živel par dni prav razsipno. In ravno ta njegova potratnost je začela vzbujati pozornost tajnih policistov, ki so ga vzel na piko in mu končno začeli preiskavati grešne obisti.

Zagonetna tragedija dveh prijateljev

Mengeš, 28. junija.

Prebivalstvo menške okolice še vedno živi pod dojemom zagonetne tragedije, ki se je dne 21. junija odigrala v Loku pri Mengšu. Delavec Jernej Škerjanec, zaposlen pri parni žagi v Mengšu, je prišel omenjenega dne ob 9. zvečer domov z dela. Obiskal ga je, kakor vsak večer, njegov prijatelj Leopold Sršen, kmečki sin, in ga nagovoril: »Pojdi, greva nazaj v Mengeš na kozarec vina«. Škerjanec se je branil, češ da gre raje krotit mrliča v vasi, toda Sršen ga je pregovoril rekoč: »Jutri grem k naboru, pa moram malo na vas.«

Prijatelja sta se torej odpravila v Mengeš in sta v neki gostilni popila liter vina. Okrog pol 11. ponoči sta se veselo prepevaje vračala v domačo vas v Loko. Sredi vasi je Sršen nenadoma obšel Škerjanca in mu z nožem na stegnu prerezal žilo. Močno ranjeni Škerjanec je zavpil s slabotnim glasom: »Polde, kaj si mi naredil!... Napravil je še par korakov in se zgrudil na zavesten, močno krvaveč iz rane. Sršen je priskočil k ranjencu, ga potegnil nekaj korakov po tleh s ceste, nato pa je pohitel domov po voz in konja. Naložil je ranjenca in ga umirajočega odpeljal proti Domžalam, kjer pa je zopet obrnil in v diru pogljal proti Ljubljani. V Trzinu je ranjenec padel z voza in Sršen ga je zopet sam naložil ter ga peljal naprej. Proti jutru je privozil čez polje proti pokopališču pri Sv. Križu, kjer je vprašal nekega kosca, kje je mrtvašnica. Kosce mu je odvrnil, da je še prezgodnja ura, da bi izročal mrliča in mu je priporočal, naj ga pelje v ljubljansko bolnico ali v mrtvašnico pri Sv. Krištofu. Sršen je nato odvrnil: »Ga bom pa raje nazaj domov peljal.« Pogljal je torej zopet nazaj proti Mengšu in ob pol 6. jutraj prišel mrliča na dvorišče Škerjančeve sestre, rekoč s čudnim posmehom: »Micka, tukaj imaš mrtvega Jerneja!... O zadevi so bili takoj obveščeni menški orožniki, ki so Sršena aretirali in ga po daljšem zaslišanju izročili v kamske zapore.

Kakšen je bil povod, da je Sršen napadel svojega prijatelja? Govori se, da je Sršen nedavno pisal pismo svojemu bratu, ki živi v Argentini, da naj ne pošilja denarja svoji ženi v domovino. Pismo je podpisal z imenom Jerneja Škerjanca. Iz Argentine je mož poslal svoji ženi pismo nazaj in ona je seveda pozvala Škerjanca na odgovor. Škerjanec je spoznal pisavo svojega prijatelja Sršena ter mu je to na nočnem povratku iz gostilne gotovo očital, kar je menda Sršena spravilo v jezo in se mu je maščeval z nožem. Vršijo se obširna polzvedovanja o vzroku napada in načinu, kako je Sršen ravnal s svojim zaklamim prijateljem.

Plazovje zopet ogroža Hrastnik

Hrastnik, 30. junija.

Pobočje hriba, kjer je stal stari Hrastnik, se počasi premika v dolino. Pozna se to na okrajni cesti, ki se je na večih krajih ponizala, na drugih pa zopet dvignila in jo mora sedaj okrajni zastop temeljito popravljati. Opazujejo se nove razpoke na vseh poslopih na pobočju hriba, posebno pa še na hišah, ki stoje na vzhodni hriba. Tako je dobila bivša Meketova trgovina, sedaj orožniška postaja, take razpoke, da ni bilo več varno prebivati v njej. Del orožništva se je moral preseliti v sosednjo bivšo Meketovo stanovanjsko hišo. Rudnik pa je začel kot sedanjí lastnik orožniške postaje podirati zadnjo tretjino te stavbe.

Nož za nezvestobo

Celje, 30. junija.

Delavka Magdalena K. je imela svoj čas ljubzensko razmerje s pečarskim pomočnikom Jakobom Podgorščkom. Ta ljubzen se je od njene strani precej ohladila, kakor hitro je zmanjkalo denarja. Podgoršek je bil namreč dalje časa brezposeln in je moral oditi iz Celja. Zadnji čas je bil zaplen nekje v Kranju. Za praznike je prišel v Celje obiskat svojo ljubico. V gostilni je opazil, da se Magda ozira za drugimi in to je tako podžgalo Podgorška, da je sklenil maščevanje.

Ko je odšla Magdalena domov v spremstvu nekega K., je Podgoršek stopil za njo in ju dohitel pri kapelici na Dolgem polju. Spremljevalca je nagovoril z besedami: »Ali si ti njen?« Pri tem je skočil pred Magdaleno in jo sunil v levo stran prsi. Tudi Magdalena je odorla svoj nož in sko-

Sedmega julija

se bo vršilo žrebanje prvega razreda drž. razred. loterije 16. kola.

Pazite, da boste pravočasno kupili srečke. Brez srečke se ne morete potegovati za visoke dobitke, ki jih bo v tem kolu izplačala država srečnim igralcem. Načrt za to kolo je zopet preurejen, tako, da bo zopet vsaka druga srečka izžrebana.

Srečke Zadrugne hranilnice r. z. z o. z. v Ljubljani se dobijo v

Oglasnom oddelku „Jutra“ v Prešernovi ulici šte. 4

Ekspozituri Jutra v Siški na Celovski cesti šte. 53

v Mariboru pa v upravi „Večernika“, Aleksandrova c. 13

čila proti Podgorščaku, hoteč ga zabosti, a je že zbežal. Magdalena se je po par korakih zgrudila na tla. Podgorščak so kmalu vlovili stražniki in ga oddali v preiskovalni zapor. Magdaleno pa v bolnico, kjer bo navzlic globoki rani menda okrevala.

Žalosten konec burnega življenja

Litija, 30. junija.

Pred par tedni je izginil iz Ljubljane 30-letni Karel Ravnikar, ki ga je ljubljanska policijska direkcija iskala zaradi suma po neverbe 2200 Din. Moža kljub vsemu zasledovanju niso mogli najti. Te dni pa je varnostnim organom prišel v roke dnevnik, ki ga je Karel Ravnikar v noči od 1. na 2. junija pustil na litijem mostu. Karmor ga je položil s svojo sportno čepico vred. Obolo je v tistem jutru našel neki čevljarji vajenec, kateremu je bila debela, še precej nepopolna knjiga vseh in to je vzel s seboj. Da bi jo vporabil za svoje pisanje. Šele te dni je njegov molster po naključju našel knjigo. Jo pregledal in nato izročil varnostnim organom.

V knjigo je bil Ravnikar napisal poslovnih pisma na svojo mater, na ženo, na otroke, na ravnateljstvo Stavne družbe, pri kateri je bil nazadnje uslužben, in še na nekatere svoje prijatelje. V markantnih stavkih je Ravnikar opisal svoje burno življenje in povode, zaradi katerih se je prostovoljno podal v smrt. Podrobno in na kajnov način opisuje svojo mladostno dobo, ko je v Ljubljani študiral gimnazijo in s strastjo čital detektivske romane. Po končanem VII. razredu ga je zanimalo milijonarstvo, ker se mu je hotelo pustolovščini po neznanih afriških pokrajinah. Odšel je na Dunaj v noviciat, živel je nato v samostanu Freiburgu pri Linu, med vojnjo pa je kot jezuit pomagal v vojni bolnicah. Zaradi nesrečne zaljubljenosti v neko sestro Rdečega križa je dal slovo miselnemu poklicu in odšel na fronto. Po prevratu se je poročil in užival tiho srečo skladnega zakonskega življenja.

Toda lahkomišelnost ga je zopet zapečala, da je krenil na stranpoti ter se izneveril poklicu in družini. Bil je v raznih službah, nekaj časa celo v prosvetnem ministrstvu in nato v pisarni Jugoslovanskega kluba v Beogradu. Zadnje čase je pri Stavni družbi v Ljubljani izplačeval delavce, toda je s svojo lahkomišelnostjo zakrivil neke difference. V poslovnem listu našteva katerih zneskov ni izročil posameznim delavcem ter prosil podjetje oproščenja.

Do tu je pisal Ravnikar svoj življenjski zbirski pisavo in v dobrem stilu, najbrž v kakšni samotni gostilni. Njegovo pisanje kaže, da je bil vrlo inteligenten in da ga je lahkomišelnost in slaba družba zavlekla na stranpoti. Pripis v knjigi na zadnji strani pa je bil napisan bržčas na litijem mostu pri slabi noči razsvetljavi in s tresočo roko. Glas se je polnoč na litijem mostu zhogom, dragi molji, odnustite, a spomnite se vsi Vašega veselega, a nesrečnega Karla...

Ravnikar je najbrž s polnočnim vlakom prišel iz Ljubljane v Litijo, kjer je počakal, da ni bilo nikogar na mostu, nakar je napisal zadnje poslovilne besede in se nato v obupu vrzel v obnem savskih vrtnicev.

Razstava srbskih narodnih noš

Razstavo jugoslovenskih narodnih noš in drugih zanimivosti je odprl danes v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani znani banatski zbiralec narodopisnih in zgodovinskih predmetov g. Danilo Popović iz Beograda. Kot potomec stare srbske družine iz Vel. Bečkereke je že po svojih prednikih sprejel pravi muzej najrazličnejših antikvitet, ki ga je še sam izpopolnil tekom let.

Svojo obsežno zbirko je imel razstavljen že na 172 razstavah v naših krajih ter je z našimi narodnimi nošami seznanil tudi inozemstvo na razstavah v Parizu, Londonu in po Ameriki. Posebno pahiška izložba ob mirovnih pogajanjih je uplavala koristno na diplomate, ko so odločali o Bački in Banatu.

V Ljubljano je navdušen propagator jugoslovenske ideje prepeljal nam najmanj znane etnografske predmete iz Bačke, Banata, Srema, Srbije, Makedonije, Bosne, in južne Dalmacije. Neizčrpan bogastvo Vojvodine se pač nikjer ne izraža tako očito, kakor v narodnih nošah, po večini temnih barv, ki so pa vse najbogatejše okrašene s srebrno ali zlato vezinjo. Nas bodo najbolj zanimale avbe-kepe iz okolič Vel. Bečkereke z dolgimi v zlatu in srebru vezinami svilenimi travkovi. Celo bele košulje Banatank se lesketajo v zlatu in njih ornamentika večkrat spominja na naše peče, če vzamemo v obzir vsled materiala spremenjeni ornament. Zanimiva je tudi kolekcija vojvodinskih čilimov. Banatskim podobne so pester stvari iz Srema. Vse stvari pa pričajo, kako zelo smo si sorodni.

Sumadija je kaže skoro popolnoma orientalsko lice z uporabo zlato-vezene turške noše, naši so le ornamentični z raznobeno volno vezeni ali tkani deli obleke. In tako je po vsej Srbiji in Makedoniji. Pogostje zlata gornja oblačila (jele, dolame, čurke itd.) in prekrasne kosovske košulje — zlatare. Jelek je orient, košulja pa popolnoma naša. Enako je v Prizrenu, Djakovici, Peči in Debru, ki ima poleg Cavtata ob Dubrovniku najlepše in najdovršenejše

vezanine v državi in s tem bi skoraj rekli — na svetu.

Ornamentarno bogastvo peškirjev (dekorativne brisače), uckurjev (ženski rasovi, ki so s njimi prepašane pod košuljo), razne tkane pregače (predpasniki), elegantni zubbuni (paletoji) z najefektnješo vezeno ornamentiko, čarape in vsi mogoči deli moške in ženske obleke, so neizčrpani zakladi, na žalost še skoraj popolnoma neznani. Zato naj razstave nikdo ne zamudi, da se preveri, kakšen talent ima naš nešolani narod za umetniško ustvarjanje.

Lastnoročna pisma Drage Mašin, srbskih vladarjev in znamenitih mož, starinsko orožje, zgodovinske gusle in slike raznih ruskih slikarjev so le dodatek k razstavi, ki za nas ni samo zanimiva temveč tudi skrajno potrebna, da se vsaj malo poučimo o nam popolnoma neznanih stvareh.

III. javna produkcija

gojencev državnega konservatorija v Ljubljani (dne 23. junija t. l.) je sestojala razen dveh samospesov iz klavirskih in violinskih točk.

Mladi Uroš Prevorsek je zaigral Novak-Valdonovo uspravko in Goisov Scherzo. V uspravki je pokazal topel ton in sigurnost v intonaciji, v skerku pa precej lokeve tehnike. Marta Valjalo je podala nekaj točk iz Aleksandrovičevih »Vizij« ter Tajčevičevih »Balkanskih iger«. Kot absolutenka je v tehnikah briljantna in tudi v prednagajanju je vseskozi zadovoljila. Škoda, da niti Aleksandrov in Tajčevič nista napisala bogve kako močnih stvari.

Božica Novaković je prednašala 5 točk iz Musorgskega »Slik iz razstave«, ki so kot najjačje skladbe tudi najjačje učinkovale. Zaigrala jih je sila temperamentno. Izvrstno je podal Pavel Sivie Symanowskega »Fantazijo op. 14.«, ki je hvaležna že zaradi prekrasnega klavirskega sloga. Vse težkoče je Sivie premagal z lahkoto, tako, da se je lahko koncentriral na prednašanje. Vinko Štešič je v izredno finem prednagajanju zaigral Vieuxtempsov violinski koncert v D-molu, I. stavek ter pokazal globok smisel tudi kot solist. Gospa Josipina Sivec je zapela Symanowskega in Stravinskaga intonacijsko sigurno, kar pri teh dveh ni malenkost. Tudi je obe skladbi pravilno pojmovala in prednašala. Spremljal jo je na klavirju prof. Janko Ravnik, oba violinista pa kapelnik A. Balatka. — Spored se je odlikoval po sodobni orientaciji ter nas seznanil z marsikatero novo skladbo.

Slavko Ostere.

Dopisi

BRASLOVČE. Sokolsko društvo vzporedi današnjo nedeljo (1. julija) zabavno komedijo »Nebesa na zemlji« na lastnem odru na Legantu Začetek je ob 3. uri popoldne. Ker je to zadnja tovrstna prireditev v tej sezoni, se pričakuje lep obisk, kakor je običajno pri vseh prireditvah na Legantu. Opozorjamo tudi, da se igra ne bo ponavljala. 1214

PODKOREN. Korenci! Vsi na plesno veselico, ki jo priredi danes, 1. julija, gasilno društvo v Podkorenu na Serčevem vrtu pod vodstvom požrtvovalnega načelnika g. Ivana Petraša.

KAMNIK. Gasilska župa kamniška razvije v nedeljo 1. julija ob 2. uri popoldne prapor Slavnosti bo sledila velika vrtna veselica v Mestnem parku v Kamniku. Vabijo se vsi prijatelji gasilstva.

CERKNICA. Zelo razveseljuje te dejstvo, kako lepo napreduje Notranjska v sokolskem oziru. Cel niz sokolskih domov se že dviga ob naši državni meji proti Italiji. In ti domovi so orave narodne trdnjave. Iz njih izhajajo najboljši in najsmelejši borci za čast, napredek in svobodo naroda ter, za obrambo naše države. Zato pa je otvoritev vsakega sokolskega doma kiterkoli v državi gotovo jako važen pojav. Sokolskim domovom v Soški dolini, na Rakeku, v Spodnjem in Zgornjem Logatcu se zdaj pridruži Sokolski dom v Cerknici, čigar slovesna otvoritev bo v nedeljo, dne 1. julija z naslednjim programom: Ob 11. promenačni koncert, ob 1. skušnje za proste vaje, ob 2. dveh izlet gostov k Cerkniškemu jezeru, ob 3. slovesna otvoritev doma, združena s telovadnim nastopom vseh oddelkov, po telovadbi prosta zabava, srečeval. godba, ples itd. Vabimo vse, od blizu in daleč, da prihite 1. julija k nam na našo slavnost. Kjer se bodo brez dvoma kar najbolje razvedrili in zabavali. Oddaljeneje posetnike, zlasti ljubljance in one, ki bi v tej smeri nameravali napraviti kak izlet, opozorjamo, da se jim obenem z obiskom naše prireditve nudi urodna prilika, napraviti pešizlet od Borovnice čez romantično sotesko »Pekel« na Pokojnišče ali Kozilek, od tod pa v Cerknico. Vsakogar mora zanimati naše prečudno, presihaloče, svetovno znano jezero, katero se bo ta dan lahko ogledalo. Iz Ljubljane proti Rakeku odhajajo naslednji vlaki: poštni ob 6.10, brzi ob 4.57 in 5.26; iz Rakeka proti Ljubljani pna: brzi ob 18.20 in ob 22.50, poštni pa ob 20.40. Zveze z vlaki so torej ugodne. Deviza za nedeljo naj torej bo: Vsi v Cerknico!

Izjava

Naznanjam, da nisem plačnica za dolgove svojega sina Rudolfa Strle. Ljubljana, 30. junija 1928.

JOZEFA STRLE

Sport

Lahkoatletika

Lahkoatletika prvenstvena tekmovalja LLAP

Včeraj so pričela lahkoatletiska tekmovalja za prvenstvo poincev, ki se danes popoldne nadaljujejo. Prireditve se vrši na igrišču Primorja. Moramo takoj uvodoma povedati, da so letošnja tekmovalja pričela v dokaj sportnejši obliki, če se naj tako izrazimo, kot so se izvedla lanska. Organizacija prireditve je dobra, potek brezhiben, priprave na igrišču vzorne. Sredi tekmovalja se je pojavil savezni delegat g. Kohn, ki pa ni imel povoda, da bi epsegl v dogodka.

Na startu so se pojavili poleg atletov Primorja in Ilirije — veselo presenečenje — tudi atleti SK Ptuj, po dolgem presledku torej vendar napredek, vsaj kvantitativen. V naslednjem rezultatu, ki so v ostalem precej povprečni:

100 m: 1. Režek (I.) 11.5, 2. Stepišnik (I.) za prso široko, 3. Puc (Pr.) za dvojna prsa. Zelo simpatična otvoritev tekmovalja, borba med prvima dvema je bila vso prgo zelo ostra, proti koncu se jima je močno približal Puc.

Krogla: 1. Petkovšek (Pr.) 10.50, 2. Smeruš (I.) 9.53.

Skok v vis: 1. Medica (Pr.) 165, 2. Furlan (Pr.) 160, 3. Wallner (Pt.) 155. Zelo ostra in napeta borba za poedina mesta.

Disk: 1. Petkovšek (Pr.) 30.09, 2. Banko (I.) 29.47, 3. Smeruš (I.) 28.26. Zelo zmerni rezultati, opazalo se je manjše zanimanje nekaterih boljših moči.

400 m: 1. Habič (I.) 55 sek.; 2. Junger (Pt.) 3. Furlan (Pr.). Morda najzanimivejša točka dneva. Borba je bila izredno huda in ostra, do par metrov pred koncem je sigurno vodil Furlan, ki je nenadoma omagal, tako da sta ga dva konkurenta tik pred ciljem prehitela.

Skok v dalj: 1. Režek (I.) 6.32, izenačen podsavezni rekord, najboljši rezultat dneva; 2. Puc (Pr.) 597.05, 3. Stepišnik (I.) 594.

1500 m: 1. Zorja (Pr.) 4:32.5, 2. Slapničar (Pr.), 3. Wallner (Pt.). Tudi zelo zanimiva točka, borba na odprti progi je bila zelo dolgo izenačena, šele proti koncu je zmaga rutina dvojice Primorjašev nad poztvovalcev tekmovalcev.

4 x 100: 1. Ilirija (Režek, Pavšič, Habič, Stepišnik) 45 štiri petine, 2. Primorje (Jasnovsky, Perović, Puš, Dr. Perpar) za 3 do 4 metre. Že po svoji naravi zanimiva disciplina; pri obeh moštvih slabe predaje, vendar odloči pri tretji predaji Ilirija borbo zase.

Rezultati, kakor omenjeno, niso najboljši, moramo pa ponovno z veseljem povdariti, da so tekmovalja potekla s pravo sportno disciplino in v odkriti, pošteni borbi. In to je po lanskih dogodajjih v naši lahki atletiki tembolj razveseljujoč pojav: dokaz, da le gre, če je le nekaj dobre volje zraven.

Publike je bilo precej, vendar mnogo manj, kot v časih, ko je pri nas lahka atletika bohotnejše procvitala. Prireditve sama bi v resnici zaslužila mnogo več zanimanja in — poseta.

Tekmovalja se danes popoldne nadaljujejo na istem igrišču. Pričetek ob pol petih.

Hazena

Slavija (Praga) : Concordija 9 : 3 (4 : 1)

Slaba in nekoristna igra našega državnega prvaka.

Na praznik 29. VI. je praška Slavija absolvirala tretjo tekmo v okvirju svoje turneje po Jugoslaviji. Po sigurnih zmagah v Murski Soboti in Mariboru se je sestala v Zagrebu z našim državnim prvacom, katerega je po krasni, sicer preprosti, a jako koristni igri odpravila z rezultatom 9 : 3. Po raz Concordija znači poraz cele naše hazene. Splošno se je pričakovalo, da bo izšla iz tega boja kot zmagovalka Concordija, zlasti ako se upošteva, da je pred enim mesecem podlegla Slaviji na njenem lastnem igrišču v Pragi samo z dvema goloma difference ter da je Slavija lani v mnogo jačji postavi le s težavo porazila z enim golom našo Ilirijo. Slavija je s to svojo zmago ponovno dokazala, da spada med najboljšje evropske družine.

Družina Slavije je nastopila brez Soltysove, katero je z uspehom nadomestila Dusilova. Svojo najjačjo oporo ima v napadu, kjer se vedno briljirata izkušeni internacionalni Olmerova, ki premišljeno in taktično izvrstno vodi svoj napad ter Galouska, znana češka lahkoatletika rekorderka. Napad goji enostavno kombinacijsko igro v polju srednjeviskih dolgih pasov, pred golom pa visokih kratkih pasov. Posebna vrtilina Slavijinega napada je izredna brzina v streljanju in velika odločnost pred golom. Ogromno delo je opravila krilski vrsta, ki je z uspehom razdirala vse nevarne napade Concordije. Izvrstno pokrivanje nasprotnika in izredno sigurno odvežanje žoge priča o visoki formi, v kateri se Slavija nahaja. Zasluge na zmagi je deležna tudi vratarica, ki je za cel razred nadkrijevala zagrebško.

Concordija, ki je nastopila brez Tonkovičeve v krilski vrsti, je imela slab dan. Igrala je nervozno, brez sistema. Napad je polju dobro in premišljeno kombiniral, pripravil si je nešteto zlatih pozicij pred nasprotnikovim golom, zaradi svoje neodločnosti pa jih ni znal izrabiti. Prehajal je pred golom v hiperkombinacije, kar je Slavijini obrambi le olajšalo delo. V krilski vrsti in ožji obrambi je zadovoljila le Flikova, kateri se ima Concordija zahvaliti, da ni odšla z igrišča še težje poražena. Vratarica Grčetičeva, znana kot zelo sigurna, je vse žoge dosledno odbijala, tako da je s tem pogosto ustvarjala naravno kritične situacije pred golom.

Igra je bila več ali manj odvrnjena, le sem ter tja se je zapazila rahla premoč Slavije. Igralo se je v prvem polčasu jako fair, v drugem polčasu pa je začela Concordija z ostro igro, ki pa ji ni prinesla koristi.

Za Slavijo so scoreale: Olmerova 4, Galouskova 3, Dusilova 2. Za Concordijo: Tonkovič Zlata 2, Znidarič 1.

Sodnik g. Munder izvršten. Slavija je odpravila po tekmi v Beograd, kjer igra dve tekmi. Od tam potuje v Kragujevac, nakar se vrne preko Budimpešte v Prago.

SK Ptuj : SK Ilirija

Danes ob pol enajstih popoldne se odigra na igrišču Atene ob tivolskem drevo

redu prijateljska hazenska tekma med družinama Ptuj in Ilirije. Pri tem bomo prvič imeli priliko gledati mlade agline Ptujčanke, ki so v svojih zadnjih nastopih pokazale izredno lep napredek, tako da je pričakovati, da postane Ptuj v kratkem praven konkurent za podsavezno prvenstvo. Ptujška družina goji lepo kombinacijsko igro ter je jako požrtvovalna. Svoje visoko znanje je pokazala zlasti ob priliki lanskega gostovanja Ilirije v Ptuj, ko je z lahkoto porazila našega prvaka z visokim scorem 13 : 5. Upamo, da bodo Ptujčanke svoj dober sloves, katerega so si pridobile s senzacionalno zmago nad Ilirijo, danes v polni meri opravile.

Za Ilirijo je današnja tekma posebne važnosti, ker se ji nudi prilika, da se revanšira za svoj lanski poraz v Ptuj. Ilirija pošlje zato v boj izredno močno sedmorico. Tudi Ptuj nastopi seveda v svoji najmočnejši postavi, tako da je pričakovati napete in ogorčene, vendar pa prijateljske tekme. Vodstvo tekme je poverjeno g. Kereszturiju.

Nogomet

Finale za preudni pokal LN?

Ilirija : Rapid (Maribor) danes ob 18. na igrišču Ilirije

Na sportnem prostoru Ilirije, nasproti gorenjskega kolodvora se srečata danes Ilirija in Rapid v odločilnem boju za letošnje pokalno prvenstvo LN. Oba kluba postavita v boj svoje najboljše moštvo, Ilirija nastopi v isti sestavi, ki je preteklo nedeljo v uspehi kombinacijski igri vrgla iz konkurence ZSK Hermesa z visokim rezultatom 8 : 1. Edino obolelega vratarja Miklavčiča bo zamenjal Kreč, ki pa ne zaostaja za svojim starejšim tovaršem. Mariborski finalist Rapid je moštvo, proti kateremu ima jo vodilni ljubljanski klubi vedno težko stališče. Zlasti po svoji zmagi nad SK Mariborom v pokalnem finalu je smatrali Rapida za moštvo, ki gre v današnjo odločilno tekmo s popolnoma realnimi izgledi. Zadnja tekma med Ilirijo in Rapidom se je vršila spomladi v Mariboru in je končala z zmago Rapida v razmerju 4 : 3.

Vprašanje, kdo bo letošnji pokalni prvak, bo odločila boljša kondicija enega ali drugega moštva. Ako bi tekma v regularnem času ostala neodločena, se jo podaljša za dvakrat 15 minut, nato odloča žreb. Zmagovalcu izroči predsednik LNPA pokal neposredno po tekmi na igrišču. Ako zmagaja Ilirija, postane srebrni prehodni pokal končnoveljav njen, ker bo to njena tretja zaporedna zmaga. Ako zmagaja Rapid, gre pokal za leto dni z njim v Maribor. Tekmo bo vodil g. Deržaj.

Današnji finale je dvostota tekma Ladota Zupaničica in stota tekma Doberleta za barve SK Ilirije. Prvi igra v I. moštvo Ilirije od leta 1923., in sicer večinoma kot stranski half, v sezoni 1924. je igral stalno centerhalfa; je eden naših najboljših halfov, tudi ako se ne upošteva samo ožega kroga klubov LNPA. Doberlet je eden mlajših igralcev. Kakor Lado je tudi on izšel iz vrst lastnega klubovega naraščaja. Napredoval je v I. moštvo leta 1926. po odhodu Vidmajerja, igral je sprva v levi zvezi, od lani igra na levem krilu in se je razvil v goalgetterja Ilirije. Oba jubilara mata za seboj dolgo vrsto težkih mednarodnih tekem, igrala sta zadnja leta skoro vse podsavezne prvenstvene tekme, lani vse državne prvenstvene tekme. Tudi v reprezentanci LNPA sta absolvirala važne tekme. Odbor SK Ilirije hoče porabiti današnjo priliko in jima izreče priznanje za posebno uspešno sodelovanje v klubu.

Mednarodni teniški turnir v Rogaški Slatini

Rogaška Slatina, 28. junija.

V našem divnem zdravilišču je bil te dni zaključen I. mednarodni teniški turnir za prvenstvo Rogaške Slatine 1928. Prireditve je v sportnem kakor tudi družabnem oziru krasno uspešna. Oživiljenje predvojnih teniških turnirjev, ki so tvorili za zdravilišče vedno sportno atrakcijo prve vrste, je pred vsem zasluaga aglinega SK Maribora, ki je izvedel turnir organizatorno brezhibno.

Vodstvo turnirja je bilo v najboljših rokah. Zal le, da so politični dogodki neposredno pred začetkom turnirja znatno vplivali na poset igralcev iz Beograda in Zagreba ter inozemstva, ki so v zadnjem trenutku odpovedali sodelovanje. Kljub temu se je prijavilo preko 40 igralcev iz Maribora, Ptuja, Ljubljane, Zagreba, Gradca in Berlina.

Dne 22. junija se je vršil v restavracijski dvorani pozdravni večer, 26. t. m. pa se je turnir zaključil s poslovnim večerom in razdelitvijo daril.

Važnejši rezultati posameznih konkurenec so bili naslednji: Naslov prvaka Rogaške Slatine za leto 1928. si je po izredno napetih in zanimivih borbah priboril znani naš rutinirani igralec za Davisov pokal g. Franjo Schäffer (Hask) iz Zagreba. Borba med njim ter mladim, nadarjenim in mnogo obetajočim Mariborčanom g. Karlom Hitzelom (Rapid), ki je zasedel II. mesto, je bila izredno napeta ter pokazala najboljši teniški sport. III. mesto si delita v konkurenci gospodov g. Leon Gasparin (Maribor) ter g. Fred Halbärth (Rapid).

Ni manj napeta in zanimiva je bila konkurenca dam, od katerih si je po dovršeni igri priborila naslov prvakinja Rogaške Sla-

Rešite

alkoholike!

Kako se more alkoholiku (pijancu) skrivati omejit ali popolnoma odvdati ga alkoholnih pijač, tako da bolnik tega ne more niti opaziti. Vam sporoči zastonj in poštine prosto trdka

Arome Company, Zagreb 6 depot šte. 8.

Potenja, sočnice in p g vas

ohvat te „orig n-ml Niggerol.“

Kožo Vam raudi gad o in eno o eno zagore o. Dob se v vseh ekarnah n drogerijah.

Drogerija Gregorijč, Ljubljana, Prešernova 5

Danes ob 3, 1/3, 5, 6, 1/8 in 9

najboljša ruska filmska diva

Olga Čehova

v ve efilmu strasti in ljubavi

Zemlja v plamenu

Ta grandiozni ve efilmi trpljenja s mora ogledati vsakdo v

Eliteum Kino Matica

LJUDSKI KINO

Nainiže cenef Hladna d-orana!

tine za leto 1928. ga. Vlasta Gostiša (ZKD Zagreb). II. mesto je zasedla gdč. Karla Hitzel (Rapid, Maribor) po izredno zanimivi in napeti borbi ter senzacionalni zmagi proti dosedanjim prvakini Jugoslavije, III. mesto si delita ga. Schweighardt (ZKD Zagreb) ter ga. Rosenberg (SK Maribor).

V konkurenci double gospodov zavzemata I. mesto gg. Schäffer-Hagenauer (Hask, Zagreb), II. mesto gg. Bergant (SK Maribor) : Sakotnik (STK Ptuj), III. mesto pa gg. Halbärth F. Kipach (Rapid, Maribor) in gg. Bleiweis-Dacar (Atena, Ljubljana).

I. mesto v mixed double sta si priborila ga. Gostiša (Zagreb) : g. Schäffer (Zagreb), II. mesto gdč. Hitzel : g. Hitzel (Rapid), III. mesto pa si delijo ga. Ravnikova : g. Bergant (Maribor) in gdč. Stergar : g. Halbärth F. (Maribor).

Konjska dirka v št. Jerneju na Dolenjskem

Na Petrovo je bil lep poletni dan in lahke vetrič je blagodejno uplaval na dirkače kakor tudi na gledalce, prijatelje konjere. Na velikem dirkališču se je zbrala Dolenjska, pa tudi mnogo Gorenjcev in Stajercov je prihitelo v lepi št. Jernej. Vsak, ki ima le količjak zanimanja za povzdigo in procvit konjere, je bil tamkaj. Rezultati glede hitrosti so bili prav lepi.

Pri prvi dirki enovprežnih tri do štiri letnih kobil in žrebcev je prvo darilo dobil Janko Recelj iz št. Jerneja z »Zoro« v času 5 min. 50 sek. Drugo darilo je prejel Alojzij Znidarič iz Roj pri št. Jerneju s časom 5 min. 57 sek. in tretje darilo Ivan Vide, Stara vas, s časom 6 min. 4 sek.

Druga dirka enovprežnih starejših konj od 5 let naprej je imela naslednje čase: Anton Udovič iz Gornjega Maharovca s »Furioso« 5 min. 30 sek., Janez Bobič, Gornje Gradisce, 5 min. 57 sek.; Alojzij Menčin, Drama, 5 min. 47 sek. je bil zaradi galopiranja postavljen na tretje mesto.

Tretja dirka enovprežnih amerikancev: državni žrebec Martina Kocijana iz Mihovca je dosegel čas 4 min. 28 sek.

Četrta dirka dvovprežnih je bila naslednja: Anton Udovič, Gornji Mahorovec, v času 6 min. 25 sek.; Janez Bobič, Gradisce, 6 min. 23 sek. je bil zaradi galopiranja postavljen na drugo mesto; Jože Virant, Dol. Mahorovec, 6 min. 48 sek.

Peta jahalna dirka: Alojzij Menčin, Drama, s »Pšedsvitom« 3 min. 28 sek., Martin Kocijan, Mihovca, s »Furioso« 3 min. 41 sek. Za vse dirke so bile predpisane tri runde v dolžini 2700 m. Zelo lep rekord se je dosegel v jahalni dirki, v kateri je zmagovalec pokazal, kaj lahko napravi

KREMA KARNAT

Varstvena znamka

otrok in odraslih, ki je zaostala vsled angleske bolezni. — KREMA-KARNAT nima v sebi prav nobenih kovin, ne živega srebra, ne svinca, ne cinka. niti ne drugih snovi, ki bi bile očem, zobovju ali obrvjam na kvar. Karnat-krema je kemično in zdravniško proučena, priznana in pohvaljena kot izredno kosmetično sredstvo.

Krema se dobiva in naroča pod naslovom «KARNAT», Ljubljana, Wolfova ul. 10-11. Lonček stane 60 Din. — Poština posebej. — Dobiva se pa tudi v Mariboru, Aleksandrova c. št. 45-1 ter v lekarnah zdravilišč Rogaška Slatina, Bled in Dobrna.

Igrišče Ilirije.

Danes finale za prehodni pokal L. N. P.

Ilirija : Rapid

začetek ob 6 uri popoldne.

Domače vesti

Položnice smo priložili vsem cenj. naročnikom, ki jim je potekla naročina s koncem prvega polletja. Prosimo jih, da jo obnove za drugo polletje že prve dni julija. Naročnike, ki gredo na počitnice, v kopališča in letovišča, prosimo, da javijo prejembo naslova par dni pred odhodom, da se jim naslov pravilno prepise in bodo list prejeli brez presledka. Vse prijatelje lista, ki še niso naročniki, pa vljudo vabimo, da v začetku drugega polletja pristopijo v krog naših stalnih naročnikov.

«Jutro».

• Odlikovanje generala Syrovega. Vojni minister general Hadžić je izročil načelniku českoslovaškega generalnega štaba generalu Syrovemu red Belega orla I. stopnje. Odlikovani so bili tudi vsi častniki v spremstvu generala Syrovega.

• Odvetniški izpit je s prav dobrim uspehom napravil te dni tajnik finančne prokuratorije v Ljubljani g. dr. Ivan Kavac. Čestitamo!

• Spominska plošča kraju v Sarajevu. V Sarajevu je bila na Vidov dan na dvorišču tamkajšnje orožniške šole odkrita spominska plošča kraju Aleksandru. Slavnostnemu odkritju so prisostvovali pomočnik komandanta armije general Stojčić ter več drugih vojaških funkcionarjev in zastopnikov civilnih oblasti. Spominsko ploščo so postavili gojenci orožniške šole.

• Kraljica Marija za siromašne otroke. Kraljica Marija je poslala štirideset najsiromašnejših otrok iz osnovnih šol v Beogradu v okrepčevališče Lokrum pri Dubrovniku, kjer bodo ostali mesec dni na njene stroške. Otroci so že odpotovali v Dubrovnik.

• Imenovanje v državni službi. Kakor javljajo »Službene Novine« je pripravnik Fran Šavli imenovan za kontrolorja mer v 4. skupini II. kategorije pri meroizkusnem nadzorništvu v Mariboru.

• Kdo naj uči prav ceniti in ljubiti slovenski narod, če ne bomo imeli svojih domačih najvišjih učiteljev, ki so izšli iz naroda in zato naš narod tudi ljubijo in poznajo njegovo dušo, njegove potrebe? Pristopite k društvu za nabiranje Narodnega univerzitetnega zaklada! Članarina je urejena takole: podporni člani plačajo letno Din 20; redni člani letno 50 Din, oziroma letnične osebe Din 100 na leto; dobrotniki so oni, ki plačajo na leto Din 500 ali enkrat vsaj Din 5000; ustanovniki plačajo na leto 1000 Din ali enkrat vsaj 10.000; pokrovitelji pa plačajo na leto Din 5000 ali enkrat vsaj Din 50.000. Naslov: Ljubljana, Univerza. Poštni ček, račun št. 12.368.

• Veliko reprezentativno razstavo slov. čipkarstva priredi od 1. do 15. t. m. na Bledu v šoli Državnih osrednjih zavod za žensko domačo obrt iz Ljubljane.

• Italijani urejajo pomorsko bazo na Lestvu. Po vesteh iz Splita so Italijani na dalmatinskem otoku Lastvu, ki je bil z mirno pogodbo prisojen Italiji, začeli urejati bazo za stalno stacioniranje enega oddelka vojne mornarice. Grade se tudi hangarji za hidroplane.

• Demonstracije proti naši zastavi v Zadru. Jugoslovanski konzulat v Zadru je na Vidov dan razobesil na konzulatu jugoslovansko zastavo. Kmalu se je začela zbirati pred konzulatom skupina fašistov, ki so burno zahtevali, naj se zastava odstrani, češ da pomeni provokacijo. Konzul je o tem obvestil prefekta in ga prosil varstva, narkar je prišel pred poslopje oddelke karabinerjev in ostal tamkaj ves dan. Fašisti so ostali delj časa pred konzulatom ter beležili imena onih Jugoslovenov, ki so prišli čestitati ob priliki narodnega praznika.

• Oklofutani italijanski provokatorji. Iz Splita poročajo: Pred trgovino Cuine v Splitu sta se v petek zvečer ustavila dva Italijana iz Italije ter motrila napis firme, ki je bil ob priliki zadnjih demonstracij razbit. Lastnik trdke jima je pojasnil vzrok, na kar sta Italijana s povdramom izjavila: »Potrpite še mesec ali dva, pa bo tudi vam zasijala svoboda«. Neke gospe-domačinke, ki so bile navzoče, so na to

provokacijo oba Laha oklofutale. Provokatorja sta se izgubila v italijanski konzulat in ju ni bilo več na spregled.

• Učiteljska letnična kolonija na Bolu v Dalmaciji. Odhod 8. julija iz Ljubljane (gl. kol.) ob 13.18 do Karlovca (via Novo mesto). Stajerci naj potujejo tako, da se odpelejo iz Zagreba 8. julija z brzovlakom št. 1002 ob 20.25. Skupni odhod s srbskimi in hrvaškimi kolegi iz Karlovca ob 21.21. Prihod v Split 9. julija ob 7.45. Ob 14. odhod s parobrodom na Bol. V lastnem interesu naj se vsak drži točnosti! Vozni listek kupi vsak sam. S seboj vzemite 2 rjuhi in 1 blazino poleg svoje toaletne le pozabite glasbenih instrumentov! Do vselega svidenja! Slavko Mrovlje, šef učiteljske kolonije.

• Maturantje kranjske gimnazije (z redno in vojno maturo) iz leta 1918. proslave 10 letnico mature dne 4. avgusta v Kranju. Sestanek ob 8 uri zvečer. Kdor se name-rava udeležiti sestanka, naj se priklji do 20. julija pri Doletu Rohrmanu ali Tonetu Štemihariju, oba v Kranju. 1215

• Poroke. Poročila sta se včeraj v Ljubljani gospod Josip Pfeifer, sodnik in vd. Vida Horvatovala, stud. ohi. — Na Vranskem se je 28. junija poročil g. Mihael Papež, preglednik fin. kontrole v Gornjem Cmurku, z gđ. Zdravko Ručigaljevo iz znane ugledne rodbine iz Čepelji pri Vranskem. Bil o srečno!

Po etne obleke

za gospode, «Knickerbocker» modernih vzor-cov, izborno se prilagajajo — izberete samo pri trdkci

F. LUKIČ, STRITARJEVA ULICA.

• Smrtina kosa. V Ljubljani je umrl g. Anton Cizej, ugledni pekovski mojster v Zalokarjevi ulici. Ker je bil zvest član in somišljenik napred. polit. in gospod. društva za vodmatski okraj prosi odbor, da se vsi člani in somišljeniki udeležijo njegovega pogreba, ki se bo vršil danes ob 17 iz deželne bolnice na pokopališču k Sv. Križu. — V Spodnjih Gameljnah je včeraj po daljšem bolehanju v cvetu mladostnih let umrl g. Martin Žagar, diplomirani pravnik in rezervni častnik. Pogreb se bo vršil jutri ob pol 17. na župno pokopališče v Šmartnem pod Šmarno goro. V Gornjem Logatcu je umrl dolgoletni občinski sluga in gozdni varuh g. Franc Rupnik. Dosegel je lepo starost 68 let in je užival splošno priljubljenost. Pokopali ga bodo jutri ob 16. — Na Kontovlju v zasadenem ozemlju je včeraj umrla mati politika Regenta, ki je moral nedavno pobegniti pred konfinkacijo preko meje v Jugoslavijo. — Pokojnim blag spomn, žalujočim naši iskreno sožalje!

• Kongres jugoslovanskega Saveza treznosti odložen. Za dni 6., 7. in 8. julija je bil v Sarajevu sklican kongres in glavna skupščina Jugosl. saveza treznosti. Glede na splošno razpoloženje v državi in zaradi težke politične atmosfere je upravni odbor Jugoslov. saveza treznosti na svoji seji dne 23. junija odgodil kongres in skupščino, ker smatra, da v današnjih razmerah ne bi moglo manifestacije za misel treznosti roditi potrebnega uspeha.

• Konjiška podoficirska šola se iz Niša preseli v Zemun. Po odredbi ministra vojske in mornarice se je konjiška podoficirska šola iz Niša preselila te dni v Zemun pri Beogradu v prostore tamkajšnjega invalidskega doma.

• O šoferskih izpitih in izkaznicah v Zagrebu. O tem vprašanju, o katerem se v zadnjem času toliko razpravlja v našem, zlasti pa v zagrebškem časopisju, nam je poslala Zveza šoferjev za Slovenijo daljši dopis, ki pravi med drugim: »Vedno iznova se pojavljajo v listih afera s šoferskimi legitimacijami, ki jih je izdala znana šoferska šola na Kaptolu v Zagrebu. Zdi se, da je imela ta šola že pri svoji ustanovitvi namen postati nekaka trgovska poslovodna šola za šoferske legitimacije. O strokovni izobrazbi na tej šoli ni mogoče govoriti. Učen-ci, ki so šolo zapuščali, so imeli v žepu sicer šofersko legitimacijo; v sohranju samem pa so bili še vedno laiki! Kljub temu pa so morali za pouk plačati seveda lepe zneske. Ko je odbor Zveze šoferjev za Slovenijo zvedel za to škandalozno in nevarno postopanje, je opozoril zagrebške tova-riše in jih prosil, naj skušajo to čudno pro-duciranje šoferskega naraščaja urediti. Do-bili pa je odgovor, da se ne da ničesar ukreniti, ker ima šoferska šola zelo vplivne zveze. Da prepreči nevarnosti, ki grozijo

Hotel Račuha (Kreatič)

Luče v Savinskih Alpah
priporoča sobe za tuje
pripravno za letoviščarje
izborna kuhinja, pristna štajerska vina
senčnati vrt. 7750

prebivalstvu od neizkušenih šoferjev zahteva odbor, da se vsaj v Sloveniji odvzame vse šoferske legitimacije, ki jih je izdala Kaptolska šola tekom zadnjih 2 let. V interesu javnosti opozarja odbor na to važno zadevo ljubljansko policijsko direkcijo in druge pristojne oblasti, na katere ob tel. priliki tudi apelira, da polagajo sploh večjo pažnjo na vodnike avtomobilov in energično zabranijo vožnjo osebam, ki nimajo šoferskega izpita.

• Dostava pošilk na dom pri poštah ljubljanskega ravnanstva. Vse pošte nje-nega področja bodo dostavljale od 1. julija t. l. naprej na dom: I. v ožjem dostavnem okolišu: 1. navadne in priporočene pisemske pošiljke; 2. vrednostna pisma do vrednosti 1000 Din, a pošte Celje, Čakovec, Ljubljana 1 in Maribor 2 pa vsa vrednostna pisma ne glede na označeno vrednost; 3. pakete do 3 kg in do vrednosti 1000 Din a pošte Celje, Čakovec, Ljubljana 1 in Maribor 2 vse pakete ne glede na težo in označeno vrednost. Vse pošte bodo izplačevale na dom v ožjem dostavnem okolišu navadne telegrafske in odkupne poštne nakaznice ter čekovne nakaznice do zneska 5000 Din razen pošt v Medijemurju. II. V širšem dostavnem okolišu, to je pri poštah kjer se vrši selska dostava, se bodo dostavljale na dom: 1. navadne in priporočene pisemske pošiljke; 2. vrednostna pisma do vrednosti 1000 dinarjev potem paketi do 3 kg in do vrednosti 1000 Din. Vse pošte bodo v širšem dostavnem okolišu izplačevale na domu navadne, odkupne in telegrafske poštne nakaznice te čekovne nakaznice do zneska 1000 Din.

• Dve drobni poučni brošurici je te dni izdal ljubljanski primarij g. dr. B. Dragaš. Prva, »Samopomoč mater« daje nasvete pri naglem obolenju otrok v starosti do 14. leta. Druga, ki je izšla včeraj z naslovom »Pravila za kopanje, zračenje in solnčenje« pa daje navodila za odrasle in otroke o tem, kar pove naslov sam. Cena prvi brošuri, ki obsega 18 strani, je 2 Din; drugi, obsegajoči 26 strani, pa 3 Din. Obe brošurici se dobijo v Tiskovni zadrugi in ju naj-boleple priporočamo.

Dečva

Žene in dekleta slovenska!

Poslužujte se naše narodne po-etne noše. Zahtevajte pri vseh trgovcih nagejno vzorčasto
Dečvino blago. 42
Dečvo izvršite prav ino!

• Ljudska samopomoč v Mariboru šteje v vseh oddelkih že nad 7000 članov. V oddelke B-I, C-I, in D-I se sprejmejo po sklepu zadnje odborne seje samo še do 31. julija t. l. vse zdrave osebe do 60 leta. Za oddelke D-I je zdravniško spričevalo po-zojno. 1217

• Pevski zbor učiteljskega UJU. Pevski tečaj, ki je bil nameravan in določen od 4. do 14. julija, se bo vršil samo za ženski zbor in sicer od 4. do 8. julija, začetek 4 t. m. ob 8. na moškem učiteljsku. Za mešan zbor se bo vršil tečaj nepreklčno v dneih od 7. do 11. avgusta prav tam. Dne 12. avg. bo pevski koncert v Mariboru o priliki drž. skupščine UJU. Več o tem bomo poročali v okrožnicah koncem julija. — Odbor.

Zobni stel e
Filipa Ogriča

dentista v Novem mesu

Je do konca julija zaprt. 346

• Ciril Metodovim podružnicam, vsem narodnim in šolskim društvom! Že v predvojni časih je nacionalna zavest v pomembnih krajih ob jezikovni meji močno utrjevala in pospeševala običaj, da so se na predvečer godu slovanskih bratov sv. Cirila in Metoda (4. julija) prikljali na vseh vrhovih kresovi širom naše zemlje. Ta običaj leto za leto gineva. Kako žalostno je gledati z obmejnih gora v našo domovino, ki je ta večer mnogo premalo ožarjena s kresovi, medtem ko naši bratje na Korškem in Primorskem s kresovi dokazujejo, da so trdno na straži. Družba sv. Cirila in Metoda poziva vse svoje podružnice, da naj delajo na to, da se odslej vsako leto zažgo kresovi na vseh vrhovih naše domovine, kar bi bil našim zaslužnim bratom viden znak naše čuječnosti in ljubezni do njih. Ako je mogoče prosimo, da se pri tel. priliki zbirajo prostovoljni prispevki za C. M. družbo.

• Ljubljanski gozdovniki taborijo od 10. julija do 1. avgusta v Martuljku. Po taborenju mislijo se na večje potovanje. Ker je še nekaj prostorov v šotorih praznih, sprejemamo izjemno še par novincev. Če bi kdaj mislili pristopiti, naj se javi v pone-deljek ob 18 v Akademskem kolegiju (Kotlovorska 22.) Tabornina znaša 200 Din. Gozdovniki, kdor misli na taborenje, mora priti na sestanek.

• Dan Jugoslovanske Maticе 8. septembra priredi Jugoslovanska Matica v Ljubljani več raznih prireditve, kojih program bo pravčasno objavljen. Prosimo vsa društva in organizacije, da vpoštevalo to edino prireditev Jugoslovanske Maticе ter da ne prirejejo na ta dan nikakih lastnih prireditve.

• Opozorilo turistom. Turiste, ki hodijo na obmejne vrhove, opozarjamo, naj nosijo vedno s seboj tudi oblasti potrjene pla-ninske legitimacije, ker se jim lahko pri-peti, da jia naši »graničarji«, vršečo svoje

Mesto 4 Dinar^{jev} - gratis!

Od jutri naprej lahko dobite

pri svojem trgovcu

brezplačno univerzalno čistilo „VIM“

Pooblastili smo vse trgovce, naj vsakemu, ki izroči navodilo od enega kartona Rinso, dajo originalen karton Vima. Ko ste perilo oprali z Rinso — novim načinom mila v zrnati obliki —

izrežite navodilo (kakor spodaj vpodobljeno) in ga izročite svojem trgovcu.

Požurite se!

Požurite se!

Ta izredna prilika se Vam nudi samo od ponedeljka 2. do 20. tm.

dolžnost, eskortirajo do prve graničarske trupe, ne glede na druge sitnosti, ki se jim utegnejo pripetiti.

• Pojasnilo. V »Jutru« št. 147, z dne 11 p. m. smo priobčili mali oglas, s katerim le neki zloben, nam žal nepoznan človek žalil znano gostilno Kanc v Podsmrekl. — Oglas je prišel neprečit in list, kar seveda obžalujemo, ker je nam in splošni javnosti, posebno pa izetnikom znana snaga in hitra postrežba te gostilne. Zlobnež seveda s to obljavo ni dosegel željenega uspeha, morda baš nasprotno, ker bodo izetniki sedaj še v večjem številu posečali to gostilno in se o dobrotah, ki jih nudi, osebno pre-oričali.

• Kolesarska loterija Jugoslovanske Maticе, koles zbrahanje bi se moralo vršiti 1. julija, je iz tehničnih razlogov preložena in se vrši nepreklčno dne 8. septembra t. l. Srečke po 10 Din so še vedno na prodaj pri podružnicah Jugoslovanske Maticе v Sloveniji. Naročajo se tudi pri Jugosloven-ski Matici v Ljubljani, Šelenburgova uli-ca 7/II.

• Umetniška šola »Probudac« v Ljubljani. Dne 27. junija 1928, zaključuje šola svoje sedmo leto. Statistika izkazuje, da je bilo v tem šolskem letu vpisanih 112 učencev. Vodstvo šole opozarja javnost že sedaj, da se bo vršilo vpisovanje edino v septembru, reden pouk se bo pričel s 1. oktobrom t. l. Program kakor tudi vse podrobnosti se bo pravčasno objavilo v vseh naših dnevnikih kakor tudi na raz-glasni deski »Probudac« v vestibulu Tehni-ske srednje šole. Probudna šola je edina te vrste, ki ima dane vse predpogoje, da se iz te šole razvije bodoča umetna obrtna šola, ki bi bila prepotrebna naši umetni obriti. Sedemletni obstoj umetniške šole »Probudac« in številno vsakoletnih vpisanih učencev daje najboljšo jamstvo, da je ta šola, ki se vzdržuje brez vsake državne podpore, na pravi poti. — Vodstvo umetni-ske šole »Probudac«

• Pri kopanju utonil. Včeraj popoldne so našli kopalci v Retečah na Gorenjskem ne-znano moško truplo oblečeno le v kopalne hlače, iz česar se da sklepati, da je nezna-nec utonil pri kopanju. O skrivnostni najdbi so bili obveščeni orožniki, ki so takoj uvedli preiskavo. Baje gre za nekoga 19-letnega delavca Razborske iz Ljubljane, ki so ga že štiri dni pogrešali.

• Umor zaradi ljubosumnosti. V znanem kopališču Palič pri Subotici se je na Vidov dan odigrala krvava ljubavna drama. Tr-govec Marko Bošnjak je iz lovske puške ustrelil ljubimca svoje žene Ivana Andra-ševića, ki se je takoj mrtev zgrudil na tla. Bošnjačka so orožniki aretirali.

• Šla v smrt, ker se ni mogla takoj po-ročiti. V petek ob dveh ponoči so pripelali v zagrebško zakladno bolnico mlado dekle, o kateri so vedeli samo to, da ji je ime Tereza Belović. Dekle je kma'u potem umr-lo za octovo kislino. Naslednje jutro se je pri policiji zglašil trgovski pomočnik Peter Mačeta ter izjavil, da je mesec dni živel v skupnem gospodarstvu s Terezo Belovićev-o in da je nameraval z njo poročiti. Žim si prihrani potreba sredstva Ker pa so so-sedje Terezo venomer zbadaeli, kedaj bo po-roka, je bilo dekle tako deprimirano, da ie ponoči izpilo znatno dozo octove kisline.

• Strašen čin zblaznele matere. V hiši krojača Studenica v Sarajevu so odkrili grozen umor, ki ga je izvršila zblaznela mati nad svojim 6 mesecev starim otro-kom. Krojač Studenec je bil dan poprej od-šel na ribolov in se je vrnil šele v četrtek zvečer. Ker so bila vrata stanovanja zakle-njena, je s pomočjo sosedov nasilno od-pri vrata. Nudil se jim je strašen prizor: na divanu je ležal mrtev mali sinček z ro-kami, prekrizanimi na prsih, v drugem ko-tu pa je na posteli ležala žena Tereza, a poleg omare sta goreli dve sveči. Ugotovile se je, da je žena še živa, dete pa mrtvo. Poklicani zdravnik je dal ženi injekcijo, na-kar je bila prepeljana v bolnico, kjer je pri-

Iz življenja in sveta

„Italio“ in sedem mož posadke je uničil ogenj

Amundsen, Gibaud in Lundborg žrtve Nobilovega površnega poročanja. — Veliko ogorčenje v svetu, ker so dosedanje generalove izjave zamolčevale pravi potek katastrofe.

O „Latham“, Amundsenu in Gibaudu še vedno ni vesti. Poročila, ki govorijo, da se je raziskovalec izkrcal na McDevijem otoku, so nekontrolirana ter izhajajo od ribičev in lovcev, ki se mudijo v teh krajih. Govorice pa imajo ob takih priložnostih odprto široko pot in čestokrat porajajo fantazija dogodke, katerih ni mogoče dokazati.

Sele sedaj prihaja na dan, da je zrakoplov „Italio“ in sedem mož posadke, ki so ostali v njem, pokončal ogenj. Nobile je, dokler ni bil rešen, pošiljal namenoma v svet dvoumna poročila, iz katerih ni bilo razvidno, kakšen je bil konec „Italie“ in kaj je prav za prav s posadko, ki je ostala v drugi gondoli zrakoplova. Zdaj ko je rešen, je podal nekoliko točnejšo resnico. „Italio“ se je potem, ko je padla gondola z Nobilom in tovariši na tla, ponovno dvignila, toda ne 30 km daleč, ampak samo kakih 10 km. Nobilovi tovariši so videli, kako se je dvignil proti nebu velikanski ognjen jezik, za njim pa stebel dima. Zrakoplov se je vnel, ker so v njem eksplodirali motorji in zaloge bencina. „Italio“ je zgorela in z njo vred je bila pokončana tudi sedmorica, ki se je nahajala na hodniku. Nobile je torej poročal zelo zvito in je prikrival dejansko pogubo zrakoplova. Zdaj ko so ga rešili, od kriva zopet zelo zvito dogodek za dogodom.

Te vesti, ki se smatrajo za prve iz avtentičnega vira, so vzbudile širom sveta strašno ogorčenje. Saj je jasno, da so se formirale vse pomožne ekspedicije samo na podlagi Nobilovih radiogramov. Tudi ni dvoma, da je šel Amundsen z „Lathamom“ iskat pogrešano sedmorico Nobilove ekspedicije na podlagi vesti, ki so jih Italijani razširili po svetu. Vse žrtve „Italie“ so torej žrtve Nobila. Svetovni tisk se zgraža nad tem dejstvom, kajti nobena tajnost ni, da stanejo ekspedicije poleg človeških žrtev tudi ogromno denarja, s katerim ni noben evropski narod tako založen, da bi ga lahko metal proč na ljubo potvorjenim vestem.

Poročnik Lundborg je začel v nesrečo na prigovarjanje, naj reši posadko „Italie“ do zadnjega moža. Ker se je zelo žuril, si ni privoščil niti urice počitka in to je rodilo zanj slabe in neugodne posledice. Dve noči ni zatislil očesa in ko je drugič pristal na ledu, je bil od napora tako izmučen, da ni več obvladal situacije. Letalo se mu je prekucnilo in moral je s svojimi so-

potniki vred ostati na ledu, kjer deli sedaj žalostno usodo zapuščene Nobilove ekspedicije. Ni treba k temu pripominjati, da je skrb za ponesrečenca, odkar je bil rešen Nobile, prav malenkostna in da s. Italijani s svojimi letali sploh ne približajo siromakom na ledu. Menda je tudi to v skladu s povelji, ki so prišla iz Rima in ki zahtevajo največjo opreznost, da ne bo „novih žrtev“. Seveda imajo pri tem v mislih samo italijanske žrtve, kajti drugi narodi se ne bodo pokorili fašističnim poveljem in bodo še naprej delali, da rešijo ponesrečenca po človeškem srcu in vesti.

Junaki in „Junaki“

„Prager Tagblatt“ priobčuje članek k vesti, da je bil general Nobile rešen in pravi v kratkem sledeče:

Niso bile vse ekspedicije, o katerih so potem rekli, da so jih izvršili iz idealnih razlogov, izvršene v resnici s takšnim namenom. Kakšna razlika je med Lindberghom in Chamberlinom, med Amundsenu in Nobilom! Nobile je poletel s politično-propagandističnim namenom. Ko se je njegova „Italio“ raztreščila, je zavpil: „Živela večna Italija“, to se pravi, ta domnevni vzklik je brzojavil v svet. In sedaj smo zvedeli, da je za njegovo prošnjo „Pošljite nam sveže akumulatorje“ isto tako fašistični propagandni značaj tega poleta. To prošnjo bi si lahko prihranil, da ni bilo neumnega nacionalnega častihlepija, ki je hotel dati ekspediciji „čisto italijansko“ obiležje in se je zato na „Italiji“ poslužil neprimernih laških svinčenih baterij namesto švedskih ali norveških, ki jim suni in mraz ne škoduje.

Nobila so dalje smatrali za junaka, a niti to ni. Kadar je ladja v nevarnosti, je prastara navada, da jo zapusti kapitan šele za zadnjim možem. Raje naj se utopi, nego da bi se prehitro rešil. General Nobile je to dolžnost prelozil! Dal se je rešiti kot prvi in edini, a tovarišem, ki so ostali na ledu, je zaklical: „Bodite brez skrbi, ne izgubite poguma!“ In njihove matere in žene je „potolažil“ celo z lepo lavrantsko madono, ki naj bi čuvala ostavljene tovariše! Amundsen pa, stari, si volasi mož, ki se je z Nobilom sprl, se je dvignil, da ga poišče — in je izginil...

Samo da Nobile živi, drugi so nezna- ni vojaki...

Dva vodja švedskih rešilnih ekspedicij

Na levi poročnik Lundborg, ki je rešil generala Nobila, na desni korvetni kapitan Tornberg, vodja švedskih ekspedicij, ki je kot takšen prvi opazil Nobilovo skupino.

Bela Kun,

bivši madžarski komunistični diktator, ki so ga prišli pred nedavnim na Dunaju, je bil te dni obsojen na 3 mesece ječe, od katerih mora odsedeti še mesec dni, na kar ga bodo izgnali iz Avstrije, a brzokone ne na Madžarsko, kjer bi se Horthyjev režim iz srca rad ž njim „pomnil“. Ker so avstrijskemu pravosodnemu ministru dr. Dinghoferju njegovi lastni pristaji za zlo vzeli, da ga kot političnega hudegolca ni hotel izročiti Madžarom, je svojo ministrsko funkcijo odložil.

Japonske ujme

Japonski otok Kijušiju je obiskalo grozovito neurje, ki je v kratkem času preplavilo nad 7000 hiš, pretrgalo vse železniške zveze in odneslo nešteto mostov. Nad 110.000 ljudi je ostalo brez strehe, število mrtvecev še ni znano, a računajo, da jih bo več sto. Rešilno moštvo, ki je štel 26 oseb, je hotelo n. pr. rešiti družino 4 članov, a zemeljski plaz ga je pokopal. Takšnih slučajev je bilo še več.

Steklenica na potovanju

Dne 22. maja prošlega leta je plul parnik „President Roosevelt“ na Atlantskem oceanu proti Ameriki. Tedaj je prejel brzojavko o ponesrečenem pristanku Lindberghovega letala na francoskih tleh. Na parniku je zavladalo seveda veliko navdušenje in nekateri potniki so predlagali, naj bi za spomin na ta dogodek vrgli v morje steklenico, v katero bi zaprli listek s kratkim napisom in s podpisom vsch. To se je tudi zgodilo. Kot zadnji pa se je podpisal zobozdravnik Stefan Hatvani iz Berlina, ki je pristavil, da bo izplačal tistemu, ki bi našel to steklenico, nekoliko dolarjev. Meseci so tekli in Hatvani je bil na dogodek že čisto pozabil. Tedaj je prejel iz maroškega mesta Saffija na obali Atlantika v francoščini pisano pismo z datumom letošnjega 8. maja, v katerem mu je neka tamošnja modistka sporočila, da je našla na spredu ob morju to steklenico in da mu jo pošlje, če hoče držati svojo obljubo. Hatvani je to obljubo seveda z veseljem izpolnil in je sedaj prejel zanimivi spomin na Lindberghov polet po poštnem letalu. Steklenica je rabila celo leto manj 15 dni, da je priplula do maroške obali.

Umor za šalo

Pred hišo kmeta Kötta v Möslu pri Welsu je sedela po blagoslovu njegova celokupna služničad in zbijala dovtipt. Kötlov sin si je vzel na piko deklo Terezijo Hagerjevo, o kateri je bilo znano, da se strelnega orožja grozno boji. Slučajno je šel mimo neki lovec in tega je naprosil, naj mu posodi puško, češ da bi deklo rad „ozdravil neumnega strahu“. Čim je puško dobil, je Hagerjeva zbežala v svojo sobo in jo zaklenila od znotraj, „dovtipnež“ pa ji je sledil in zagrozil, da vloni vrata, če mu sama ne odpre. Lovcu se je zdela šala preumna in mu je puško vzel; Kötli pa je stopil v sobo svojega deda in si sposodil njegovo lovsko puško. S to se je vrnil k Hagerjevi, razbil vrata in jo nameril na revo, ki je hotela v svojem strahu skočiti skozi okno. Tedaj se je puška sprožila, dekla je padla na tla. Obraz ji je bil grozno razmesarjen. Ko je videl Kötli, kaj je napravil, je zbežal, Hagerjevo pa so odpeljali smrtno ranjeno v bolnišnico.

Umazane roke

umiti od olja je navadno zelo težko. — Najlažje je, in poleg tega za roke popolnoma neškodljivo, če se vzame

Schicht-ov Ominol

Spomenik izumitelju poštne dopisnice

Na meidlinškem pokopališču na Dunaju so odkrili te dni spomenik profesorju dr. Herrmannu, izumitelju poštne dopisnice in razglednic. Prof. Herrmann je bil pred pol stoletja znan gospodarstvenik in tudi njegov izum je bil v tesni zvezi z njegovimi gospodarskimi idejami. Odveč bi bilo, če bi hoteli razpravljati o tem, kakšno uslugo je storil človeštvu s to svojo idejo. Že v sami mali Avstriji porabijo danes na leto več nego 100 milijonov korespondenčnih kart, da navedemo en sam primer. — Herrmannovo delo je našlo najširše razumevanje že za njegovega življenja, na izumitelja samega pa so pozabili, kakor se to dogaja običajno. Sele danes se je spomnila dunajska občina nanj in mu postavila lep nagrobnik za spomin.

Ker mu niso povišali plače

V Burianovi tovarni za čevlje v Prosnicah na Češkem je stopil natrkan delavec k fabrikantu in zahteval, naj mu zviša plačo. Tovarnar mu je zahtevo odklonil, češ naj pride tedaj, ko se iztrezni. To je delavca tako razkačilo, da je pograbil poleno in mu ga zagnal z vso silo v glavo. Tovarnar je padel resno ranjen na tla. V sosedni sobi je v istem času opravljal svoje delo tovarnarjev brat z neko kontoristinja. Delavec je zagrozil, da ju ubije. Oba sta nato zabarikadirala vrata pisarne, a togotnež se je spravil s sekiro nanja. Tisti čas je stopila v pisarno mati obeh fabrikantov z otrokom v naročju. Delavec jo je udaril s sekiro po desni rami, da se je zgrudila na tla. Sele stražnikom je uspelo, da so divjaku preprečili nadaljevanje grozodejstev. Po dolgem boju so ga odvedli uklenjenega.

Švicarski nazori

V švicarskem parlamentu je naslovil neki poslanec interpelacijo na vojnega ministra, češ da postaja antimilitaristična propaganda vedno močnejša, a vojni ministrstvo ne ukrene ničesar proti njej. Na to je odgovoril minister, da smatra takšno propagando za duševen boj, proti kateremu ne zaležejo kazni nič. Glavno je, da se armada zaveda svojih dolžnosti. Švicarska vlada se postavlja brezpogojno za to armado, po drugi strani pa izvršuje svojo moralno

dolžnost razorožitve. „Ne zahtevamo nobene tuje dežele in nobenega tujega ljudstva,“ je zaključil minister svoj odgovor, „a hočemo tudi, da nam drugi dajo mir. Če bi vse vlade tako misle in delale, ne bi bilo treba nove armade.“

Lloyd George bo opustil žurnalistiko

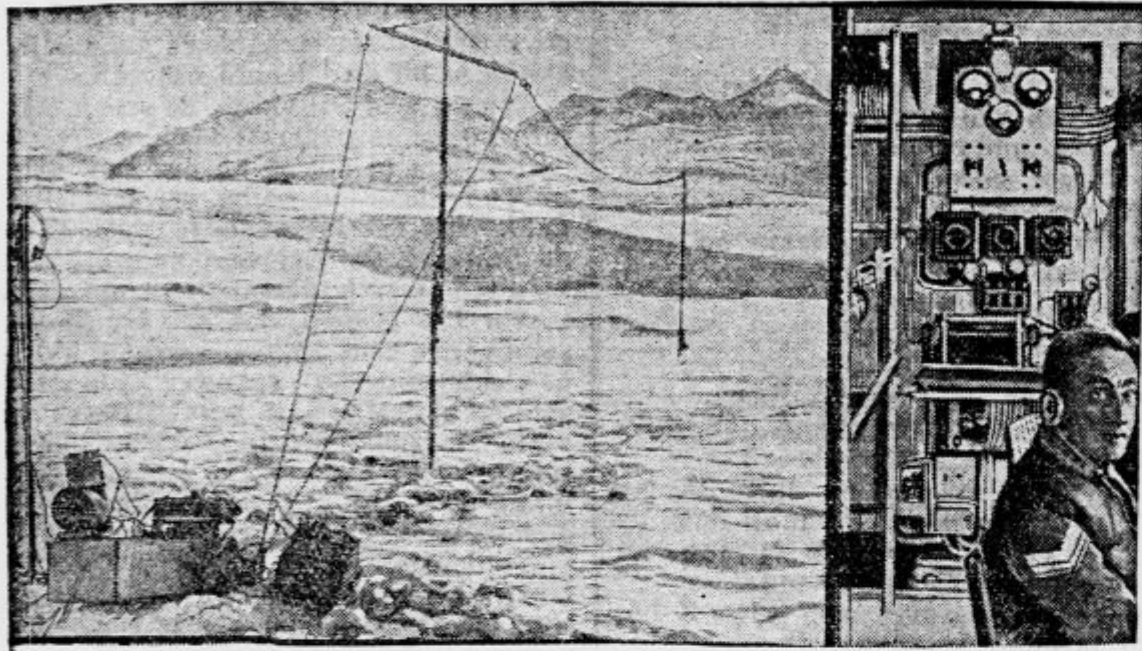
Lloyd George je izjavil, da bo prenehal novinariti, ker hoče zastaviti vse svoje sile za obnovo liberalne stranke še pred prihodnjimi volitvami. Ker ga vežejo še razne pogodbe, mu bo težko izvesti to namero pred koncem tekočega leta. Lloyd George je menda najbolje plačani žurnalist na svetu, saj je zaslužil v zadnjih letih za svoje članke kakšnih 125.000 funtov, ki jih je porabil večinoma za gradnjo svojega velikega posestva na deželi.

K požaru na Lidu

Kopališče na Lidu pri Benetkah, o katerem smo včeraj poročali, da je zgorelo, menijo Italijani zgraditi znova, in sicer v najkrajšem času, ker se boje, da ne bi tujski promet preveč trpel. Žrtev plamenov je postalo 600 kabin za moške in 400 za ženske, poleg tega kopališka restavracija, vse prodajalne galanterije v zgradbi in velika terasa z razgledom na morje. Vse to je bilo uničeno v manj nego uri časa, ker je bil gradbeni material sam les. Gasilci niso mogli ničesar rešiti, še dobro, da so utegnili omesti požar na kopališče. Veliko število gostov je izgubilo obleko. Nepomljivo je, da so se Italijani tako malo pobrigali za varnostne priprave proti požaru.

Iz Berlina v Ozako

V Moskvi so izdelali načrt za prekosibirsko žrčno progo, ki se bo priključila že obstoječim progam. Uporabljali bodo potniške zrakoplove. Vožnja bo trajala pet dni in bo vodila iz Berlina v Leningrad, od tam v Surohansk, Olekminsk, Harbin ali Habarovsk in v Ozako na Japonskem. Če si hotel do danes prepotovati to progo, deloma z železnico, deloma s parnikom, si se zamudil celih šestnajst dni. Zrakoplovne lope bodo zgradili v Berlinu, Leningradu in v Ozaki, povsod drugod pa pristajalne jambore.

Radio v severni puščavi

Na levi tem izmed radiopostaj na Špöbergu, ki so se trudili, da bi njele sporočila, ki jih je oddajal Nobile. Na desni posadba v brzojavno kabino oporišne ladje „Città di Milano“, ki je bila v stalni zvezi s izgubljenimi posadko in z Rimom.

Posadka, ki se je izgubila pri reševalnem delu. Od leve proti desni, člani „Lathamove“ izgubljene posadke, fotografirani pred poletom v Bergen: podčastnik Valette, ladijski poročnik de Cuverville, komandant Guilbaud in mehanik Brazza. Amundsen se jim je pridružil zelo na Norveškem.

Leva Pablača iz polskih plesov. Desna Pablača iz gospih plesov

Urar in modroslovec, ki je prerodil človeka

K 150 obletnici smrti J. J. Rousseaua.

Nedavno smo slavili Voltaireov jubilej in smo pokazali, kako močno je vplival njegov duh na mišljenje Evrope in 18. stoletja. S tem večjo pravico pišemo danes o Rousseauu, ki ima kot oblikovalec duhovnega obraza 18. stoletja in sledečih časov še večje zaslugе kakor Voltaire. Rousseau se je rodil 28. junija 1712 v Ženevi, umrl pa je 2. julija 1778 v Ermenovilleu. Že družinske razmere, iz katerih je izšel, so mu dolele posebno nalogo in poslanstvo v življenju.

Njegova mati je bila hči evangelijskega propovednika in je umrla ob rojstvu Jeana Jacquesa. Njegov oče, po poklicu urar in pesnik učitelj, se ni mogel intenzivno posvetiti vzgoji sina. Prepustil ga je naključju in svoji dokaj veliki knjižnici, kjer se je začel Rousseau že kot mlad deček izobraževati sam. Obenem je moral pomagati očetu pri njegovi obrti. Izšel se je urarstva, katerega pa ni smatral za svoj poklic. Knjige so mu bile najboljše prijateljice. Njim in peresu je ostal zvest do svojega zadnjega diha.

Mali Rousseau je bil romantično nadahnjena, čemur niso baš v mali meri pripomogle knjižnice, ki jih je našel v očetovi knjižnici. Z velikansko naslado je požiral romane 17. stoletja, zelo ljubi pa so mu bili tudi Plutarhovi življenjepisi. Vpliv od teh knjig je najprej vstopil v pisarno nekega advokata za pisarja, potem se je lotil grafične obrti. Vendar mladeč ni mogel krotiti svojih romantičnih nagnjenj. Ne pisarna ne mala delavnica mu nista bili povšeč. Podal se je po svetu. Zapustil je Ženevo in je prišel v roke nekega katoliškega duhovnika, ki ga je priporočil gospe Warrensovi, mladi ljubeznjivi, dobrosrčni in »razočarani« dami, ki je spreobračala ljudi k katoličanstvu. Skušala je protestantizma odtujiti jedva 16-letnega Rousseaua. Mladi Rousseau ji je bil naravnost pokoren. Živel je z njo več let v najlepši harmoniji. Študiral je angleške, francoske in nemške filozofe, vadil se je v latinščini in matematiki. Kmalu pa se je preveril, da gospa Warrensova ne poklanja svojih vrhunskega zvesta samo njemu, ampak zvesten njega še nekemu drugemu.

Ne da bi ji to zameril, je vzel slovo od nje ter se je napotil v Pariz, kjer je skušal uveljaviti svoj nov sistem izražanja števila in sekirje za note. Predložil je svoje »muzično delo francoski akademiji, ki ga pa je zavrnila. Videč, da nima uspeha, je šel v službo pri francoskem poslaniku v Bernu, kjer pa je ostal komaj poldrugo leto. Potem se je vrnil v Pariz. Navezal je stike s slavnimi možmi tedanje dobe, z Diderotom, Grimmom, D'Alambertom, Holbachom in z gospo Epinayev. V tej družbi je veljal za izredno duhovitega, a tudi za nerodnega človeka. Vendar so ga imeli vsi radi.

V tem času se je seznanil tudi s Terezijo Levasseurovo, navadno delavko brez šolske naobrazbe in s tako pičlo inteligenco, da

si ni mogla zapomniti niti imen mesecev, denarja pa še celo ni poznala. Ta ženska mu je gospodinja več nego četrt stoletja in po 25 letih skupnega življenja jo je celo vzel za ženo. Rodila mu je petero dece, katere so vzgajali v najdenišnici.

Medtem je postal Rousseau slaven mož. Napisal je razpravo o kvarnih vplivih izobrazbe ter jo je poslal Francoski akademiji v Dijon. Prejel je zanj nagrado. To odkrivanje mu je dalo pogum, da se je poslužil v vsem silami boril zoper civilizacijo in vse, kar je s njo vzeval. Zaničeval je tudi pisateljstvo, ker se je preživljal s prepisovanjem not. Bil je pa izredno mnogostranski in je dosegel velik uspeh tudi v gledališču s neko opero. Potem je izdal knjigo o muziki, ki je vzbudila mnogo protestov.

Kakor s prvim spisom o kvarnosti izobrazbe, je uspel tudi s svojo drugo razpravo o vzrokih neenakosti ljudi. V tem spisu je napadel družbo, kateri je očital vse mogoče napake. Potem se je preselil v Ženevo. Sprejeli so ga zelo slavnostno, njegovega katoličanstva pa je bilo konec, ker se je pridružil kalvinizmu. Živel je v samotni, divni naravi in je bil zelo srečen, njegova strastna urav pa je zopet bruhala na dan, da je moral pretrgati zveze z najboljšimi prijatelji. Zapustil je Ženevo in se je preselil v Montmorency, kjer mu je dal stanovanje luxemburški vojvoda. Tu je napisal slavno »Novo Helizo«, »Emila ali knjigo o vzgoji« ter je položil temelje razpravi o družabni pogodbi. Vsi ti spisi so mu prinesli novo slavo, a tudi nove sovražnike. Francoski parlament je sklenil sežgati celo naklado »Emila« in je dekretiral izgon pisatelja iz Francije. Tako se je moral naseliti Rousseau v Neuchatel, kjer ga je pokroviteljski sprejel guverner deželice, markiz George Keith. V novem zatočišču je napisal Rousseau svojo filipiko zoper pariškega škofa in pa svoje »Lettres de la Montagne«, kjer je propovedoval svobodo mišljenja napram cerkvi in varnostnim oblastim.

V svojem poznejšem življenju je Rousseau doživel še veliko časti in slave ki je regla tudi na Anglijo, kamor so ga vabili, da bi se naselil. Toda tudi prijatelji so mu za čeli greniti življenje, k čemur ni baš nalo pripomoglo njegovo razmerje s že prej omenjeno nepismeno Terezijo. V starih letih je začel pisati »Zpovedi«, kjer je razložil svoje življenje brez najmanjše olepšave. Hodil je okrog v armenskih oblačilih, bavil se je z muziko in botaniko, preživljal pa se je zopet s prepisovanjem not.

Rousseau je bil oster mislec, ognjevit pisatelj in je z genijalno brezobzirnostjo trgal maske s obrazov ljudem in navadam svojega časa. Načelo, da je človek po naruri dober, je njegovo; njegov je tudi klic: »Najzaj kar naravi. Zaničal ni ne religije, ne Boga. Principe družbe in političnega sistema je razvil v svoji »Družabni pogodbi«, kjer je zagovarjal svobodo človeka. Skupna volja mu je bila najvišji zakon. Slava njegovim idejam in njegovemu delu!

Prašek za vitkost

Neusmiljena moda zahteva sleh ko prej vitko postavlo. Neštevilne dehe-lušne dame večkrat ogrožajo svoje zdravje, ker se zatekajo k škodljivim »čudežnim sredstvom« ali na k pretrajni zmernosti ali k stezniku, da bi ostale vitke. Za te modne mučenice prihaja zdaj radostna vest iz Švedske.

Inženjer Aeklund je izumil novo sijajno sredstvo, ki je baje tudi zdravstveno neoporečno. Poseben prašek, ki ga je imenoval izumitelj »Osmosbaad«, se strese v konjeli. Tonla voda izloča potem zornino plast podkožne maščobe, ki se dobesedno stopi. Po 15-minutni konjeli izteče kopalec do 1 in pol kg teže. Zdravniki so že preizkusili novo zdravilo in dosegli v dveh do treh tednih bane uspehe izum se zdaj patentira in bo prodan v Ameriko.

Zagonetna pota

Neka ruska bezunka je dobila v sešiji službo v Cannesu in je ogledovala lepo mesto. Nenadoma je spoznala v izlozbi nekega zlatarja dragoceno biserno ogrlico, ki je bila nekaj niena last. Kupila jo je v Parizu na potovanja in 1905. za 40.000 predvornih frankov. Ko je pohajala pred holiševiki iz Rusije, je zakopala dragulje na vrtu v svojem domu. Družinar je rekel, da je kupil nakit za 500.000 frankov letos v Lyonu. Lyonska tvrda je dala zopet neki pariški naslov. Zdal noskuša francoska policija ugotoviti dolno pot, katero so naredili biseri iz ruskega podzemnega skrivališča do Pariza. Nekdanja lastnica bo morala pač še dolgo čakati na povrnitev biserov ali vsaj na odškodnino...

Raketni avto v Londonu

Navzle nezgod, ki se je pripetila pri zadnjem poskusu z raketnim avtom, nadaljujejo Oplove delavnice čvrsto s svojim delom. Zastopnik teh delavnic se je zgledil te dni v Londonu pri oblastih, ki odločajo o dirkah z motornimi vozili in se je domenil s njimi za obnovev poskusa pred angleškim občinstvom. Stvar se bo izvršila na brooklandskem dirkališču pri Londonu in vlada zanj seveda veljaskansko zanimanje.

Pri fotografu. »Prosim, napravite prav prijazen obraz...«

Boljševiki posnemajo buržuje

Svet ljudskih komisarjev je predložil predsedstvu osrednjega izvršilnega odbora Sovjetske zveze zakonski načrt, ki ustanavlja poseben »Red rdečih praporja za delo«. Ta red bo najvišje odlikovanje za zasluge v področju produkcije, znanstev in narazličnejšega dela. Prejmejo ga lahko posamezniki kakor tudi celi obrati, ustanove in tako dalje. Odlikovanci bodo uživali posebno pokojnino.

Pravilna prehrana

Ljudje se danes veliko zanimajo za vprašanje, kako bi ušli preminogim in večinoma nevarnim boleznim, ki so v tesni zvezi s prehrano, n. pr. sladkorni bolezn, revmatizem, toliči, kamnom v oblikih in žolču itd. A po navadi ne vedo, da je najhujši sovražnik njihovega zdravja sneednost in nepravilna prehrana. Zlasti prva je vzrok čim dalje bolj razširjenih bolezn, v zvezi z izmenjavo snovi, ki se pojavljajo v povojni dobi, dočim jih je bilo med vojno baš radi pomanjkanja živil veliko manj.

Drugi vzrok pa temelji v čisto napačnih nazorih, ki jih imajo ljudje o vrednosti mesne in beljakovinske hrane. Preveč mesa vodi do poapnenja žil, revmatizmov in raka. 20 kg mesa na dan zadostuje odraslemu človeku popolnoma. Namesto tega pa opažamo, da snejo ljudje 25 do 30 kg in še več vsakokrat, ko sedejo k mizi in če se to ne zrodi po dvakrat in še večkrat na dan, se samim sebi ne zde dovolj »nobel«. Takšna požrešnost se mora potem naravno da maščevati. Želodec je kakor tisti skopuh: čim več jim daš, tem bolj so nezadovoljni, tem več bi radi. In edina obramba proti temu dejstvu je stroga in daljša dijeta po zdravniških navodilih, najbolje doma. Dijetna zdravljenja po raznih letovišjih in zdraviliščih po navadi ne pomagajo dosti, ker jih je prekmalu konec in želodec ne dobi prilike, da bi se dovolj odvadil preobite hrane.

Isto tako kakor z mesom pa ljudje grešijo proti sebi tudi s preobilim uživanjem beljakovinske hrane. Za čisto natančno se je izkazalo mnenje nekih fiziologov, da mora odrasel človek porabiti vsak dan vsaj 120 g beljakovin; vsak človek vzdrži različno količino beljakovin, manj nego 25 g na dan mu gotovo ni treba, a več nego 78 g tudi ne. Kar je več, se v telesu spremeni v toščo ali v gnilost. Seveda ni potrebno, da bi si primerno količino beljakovine vsak dan sproti odtelali. So gotovi znaki, ki nam kažejo, kdaj smo se je preobedili in kdaj ne. Najboljši znak je občutek zdravja ali bolehnosti. Za mesno hrano velja gori navedena količina, a z rastlinsko ni navednosti, da bi je snedli preveč, ker se nam po neki zaužitji količini sama upre. Sploh je rastlinska hrana v vsakem oziru boljša nego mesna. Vzemimo za primeru kitajskega kulija, ki živi skoraj od samega riža, in našega delavca mesojedca, pa bomo opazili takoj, da zmore oni več dela nego ta. Zmerna, ozir. pravilna količina beljakovinske hrane podaljša življenje in brani boleznim v telo, preveč beljakovine pa povzroča nasprotno učinke in vpliva kvarno tudi zato, ker vodi do uživanja raznih dražil, začimb in mamil, ki so telesu strup. Sploh če hočemo dolgo in zdravo življenje, velja načelo, da ne živimo za to, da bi jedli, temveč jemo za to, da bomo živeli.

Katero je najbolj razširjeno mesto na svetu?

Doslej je ugotavljal berlinski mestni statistični urad lahko s ponosom, da je nemška prestolnica po številu prebivalcev sicer za Newyorkom in Londonom, po razsežnosti pa prednjači vsem drugim mestom. Saj je merila njegova površina 878 km², a vključenih ji je bilo 8 mestnih občin, 59 deželskih občin in 27 posestnih okrajev. Sedaj pa poročajo, da meri površina Los Angelesa še več nego površina Velikega Berlina. Po številu prebivalcev pa je Berlin še vedno tretje največje mesto.

Podkupljeni vojaški zdravnik

Vojaško poveljstvo v Przemyslu je odkrilo veliko sleparsko afero. Številni civilni in vojaški zdravniki, med njimi vodja vojaške bolnišnice polk. Zmieski, so se dali podkupiti in so vojaške superarbitralni pod pretvezo raznih bolezni, ki jih ni bilo. Prišlo je do mnogih aretacij.

Strelišča v skupino turistov

Med divjo nevihto na Tamschbachturnu nad Tielflaom je treščila strelišča štirikrat zaporedoma v skupino štirih delavskih turistov. enega ubila, tri na težko ožgala. Rešilna ekspedicija jih je spravila v dolino, kjer so ubitega pokopali. ranjence na oddali v bolnico.

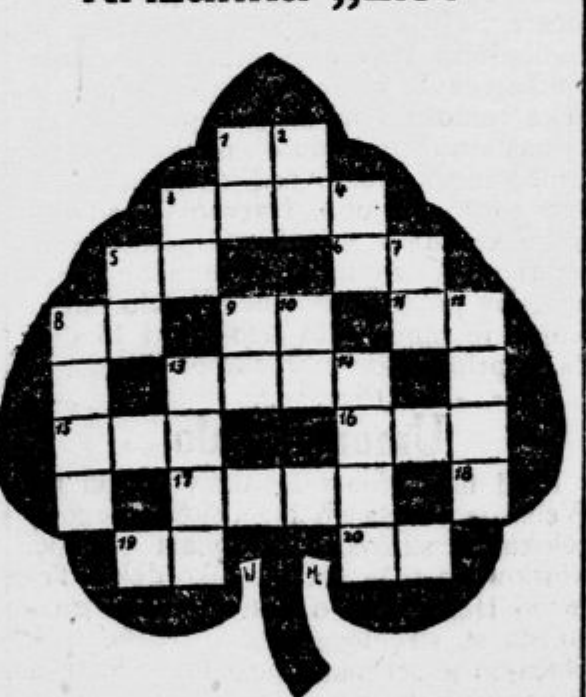
Med fotografiranjem padla v prepad

Zobozdravnik dr. Regnard iz Lvona se je odpravil s svojo ženo in nekim prijateljem na vrh masiva Belledonne. Tam tu je hotel prijatelji fotografirati, toda med to proceduro je izpuhila Regnardova ravnotežje, onirila se je moza in oba sta strmoglavila v 200 m globok prepad. Nijini trupli je našla rešilna ekspedicija popolnoma raztreščeni.

Hatvani obsojen

Proces proti znanemu madžarskemu publicistu in nasprotniku Horthyjevega režima baronu Ludoviku Hatvanju se je v Budimpešti pravkar končal. Hatvani je bil obtožen, da je v tujini s svojimi članki vzbujal mržnjo proti Madžarski in zlasti proti sedanjemu režimu. Sicer se je sam javil sodišču, a so ga vseeno obsodili na strogo kazen 18 mesecev ječe, 150.000 pengov »odškodnine« in na 5 let izgube vseh poslov in državljskih pravic.

Križanka „List“

Pomen besed.

Vodoravno: 1. časovni vzemik; 3. del drevesa; 5. plemiška členica; 6. kvarta; 8. pomožni glas; 9. veznik; 11. pesnitev; 13. svetopisemska oseba; 15. bližnji sorodnik; 16. Capkova drama; 17. evropski ognjenik; 19. osebni zaimek; 20. osebni zaimek. Navpično: 1. oziralni zaimek; 2. del kolosa; 3. prislov način; 4. kazalni zaimek; 5. predlog; 7. povratni zaimek; 8. revščina; 9. predlog; 10. predlog; 12. nasad; 13. raj; 14. bajno bitje; 18. (od spodaj navzgor) riba.

Rešitev križanke „Luna“.

Vodoravno: 1. luna; 2. R. R.; 6. Anton; 9. aneu; 10. Krel; 12. god; 14. Sonja; 16. k. k.; 18. razen; 20. Mara. — Navpično: 2. k. k.; 3. Artur; 5. ro; 7. nekdo; 8. nikdar; 9. A. E. G.; 11. Eljen; 13. Oskar; 15. nje; 16. kra; 19. za.

Janko J. Srtmšek:

Prvi kamni

(K zidanju Sokolskega doma v Cerknici pod Javorniki.)

(Konec.)

Nedelja. Od Marofa do Grahovega in Zirovnice se vleče cesta, s solcem in vročino in prahom posuta.

Marica: »Meni je vsega tega dosti. Delo za narodov blagor je res lepo, ampak grenko. — Baba me je czmerjala. Pod noge nam je vrgla krono. Pripogniti sem se morala.«

Tudi mi smo čuli, kar nam gre in ne gre, Marica! Potrpil!

»Se Zirovnico obredemo. Samo Zirovnico. Za njo nikamor več!«

»Dobro!«

Ponekod so nas žalili. Ponekod obžalovali. Ponekod se dobrohotno smejali. Vpisovali se v nabiralno polo in nam dajali. Tri krone — Pet — Dvetko — Dve — Deset —

Pred Maričinem domom smo postali ob vrnitvi.

»Ali ti je žal, Marica?«

»Nil Vesela sem!«

Društveni odborik je bil.

»Kdaj se je to sklenilo na seji? Kdo vas je poblastil? Ničesar ne dam.«

Stopnice so bile strme do njegovega stanovanja. Se strmeje so bile od njegovega stanovanja do vežnih dur: in čez njihov prag — — —

Drugi je dejal:

»K meni ste prišli? Res? Ali ste trpali? Kaj vam morem dati? Siro-mam sem. Tul Vzemite petdeset kron! Kupite deske! Samo pri meni nikar! Lesni trgovec sem. Trg je trg. Kupčija je kupčija. Morebiti bi bile pri meni najdražje.«

Dekle, ki je bilo z nami, se me je pomenljivo doteknilo s prstom. »Vrni mu! In še petdeset dodaj, da bo imel sto!«

»Ne!«

Vzeli smo z bridkostjo in brez hvaležnosti.

Spet Gospodov dan.

»Gospodična! Prijavite nas!«

»Pa gospa sedi pri kosilu. Ne vznemirjajte!«

»Ne bo nam zamerila.«

»Na vašo odgovornost?«

»Prosim.«

V črno oblečena gospa je v hotelski sobi odložila žlico in nož in vilice in je stopila na ulico.

»Zelite, gospodje?«

»Pisali smo pismo — Odgovora ni bilo — Izvedeli smo, da ste se pripeljali — Oprostite!«

»Nič! Nič! Kar povejte, ker vam je na srcu.«

»Nov oder postavljamo v telovadnico — Gledališki oder — Potrebujemo —«

»Deske, kaj ne? Koliko?«

»Oh, gospe!«

»Pošto sem prejela, da! Moj čas je drag — Nisem vam utegnila sporečiti — Koliko moram dati?«

»Morate, gospa?«

»Ej, pa — takol!«

»Ničesar ne morate. Samo po srcu, gospa, in iz dobrih rok! Recite — in hvala najskrenejša!«

Eden je bil, ki je neštetokrat zavpil za nami: »Ne nosite nepotrebnih stvari! In potrebne samo za potrebo!« Tajnik in blagajnik društveni. »Kaj mislite, da imam doma kokoš, ki nese cekine? Kredit je že zdavnaj izčrpan. Kdo mi bo odobril račune? Če bi bil za tak denar kupil telovadno orodje, bi se lahko branil. Takole pa — tako!«

Zmerjal je in zmerjal strašansko. Iz trhljih plank je pulil rjave žebelje in jih ravnal, da mu je znoj oblival čelo...

Mizar, brat Rude, se je rotil in pri-segal na Kristove rane:

»Berači sakramenski! Zakaj mi niste prej povedali! Ničesar nimate! — Gospod blagajnik! Za odrovo osprede potrebujemo dve deski — colarici. Ako mi jih nabavite, dobro za vas in za mene. Ako ne, glejte sam! Če bi bil vedel za vse to, se nikoli ne bi bil lo-til posla!«

Jožek, blagajnik in tajnik društveni, je spustil zavihane rokave in oblekel suknjič. »Naj bo! Ali je to zadnji iz-datek! Pri meni je s to uro blagajna zaklenjena.«

Nekje koncem vasi je Jožek kupil dve deski colarici. Za odrovo osprede. In jih je na grbi pricijazil v telovadnico vseh moker. »Zadnji Mohika« ne! je bruhal in pogledal mizarja in nas kot bi prosil miloščine.

»Hvala, gospod blagajnik!« je rekel Rude, mizar...

Preklete colarice! Prvi prizor prvega dejanja Detelovih »Dobrodušnih ljudi« je na pozornici zahteval malo vrtno klop.

Iz dna peklenkega brezna se je priklatil vrag v srce, ko so vsi odšli kosit, in me je obiskal...

»Ne bodi prismojen! Naredi! Saj znaš!«

Poslušal sem ga. Verjel sem mu...

In sem vzel oblič in kladivo in žago in še zeleno barvo, pa sem iz tistih dveh colaric — izmojstroval klopico. Klopico lepo in udobno, da jo je bilo radost pogledati in dve in tri radosti sesti na njo... Tovariši so se čudili in čudili umetnosti moji — Rude, mizar in brat, se je krohotal — krohotal.

Jožek, blagajnik?

Naprej ne povem...

Gospod Milan je bil v poletni vroči, ni odlozil suknjič in telovnik in legel v poletno senco smrk na prostornem vrtu. Zaprl je knjigo, ki jo je čital in nas zavzeto pogledal:

»Kaj ste na glavo padli? Režiser naj vam bom? Neumnost!«

»Pridni bomo, gospod doktor. Na učili se bomo kot le kaj. Nič vas ne bomo jezili.«

»Ti — ravno ti si pravil! Govoriš in govoriš, poznam te pa še iz gimnazije. Lenuh si bil med lenuhi največje!«

»Nisem več! Saj vidite, da sem z mator postal — občinski tajnik.«

»Karijera in pol — no nisi sam kriv — Tudi mene je vojna vrgla iz tira. Lahko si v roke sezeval?« je dejal. »To da otroci! Kako naj vam bom režiser, ko o teh stvarih ničesar ne razumem?«

»Slo bo, gospod doktor! Ne bojte se! Čeprav smo zapustili šolske klopi in slekli soidaško suknjo, študentje smo še zmajali — je rekel Kristenov.

»In za trud in skrb, verjemite, gos-pod profesor, vam bodo zanamci vsaj toliko hvaležni kot mi! Se bolj!« je dodal Mehon in Viko je priklimal.

»Studentiel — Studentiel — Dobro, fantiel! Vaš sem! Ves sem vaš!« je gos-pod profesor vstal z zelene livade in nam po vrsti ponudil dlan. »Kdaj bo prva predstava?«

»Na Veliko Gospojno.«

»Prva skušnja?«

»Jutri zvečer ob devetih. Na program sta »Kmečka osveta« in »Dobrodušni ljudje«. Prinesli smo vse s seboj, da pregledate, gospod doktor. Tudi razdelitev vlog je tu.«

»Velja! Rečem vam pa in povem: ako ne boste ubogali, vas zlasam vse po vrsti. Zapomnite si!«

»Zdravo, gospod doktor!«

»Zdravo! Zdravo, fantjel!«

Povesti iz tistih časov so dolge. Kar dar začneš, ne več, kako bi nehal. Zdi se mi, da sploh nimajo konca. Iz leta v leto se pletu. Iz srca v srce se večajo. Rod jih predaja rodu. Mislite, da ne? Ako sodite, da ni tako, pojdite tja kjer se pod Javorniki in Slivnico na brežancu razpenja naša vas! Vprašajte pri prvi ali zadnji bajti in povedali vam bodo, da se motite...

UREDITE SVOJO PREBAVO IN IZGI-NILE BODO VAŠE BOLEČINE.

Bolečine v želodcu in črevesih, zapeta glavobol, naval krvi v glavo, nervoznost, nespanje, hemoroidi, slab teč, kmajo svojo izvor v slabi prebavi. Uredite svojo prebavo s preizkušenim eliksirrom »FIGOL«. Ona bodo minile vaše bolečine. »FIGOL« eliksir ureja prebavo in vam povrne zdravje. »FIGOL« izdeluje in pošilja po pošti proti povzetu s navodilom o uporabi lekarna 111

Dr. SEMELIC, DUBROVNIK 2.

Originalni zavojček 3 steklenic, s ovojem in poštno vred Din 105.—, 8 steklenic Din 245.—, 1 steklenica Din 40.—. Mnogoštevilno zahvalna žljava dohajajo zask dan o uspešnem delovanju »FIGOL«.

Kraljestvo mode

Pestrobarna moda za poletje

Le poredkoma se primeri, da se kakšna novost uveljavlja s tako lahkoto kakor se je to zgodilo pri pestrih svilah. To dejstvo je tembolj značilno, ker so bile že lani trgovske hiše bogato založene z barvastimi blagovi, ki so ostali večinoma v skladiščih. Mondena dama, kateri postaja pestrobarnost sodobne mode že imperativna po-

kazuje model te vrste raven jumper in ozko plisirano krilo. K taki obleki se nosi gladek plašč iz mrke svile, ki je podložen z enakim blagom, kakor ga uporabljamo za obleko. Obleko izpopolnjuje ovratna ruta, ki je praviloma iz istovrstnega blaga kakor obleka.

Kako originalno učinkuje enobarvna svila

treba, se je že letos pozimi pripravila na nove vzorce, ki žanjejo sedaj povsod veliko hvale. Že v spomladanskih mesecih so modni saloni spravili a trg pestre materialije, iz česar se je dalo sklepati, da bodo pisani blagovi letos zmagovali nad drugimi.

Bogastvo barv je sedaj tako veliko, da se sploh ne da postaviti nobena osnovna barva, ki bi imela prednost pred drugo. Barve izginjajo druga v drugi. Pravilo je, da uporabljaj za poletno obleko tri ali štiribarvne blagove, iz česar nastane bujna prekipelavica pisano, ki vpliva fascinirajoče na nosilca in gledalca.

Dejstvo samo, da prevladuje v sodobni modi bogastvo barv, se že izreka zoper komplicirane oblike, ki prenašajo jedva pilsirane efekte ali pa gube, katerim dajemo povdarek s kombinacijo enobarvnih svil mrežke značaja.

Svile same na sebi so seveda zelo raznolike. V rabi so tenke, močno bleščeče svile n. pr. pongis in foulard, dalje mrk material, na priliko kitajski krep in mongolski krep. Slednji je potiskan. In končno težka, pestra, bleščeča svila, kot je n. pr. krepov satin, ki pa sega že v začetek jeseni in se uporablja bolj pri kompaktnih materialijah. Za poletne večere pa so zelo prikladne svile iz gaze ki ne učinkujejo samo mladostno, ampak tudi zelo estetično.

K pestri obleki se vedno prilaga temen plašč, ki učinkuje nekako pomirljivo. Podloga mu je praviloma pestra.

Ogrtači se dandanes izdelujejo tudi v narčnu, ki dovoljuje, da se ta kos garderobe nosi prav in narobe. Zunanost je v tem primeru temnejša, notranost pa pestro desinirana. Notranji del obrnjen navzven se nosi posebno v letoviških in kopaliških.

Taki plašči ali ogrtači so dokaj enostavni, kakor kaže naša prva slika, na kateri vidimo paleto iz svile s širokimi reverji, podloženo s pestrim materialom, prikladen za nočo na oba načina.

Iz sličnega materiala, kakor je marejena podloga tega plašča, je tudi obleka na drugi sliki. Ta obleka se nosi popoldne in zvečer ter je v zgornji partiji zelo priprosta in enostavna. Izrez za vrat je četverkoten. Krilo je zvončasto, volani so obobiljeni ter ob straneh podaljšani.

Prav tako enostavni so pestri jumperi, ki učinkujejo posebno apartno, če so kombinirani s svilo. Tretja skica na naši sliki pri-

s pestro potiskanim satnastim krepom, vidimo na predzadnji sliki. Ovratnik in rokavi so temni, kakor tudi pas modela in spodnji del krila, ki je nekoliko okrašen. Efekt se ločijo v lokih ter so prilagojeni nazobčanim volanom plašča. Ta je znotraj podložen s pestrim materialom obleke, iz kakršnega blaga je tudi ruta, katero ovijemo okrog vratu.

Vse te slike kažejo, kako poživljajo pestre svile dnevno modo in kako velik je uspeh, ki so ga modni saloni dosegli z uvedbo teh novosti.

Jopica za sprehod na pečini

Poleg kopalnega kostuma si modna dama nabavi za kopališče kostum, ki sestoji iz

hlače dopetač in kratke lopice iz barvastega frotirja. Vrhu nje nosimo ogrinjalo iz svile ali pa iz blaga, ki je okrašeno z vezinami. Klobuk je stožčaste oblike, visok, ter ima zelo široke kraje.

Dame in gospodične

nakupijo lahko za mal denar najlepše moderne obleke, bluze in prepašnike pri tvrdki **Cellihar & Velepich**, LJUBLJANA Mestni trg.

Za na pot

Je posebno hvalčna in prikladna moda pestrih oblek. Garniture so v tem primeru zelo mnogovrstne in zanimive. Ovratne rute

so fantastične v barvah, popotne čepice so v zadnjem času garnirane celo s pasovi iz usnja. Tudi rokavice se morajo skladati z ostalo popotno garderobo in so v ta namen dekorirane z motivi, ki odgovarjajo vezinam.

Zdravstvo

Zdravniška posvetovalnica

G. I. B. v K. Če so vsi vaši ljudje trpeli na sličnih boleznih, pa pač sklep opravili, da izvira bolezen iz konstitucionalne slabosti prizadetih organov. Ne da bi mogli brez osebne preiskave kaj točnega povedati, se nam vidi, da trpite na tonini prebavi z vsemi posledicami obolenja. V kritiko diagnoz se principielno ne spuščamo; vsaj si ne glede na vse drugo lahko sami mislite, da mora ena sama strokovna preiskava več zaleži, kot sto razgovorov po posvetovalnicah, katerih namen je v prvi vrsti poučiti, kaj malega razložiti, napadna naziranja popraščevalcev popravljati ali ovreči, in nasvetovati kako malenkost, ki utegne samo koristiti, nikoli pa ne škodovati. Modrikavost rok in nosu je verjetno konstitucionalnega izvora; seveda so tudi lahko drugi vzroki, česar pa ni moči dognati brez osebne preiskave. — Faradizacija bi verjetno ne bila neumestna, prav tako ne masaža, če je eno in drugo strokovno izvedeno. — Röntgenizacija časih odkrije zadržgo, časih ne. Vsekakor je pa kot pripomoček k diagnozi indicirana. — Vsa trajno uporabljena sredstva lahko okvarijo organizem, če se jih jemlje slepo in brez premisleka. V prvi vrsti pa ne pod zdravniškim nadzorstvom. — Mrzle vode ne uporabljajte, pač pa vodo, ki ima po 20–22° C, s katero se umivate vsako večer in katero potem frotirže s kako grobo otiračo v kožo. — G. P. T. v L. Proti hiperpigmentaciji te vrste, kot jo opisujete, se z mazali nič ne opravi. Bolezen temelji verjetno na izpraznjenosti endokrinih sekretov, kjer bo morda zdraviljenje zastaviti svoje sile. — G. J. C. v L. Če vi ne morete opisati svojih občutkov, je tem manj mogoče, da moramo mi uganiti kakšni so. Takim polavom pravimo navd-

no senzacije, o katerih nastanku in pomenu ne vemo ničesar. V splošnem jih smatramo same na svoj kot brezpomembne pojave ki temeljejo na razdražljivosti provzročiteljev po verjetno tako različnih faktorjih, v možganin in v živčevju v obče. Navadno izginejo prej ali pozneje. Da se v poteku nevrastenije, posebno te endogene izvora, pogosto prikazuje, je znana stvar. Posebne terapije zanje ni. Vzemite za poskus ¼ ure predno ležite 1–2 grama razredčenega joda. Zbog česar vam morda neprijetnost odleže. — G. V. P. v K. Da bi bila opisana krvavitva v zvezi s kilo, je neverjetno. Pač so morda bolečine v trebuhu v zvezi z njo. Vsekakor se nam vidi potrebno, da se obrnite v zavodi krvavenja na kakšnega urologa. Svariti bi vas pred tem, da bi sivar omalovaževali in jo zanemarili. Brez take preiskave, je navedeno nemogoče. — Takih žensk je mnogo. Krče in bolečine provzročita navadno prekomerno zakravljenje, so pa lahko tudi drugi vzroki. Bolnica naj pije vroč kamilčin čaj; na mesto bolečin naj polaga v topli vodi namočene obkladke. Če ni se pa bolečine le vztrajno ponavljale in dal časa trajale, ali postile neznosne, je treba bolnico dati strokovno preiskati. Navadno seveda stvar ni nevarna. — G. A. C. v D. Brez osebne preiskave ni moči povedati dočlenega nič. Morda so kake sklerotične izpremembe krive polavom, o katerih tožite. — G. T. R. v S. S. Vašemu zdravniku pač ne morete ničesar očitati. Stori jo vse, kar se je dalo storiti. Umirajo pa seveda cesarji, in še več, — zdravniki sami. — G. B. K. v R. To lahko ugotovi točno samo mikr oskopična preiskava. — G. M. S. v S. Kile ni moči odpraviti s zdravili. Edino operativnim potom je odpravljaliva. — G. D. M. v D. M. v P. Veš bolečine so lahko revmatičnega ali peristitičnega izvora. V obeh primerih vam ne bo škodovalo, če jemljete, kadar se zopet pojavijo, nekaj dni zaporedoma po par gramov salicilovega natrija in si nadgrnite kožo z 20% jolithon-lanolinom. — G. T. V. v P. Namažite si razmehurjeno kožo z 2–3% borovim vazelinom, katerega dobite v vsaki lekarni. — G. V. R. v P. Proti počenju zob pri kadilcih pomaga po naših izkušnjah še najbolj klorodont, če ga pravilno in točno uporabljate. — Zablji praški, ki sestojijo iz oglja, če se tako drobno zmletega, niso priporočljivi. Tudi preprosto drgnjenje s katerimikoli praški škoduje steklovini (emajlu) na zobeh. — G. L. B. v S. P. K. Pojav, ki ga je opazovati pogosto pri anemičnih, skrofotičnih in rahotičnih otrocih. Pravi vzrok ni dognan, domneva se pa razno. Sredstva za odpravo: okrepitev zdravstvenega stanja in nadzorstvo.

Golša in pitna voda

Običajna teorija je ta, da nastaja golša zaradi slabe pitne vode. Vendar dosedanja geološka in kemična raziskovanja še niso dala dovolj odprave niti o vzrokih te bolezni niti o načinu, kako bi se pitna voda pred temi vzroki zaščitila. Edino gotovo je to, da se drž golša nekih pokrajin stalno in tu so dognali, da ne pomaga čisto nič, če oskrbijo njih prebivalce z »zdravo« vodo iz nevarjenih pokrajin, kakor ne morejo ljudem iz zdravih pokrajin na-

priti golše s »pokvarjeno« vodo iz ogoščenih krajev.

Znanost pravi, da nastaja ta bolezen radi pomanjkanja joda v telesu. Toda v tem primeru voda in tudi najboljša ne pride v poštev, ker nje količina jodove primesi je silno majhna in odločuje samo tisti jod, ki pride v telo s hrano, predvsem z rastlinsko hrano. Dalo bi se domnevati torej tudi to, da nastaja golša v takšnih krajih, čijih rastlinstvo vsebuje premalo joda. Nekateri učenjaki so mnenja, da ima golša svojega povzročitelja v kakšnem še neznanem mikroorganizmu in domnevajo, da igrajo takšni mikroorganizmi neko ulogo tudi pri infekcijah v črevesju, kjer odjemljejo hrani jod in tako posredno tudi zaščitni žlezi, ki se mora povečati in povzročiti golšo, če ji kri dovaja premalo joda.

Z solnčenju najboljša „Solana creme“ v tubah. Dobi se v drogeriji A. Kanc sinova, Zidovska ul.

Radioemanacijsko termalno kopališče 36° do 38° Celzija, Dolenjske Toplice (Toplice pri Novem mestu), postaja Strža - Toplice dolenjske železnice, ozdravijo sigurno revmatizem, nevralgijo (ishias), ženske bolezni, ostarelost i. t. d. Vsaka tukajšnja kura čvrsti in pomlajuje. Uspehe tega že stoletja starega zdravljenja ne doseže nobena druga terapija. — V predsezoni znatno znižane cene — 20 dni, z vsem pavšalom 1200 Din. Sezona od maja do oktobra. Železnični popust. — Pina restavracija. — Zahtevajte prospekt!

Konzerviranje vkuhanega sadja

Danes, ko opazamo v vseh življenjskih panogah devizo: nazaj k naravi! se opravičeno posveča tudi naravni prehrani večja pozornost. Medicinska veda je v poslednjih letih dognala, da je vzrok marsikatero dolga nepopolnostenje bolezni nepravilna in nenaravna prehrana. Le ta vsebuje namreč snovi, ki so za organizem neobhodno potrebne in katerih pomanjkanje povzroča gotove bolezni, n. pr. angleško bolezen. Te snovi imenujemo vitamine. O njih se je v zadnjem času dovolj pisalo. Sveže sadje ima največ teh snovi, vsled tega ga ni mogoče dovolj priporočati.

Razen vitaminov pa vsebuje sadje še druge vrstine: različne mineralne soli in kisline, ki so ravnotako potrebne za prenosno v človeškem telesu. Zalibog pa je sveže sadje samo bogatašev celoto leto na razpolago in je razumljivo, da se poskuša ohraniti ga tudi preko zime. To se zgodi potom vkuhanja. Pri tem se pa uničijo vitamini. Ta nedostatek je odpravila moderna kemična industrija s tem, da se ji je posrečilo, vitamine izolirati, ki se dobe pod imenom Vigantol v vsaki lekarni.

Drugi, baš tako važen del svežega sadja, mineralne soli in kisline pa ostanejo pri vkuhanju neizpremenjene. Kmalu pa se je izkazalo, da kuhanje trenutno sicer vniči bakterije in druge povzročitelje gnilobe, da pa ni v stanu, preprečiti poznejšega razkaranja. Trebalo je torej, iskati sredstev, ki se pridenejo sadju in ki so v stanu, trajno obvarovati sadje gnilobe. Že od nekdaj se je uporabljala v ta svrha salicilna kiselina, ki pa mora biti seveda kemično popolnoma čista in najboljše kakovosti. Te prednosti so pogosto manjkale in tako konzervirano sadje je postalo vsled slabega okusa neužitno. Da se temu zlu odpmore, se je znamenita tovarna »Bayer«, ki izdeluje tudi znane aspirinove tablete, odločila, staviti najčistejšo salicilno kislino v malih zavojih v promet, tako, da si sedaj lahko vsi sloji s par dinarji sigurno in neškodljivo konzervirajo sadje.

Dr. Leo Trauner

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Narciso Quintavalle:

Njen mož mu je vse razkril.

»Ali poslušas?
»Poslušam.
»Torej si jo poznal?
»Sem.
»Bila je lepa...
»Prekrasna...
»Visoka.
»Svetločrasta.
»Oči je imela skoro zelene...
»Bil je je sam temperament in nosila se je elegantno.
»Torej si jo res poznal.
»Saj sem ti že povedal...
Robert Neri se je zagledal v tla. Dotaknil se je s kazalcem cigarete, da je stresel pepel na koncu, potegnil še enkrat, se nervozno nasmehnil in sunil s koncem čevlja stol, ki mu je bil na poti.
»Hm, zdi se mi, da kljub temu ne veš natanko vsega... Ali veš, da sem prebil deset mesecev v ječi?
»To vem; povedali so mi prijatelji, takoj ko sem prišel v Benetke. V listih pa nisem čital o tem. Kdo bi tudi opazil vsako vest, ko se toliko piše! Obžalujem tvoj primer. Skoro ne morem verjeti, da bi bilo kaj takega mogoče.
»Rad ti verjamem. Tudi jaz sem mislil, da ni mogoče. Slep sem taval po svetu in nisem vedel, da me vara. To ti je bil labirint njene ljubezni! Ona je

znala za pot, jaz pa sem sledil samo njenemu vonju, ustnicam, njenemu telesu... Šel sem za barvo njenih oči. Ljubil sem na nji vse, kar je imela na sebi in v sebi: njene radosti in bolesti, njeno vhičenost in njeno tegobo. Vsaka njena gesta me je omamila. Jaz nisem bil več jaz.
»A zakaj si jo umoril?
»Zakaj! Ker me je varala.
»Zares?
»In ne bi bil storil tega, da se ni našel nekdo, ki mi je odprl oči.
»Čudno, da te niso obsodili na do smrti ječo.
»Nič čudnega. Proglasili so me za nepreračunljivega, pa je bilo.
Robert Neri je zmečkal cigareto v pepelniku. Raztegnil je roke, se vzpel na prste in stresel z glavo. Ozrl sem se vanj. V njegovih kovinskih lesketajočih se očeh so bili še jasno vidni sledovi kesanja. To je bila senca tistega nemira, ki žene, tira človeka v obup ter ga privede do samomora. To je bila tudi senca nespečnosti.

Spoznal sem, da bi mi rad nekaj povedal. Nad njim je ležalo težko molčanje.
V malem salonu sva sedela sama. Benetško popoldne me je navdajalo z nepredelljivo naslodo. Le kdaj pa kdaj je

minil človek po cesti.
Začel je tiho govoriti. Molk se je trgjal, iz besed je zadehtela preteklost, strupena in žalostna obenem.

»Ali veš, kdo mi je odprl oči? Nihče drugi kakor njen mož. Saj ti bo znano: Lucija Westerjeva je imela moža. In še kakšnega! Kavaliirja, pametnega, nabobrenega, otmenega, aristokratskega. Samo siromak je bil. Duševno ubit in zastrupljen.

Nekega večera smo sedeli v kavarni »Excelsior«. Bila sva si soseda. Videl sem, kako ga grize bolest. Cinizmu je dajal duška s preziranjem in mržnjo. Govoril je zlobno, ogorčeno, pa je postal spet ravnodušen. O, celo usmiljen je postal kdaj pa kdaj. Govoril mi je: »Vem, predbro vem, da jo ljubite. In vas obžalujem, ker trpite. Kako se je obrusila, obrabila vaša, nekdanja osebnost! Že davno niste več posebejnost ljubezni in sile, talenta in energije. Tudi vas je zlomila, ubila.« Nasmehnil se je vnovič. »Ali ste res slepi? Ali ne vidite, da vas vara?« Bal sem se, da ne bi zakričal od strahu. »Vedite, da vas vara, kakor je varala mene. Oh, ona zna te stvar! Nežno, prepredeno, elegantno! Toda ne dela te skrbi! Tudi jaz sem trnel vaše muke. Blaznel sem. Je polagoma sem se pomiril z usodo in sem ozdravel. Skušajte to doseči i vi. Škoda vas je, ker ste verjeli v srečo,

a namesto nje ste živeli v iluziji. Če ne verjamete mojim besedam — prosim! Skrijte se v sobo za zastor in prepričali se boste na svoje oči!
»Ne.« sem kriknil, »ne morem. Nikoli!«
»Kakor vam drago... Hotel sem vam samo povedati...«

»Glejte, jaz ne smem položiti roke nanjo, ker ni več moja. Prebolel sem to izgubo že davno. A vi, vi, ki jo ljubite, vi imate pravico do tega! Jaz bi na vašem mestu storil skrajni korak. Ne le zaradi sebe — zaradi možkih vobče. Odstranil bi pogubo za vse, ki utegnjo priti za vami...«
Buljil sem vanj.

»Samo če človek ljubi kakor vi — ima pravico, da ubija!«
»Dovoli!« sem kriknil, »dovoli, jaz ne prenesem dalje!«

Njen mož me je pogledal, se nasmehnil, mi pokimal in mi stisnil roko. Med nama je bilo vse jasno.
»In potem?
»Potem? Sem šel in sem jo povabil v gondolo. Začela sva govoriti. Opazila je moje razburjenje in me je skušala prepričati o nasprotjem. Jaz pa sem ostal pri svojem: potegnil sem samokres in trikrat ustrelil nanjo. Zgodilo se je v gondoli... blizu Svetega Nikolaja na Lidu...«

Sladoledarji

Brlog pod stopnicami starinske hiše v Florijanski ulici v Ljubljani. V taki temni obokani luknji je vzdihoval sv. Aleš. Ta pa je še hujša, ker je razbeljena kakor peč, preden vsade kruh. V mali železni peči gori neprestano od 5. jutraj pa do 11. zvečer oglje, da so vedno razbeljene velike klešče, ki jih ne da iz rok mlad kodrast Armavt z žarečimi, črnimi očmi. Težke klešče so na koncu razširjene kakor štirioglasta lopata: spodaj je 16 stožčastih vdolbin, ki se vanje vjemajo ravno toliko stožcev zgorajnega dela. Iz čiste kanglice nalije Ismail kakor mleko redkega testa v vdolbino, stisne razbeljene klešče in jih drži nad žerjavico kakih 2 minuti. Ko klešče odpre, pobere s stožcev vroče škriclje, jim z visokim, okroglim mo-

in zarasle z vodnimi rastlinami. V teh močvirjih so se zaredile strupene zelene spreminjaste mušice, ki njih pik povzroča mrzlico, grozno malarijo, da poleti ni obstanka človeku v teh krajih. Kdor ima mrzlico, rad zapade jetiki. Tako je smrt opustošila bogato deželo. Zasluzka ni nikoder in moški morajo »na pečalbo«, t. j. na delo v daljno tujino. Amerika je njih druga domovina, v Solunu prenašajo težke tovore, v Beogradu in po vseh večjih mestih so »hamali«, t. j. nosači in postreščki iz Makedonije. Na hrbtu imajo lesena nosila, da nese posameznik tudi največjo omaro in najtežje vrečo od enega kraja mesta na drugi. Če zvedo, da se bo zidala železnica, so kmalu tam, in kjer se koplje prekop, delajo v mrzli vodi za najnižjo plačo. Ti evropski kuliji se hranijo po večini le s kruhom, surovim »patližanom« (paradižnikom), papriko in slivami, če so po ceni. Od ust pritrpane prihranke pa pošiljajo domov družinam.

Ne mnogo boljše se godi slaščičarjem in sladoledarjem. Dolgi postji muslimanske in pravoslavne vere, ko je prepovedana vsaka mast in celo olje ter jajca, so prislili vernike, da se preživljajo s sladkimi jedili. Tako se je v orijentu razvilo slaščičarstvo kakor nikjer drugje. V Makedoniji in v Srbiji zna vsaka kmečka žena pripraviti najdelikatnejšo torto in speči vse polno drugih slaščic, ki so se jih naučile po večini od Turkov, mnogo pa tudi od dunajskih slaščičarjev. Tudi različne bonbone izdelujejo mali obrtniki »bonbodžije«. Po vsem Balkanu prodajajo Makedonci po ulicah plehko »bozo«, ki jo pripravljajo iz koruze. Drugi točijo hladilno limonado in sladki malinovec, da si prebivalstvo gasi žejo v silni vročini. Iz sladkorja, jajc in mleka pripravljajo sladko »belo alvo« in še finejšo »četano alvo«, iz sladkorja, želatine in mandeljinov ali orehov pa že tudi pri nas znani »rahat-luk«. Čez vse pa je sladka »baklava«, ki jo je sam sultan in se z njo sladkajo zveličani ob Preroku na onem svetu. V baklavi je zmešano vse, kar je sladkega in dobrega na svetu. To je orientalska ambrozija. Znajo pa delati iz oblato, čokolade, orehov in sladkorja tudi »čokolade«, ki jih pri nas poznamo pod tovarniškim imenom »rezine z Adrije«. Seveda pa ti preprosti obrtniki znajo peči tudi najčudovitejše, pri nas nepoznane torte in piškote, izdelovati celo vrsto bombonov in slaščic, da se človeku cedijo slinje že ob spominu na te iztočne sladkosti.

Pri nas pa Makedonci najbolj poznajo po sladoledu, ker od zgodnje pomladi do zime krote z njim vročino odraslim in slade dneve deci po vsej državi. Kakor ni bilo nekdaj žeganja in cerkvenega shoda brez štanta z medenimi štruklji, tako ni zadnja leta več slavnosti, sejma, žeganja in ne romana brez sladoledarjevega vozička. Od kar so pri nas sladoledarji z ene strani Save, je sladoled postal narodna slaščica in okrepilo v vročini.

Pred vojno so ga poznali le tako zvanji višji krogi, ki so zahajali v kavarne. Na cesti ga boljše človek ni smel kupiti, ker je bil ta sladoled namenjen le nižjim slojem in njih deci. In še nekaj! Na deželi so ga izdelovale le kavarne in slaščičarne. Tam so se otroci boljše hiše sladkali z njim le po procesiji na Rešnje telo in po prvem obhajilu, ker je še nedavno ta užitek pomenil višek gospodščine. Danes pa sladoled pozna vsako kmečko dete ob veliki cesti in si ga lahko tudi privoščijo, ker porcija stane le en dinar. Ta nizka cena je slaščico razširila in jo napravila splošno dostopno. Zasluga ljubljanskega zdravstvenega urada je pa, da je sladoled v resnici tudi čeden, ravno tako čeden, kakor bi ga pripravljale nune v špitalu. S tem, da šef urada g. dr. Rus skoraj vsak dan pregleda kakega sladoledarja do kože in mu obrne voziček na osi, je občinstvo dobilo zaupanje v snago balkan-

skih sladoledarjev, ki smo bili prej o njih čisto drugače poučeni.

Občinstvo naj torej ne dvomi o snagi tudi zato, ker muslimanom predpisuje vera večkratno umivanje na dan, poleg tega je pa tudi znano, da se svojih verskih predpisov drže mnogo natančneje kakor mi. Ze opisani brlog izdelovalca oblatojih škricljev za sladoled je ves obit s čistim belim papirjem in mladi Ismail je kljub dimu vedno bel, kakor

ko sezono, shajajo sladoledarji pač tako kakor hotelirji po naših letoviščih. Tudi najsijajnejša sezona redko zadostuje za zimo, za davke pa nikoli. Sploh so naše fronkarije najbolj optimistične institucije v deželi in že ob snegu je nad njimi razpet večno novi parazol. Pod tem parazolom pa zmrzuje tujski promet. In vse ter vsi.

Sama Ljubljana ima po izjavah sladoledarjev kakih 100 prodajalnih slado-

Potujoči sladoledar v Tonkingu

po vseh pravilih kozmetike kultivirana dama. Za vzgled si vzemimo divjega Arnava, ker je vedno vsak dan gladko obrt in ima vedno čiste nohte. Še nosljajo ne Arnavi, kakor so nekdaj morale vse lectarice in kavararice.

Glavni stan sladoledarjev je v Ulici na grad in daleč doli na Viču na Tržaški cesti. Tu se izdeluje sladoled na debelo, da ga ima dosti Ljubljana in nje bližnja in daljna okolica. V večjih krajih s stalnimi konzumenti so se pa že tudi etablirali posamezni producenti in razpečevalci obnemem. V Ljubljani to ni kar tako. Samo dva ga izdelujeta, prodajalci z vozički so pa njuni uslužbenci ali odjemalci. Konkurenca je tako huda med posameznimi vozički, da se dobijo ob slabih časih tudi po dva škriclja za dinar. »Samo da se pazari!« Vozički ob slabem vremenu seveda razpečajo le malo sladkega ledu. Tako se pripeti, da zaslužijo sladoledar, če je vročina, dober prostor in konjunkturna splošna, tudi 50 Din na dan. Če pa pomislimo, na visoke številke meseca, hladno in deževno vreme, zlasti pa na krat-

leđa, vstevši vozičke, kavarne in slaščičarne. Voziček ga ob hudi pripeki razpeča kakih 10 litrov in lahko trdimo, da se ob nedeljah Ljubljana ohlaja s 1000 litri sladoleda najrazličnejših vrst: z vanilijo, čokolado, jagodami, malinami, citrono, marelicami, hruškami, breskvami, kavo, pomarančami, kakaom i. dr. aromatičnimi pritikinami. Največ ga pripravijo sladoledarji za vozičke, ki jih je po Sloveniji raztresenih gotovo že čez 200. Ti kupujejo sladoled od mojstra po 40 Din liter, dobe pa 25% provizije. Razpečajo ga tako množino, da mislijo na motorni pogon stroja, ki v njem sladka masa zmrzne. Potem se bodo Ismailu, Eštrefu, Fejimu, Elesu, Muharemu, Kadriju, Alirizi, Dželihi pridružila še druga eksotična imena in navadili se jih bodo, kakor smo se privadili drugih, mnogo glasnejših in nemirnejših priselencev.

Z več tisoč litri sladoleda kroti vročino v Sloveniji ženski svet in otroci. Malenkost, če pomislimo, kakšna reka penečega se piva steče po grlih prepotenih možakarjev.

Pavlova in ples

(Iz pogovora Ane Pavlove z dopisnikom francoskega večernika Intransigenta.)

Ana Pavlova mi pripoveduje o pritihi na svojem posestvu v Londonu. Ali ni tudi ona sama kakor ptič, s svojo odlično oblikovano glavo, velikimi črnimi očmi in rokami, ki se zde kakor da z brezmejno nežnostjo kot peroti božajo zrak kadar govori, s svojim tankim in vitkim telesom, vsem presojenim z melodijo; z vsem, kar ustvari iz te ženske najčistejšo podobo plesa; plesne umetnosti, najlepše med vsemi umetnostmi.

Govori mi o svojih pritihi z rokami, z očmi; komaj da čujem njene besede, prav kakor tudi komaj slišim daleč in pozabljeno godbo, ki spremlja njene plesne.

»Ljubim ptičje kakor ljubim svojega bližnjega. Gledam jih, pitam jih; ne poznam jih po imenu in jih ne razvrščam, ker tuja mi je učnost.

Opazujem svoje veličastne labode na vodi, flaminge na tleh z dolgimi plešočimi nogami in pernatimi krili, ali pa moje drobne mnogobarvne ptice štrnjatih dežel, ki preletajo in cvrče po letetih.

Včasih odkrijem kak gib pri njih, zapomnim si ga in ga skušam izraziti v plesu, toda ne zasledim jih. Naključje mi pokaže njihov gib, kakor tudi naključje tvori vso njihovo lepoto. Pri živalih ni nič narejenega, premišljenega. Njihovo življenje je podobno plesu in ob tem, da opazujemo, motrimo cvetlice in poslušamo večerni veter šumeti skozi vejice, ob tem spoznamo, kaj je ritem in melodija.

Ljubim gibanja narave, bolj kakor vsa gibanja današnje dobe: hrup strojev, vrščanje motorja ali na primer jazz, element mehanike, ki ga skušajo sedaj uvesti v moderni balet. Vse to mi je zoperno, ker je izumetničeno. Iskati v njih nove oblike plesa je nepotrebno in prazno, kaj ni kakor da bi hotel človeka izpremeniti s tem, da ga drugače oblečeš.

Iščemo ples v spoju naših najglobljih čustev s glasbo in kretnjami in če s s s ali je res to,

Kakor prvi dan, mi je ples vedno ostal skrivnost; a čutila sem v sebi, ne da bi si mogla razložiti. Ali vem, kako delujejo oči? Imam jih in mi služijo, da vidim. Človek mora biti rojen za ples. Jaz ne verujem v nobeno tehniko. Če jo pripuščam, jo pripuščam kot nekaj neizmerno majhnega, posttranskega. Tehnika, šola — vse to so človeške iznajdbe in neznatne sprislo narave.

V tej veri sem si že nekoč trdno obljubila, da se umaknem še tisti dan, ko začutim v plesu samo to, kar sem se naučila. Ta dan pride zame, kakor je prišel za toliko drugih, ki minevajo. Kako se približuje niti v zraku niti v ploskanju množice, ampak drugod: naenkrat začutiš praznino v dnu svoje zavesti. Ples se oddalji nekega dne neusmiljeno kakor dnevi, ki minevajo. Ne družijo se niti z mladostjo niti z lepoto. Čemu poskušati nemogoče, da bi ga zadržal? Ali boš podaljšal s tem trenutek odhoda? Nič bolj klavirnega ne poznam kakor umetnika, ki oslepjen od svoje že davno ugasle glasbe, na stare dni nevede smeši svojo postavbo.

Bodimo pravični in se ne silimo; kadar pride konec, ga sprejmemo brez žalosti, polni hvaležnosti in spoštovanja smo vselji služili. To je bilo vse naše življenje; ugasne nam. In ali nam ni treba koncem koncev spoznati, da je genij izven človeške narave in nad njo in da si le za nekaj časa izbere človeka za svoje bivališče?

M. P.

Zapomni si

da dobiš modne kamgarne, ševjote in suknje za moške obleke, klobuke, razno perilo, gradl za žimnice itd. najcenejše pri trvdki

IVAN KROSELJ

Kette Murnova (Martinoval) c. 15.

Izdelujejo se tudi moške obleke po meri.

Reform steklenice

so za konzerviranje sadja in povrtnin najboljše in najcenejše.

Glavna zaloga za celo Jugoslavijo pri trvdki

LOVRO PETOVAR, Ivanjkeval.

Istotam se dobi Zupanc-eva knjiga: Konzerviranje sadja in vsakovrstnih povrtnin za domačo uporabo Ceniki na zahtevo. 191

Slovanska Epopeja Alfonza Muche

Slavni češki slikar Alfonz Mucha, čigar ime je še pred svetovno vojno zasijalo v Franciji kot prekrasen komet in čigar delo je še v časih avstrijskega suženjstva pridobilo Čehom slavo, dela že deset let na ogromnem ciklu »Slovanska Epopeja«.

O tem Muchovem delu so že nekolikokrat pisali vsi češki listi, iz katerih so posnemali vesti o Muchi in njegovi umetnosti tudi listi ostalih slovanskih narodov. Umetniki in ljubitelji umetnosti iz vseh slovanskih dežel prihajajo občudovat življensko delo češkega mojstra. Naprosil sem avtorja, da mi pove nekaj o »Slovanski Epopeji« za »Jutro«.

Muchova Slovanska Epopeja je ciklus 20 slik, predstavljajočih najznamenitejše dogodke iz slovanske zgodovine. Osemnajst jih je dovršenih; na dveh poslednjih mojster še izpopolnjuje detajle. Alfonz Mucha si je izbral važne momente iz zgodovine raznih slovanskih plemen in je tako tudi s čopičem upodobil zgodovino Slovanstva.

Kronološko obsega Epopeja sledeče slike:

1. Slovani v skupni pradomovini;
2. Svetovitova slavnost na Rulanti;
3. Sv. Metod po povratku iz Rima v Velhrad čita knezu Svetopolku in nemškemu škofu papeževu bulo, ki dovoljuje slovanski obredni jezik;
4. Bolgarski car Simeon na prestolu svoje akademije;
5. Slovanska koalicija Premysla Otokarja II.; njegova svatba s hčerjo Ivovskega kneza Kastilava v prisotnosti zastopnikov vseh slovanskih plemen;
6. Kronanje carja Stefana Dušana in njegovega sina Uroša;
7. Predhodnik Husa, Milic, propoveduje narodu;
8. Jan Hus na propovednici v betlehemski kapeli v Pragi;
9. Duhovnik Kovanda propoveduje narodnim množicam, ki gredo proti Pragi, da jo kaznujejo za nje brezbožno življenje;
10. Žilka po bitki na gori Vitkov (danes Žizkov) pri Pragi;
11. Po bitki pri Grunewaldu, kjer so Poljaki porazili nemške križarske viteze;
12. Češki kralj Jurij Podebradski nastopa proti papeškemu legatu Fantinu, ki je v službi kralja izdal češko stvar ter se vrnil iz Rima, da v papeževem imenu kaznuje kralja;
13. Peter Chelčický tolaži in pomaga vnanjskim občanom, ki so jim husitje zažgali in porušili mesto;
14. Šola Čeških bratov v Ivančicah na Moravskem. Iz te šole je izšel prevod kralske biblije in mnogi kulturni spomeniki češkega naroda. (Slikar sam je rojen v Ivančicah);
15. Zadnji dnevi Jana Amosa Komenskega v Naardenu;
16. Ogromna, prekrasna slika obrambe mesta Sigeta pod Nikolajem Zrinjskim proti Turkom;
17. Na atoški sv. Gori slovanska Mati božja blagoslovlja ruske božjepotnike;
18. Moskva v snegu in meglah: odprava tlačenstva v Rusiji l. 1861.;
19. Osvobodjenje Slovanstva;
20. Prisega mladine vseh slovanskih plemen pred majko Slavijo.

Mojster Mucha je v svojem delu podčrtal pasivnost slovanskega značaja, ki prihaja dosledno na vseh slikah do izraza. Na njih se zlasti opazajo temna mesta, ki značilno večno borbo Slovanov, ter posamezni svetli prizori, podobni svetlobi solnce pred nevihti. Te svetlejšje sence so samo epizode, kakor je to v zgodovini Slovanstva tudi bilo. Večina slik je bojnega značaja, mrkih in potemnelih. Nenavadno veličastna je obramba Sigeta, ki se silno odraža po svojem značaju od ostalih slik. Morje požara! Prizori zgodovine so slikani v vseh barvah, ki označujejo posamezne dobe; od širnih davnin preko rdečih dob borbe in črne noči suženjstva do današnjih svetlih dni svobode in samostojnosti.

Ves svoj čas, svojo umetnost in mišljenje posveča slikar temu svojemu največjemu delu. Živi popolnoma zanj in v njem domala že deset let.

Človek je zadivljen ne samo nad globoko idejo in močno izvedbo ter ogromnim obsegom slik, marveč posebno nad izrazitim slovanskim mističizmom slik.

Glede tega, kam bi se postavile te ogromne slike, da bi imele učinek, ima Mucha svojo posebno misel. »Predstavljam si Prago«, pravi, »kot slovansko ognjišče, kjer bi se osredotočalo vse slovansko kulturno življenje in to ognjišče bi nas vse gredo. Sem bi težilo in odhod bi izhajale vse sile Slovanstva. Tu bi se vršila zborovanja, shodi, zleti in razstave, tu bi stalno delovala tajništva in pisarnje zastopnikov vseh slovanskih narodov. Tako ognjišče sem si predstavljaj in tega dela sem se lotil za dvorano slovanskega reprezentančnega doma. Zdaj gre samo še za vresničenje tega načrta. Iščem in pripravljam povsod, ali delo je težko: povsod se spotikam ob našo siromaščino. Treba mi je pomoči, sam ne zmorem. To je prav za prav delo nas vseh in je treba skupnega sodelovanja za skupni cilj«.

Muchov atelje se nahaja nad Stromovko v veliki dvorani, ki je služila Šolan za kapelo in za slavnostno dvorano. Šele po vojni je mesto Praga omogočilo slikarju delo na ogromnih platnih, ko mu je dodelilo to dvorano, kajti Mucha slika na največja platna, ki jih sploh še lahko izdelajo belgijske specialne tvornice. Slikar sam si je napravil posebne prilave, da slike premika in da jih sploh lahko doseže na vseh koncih.

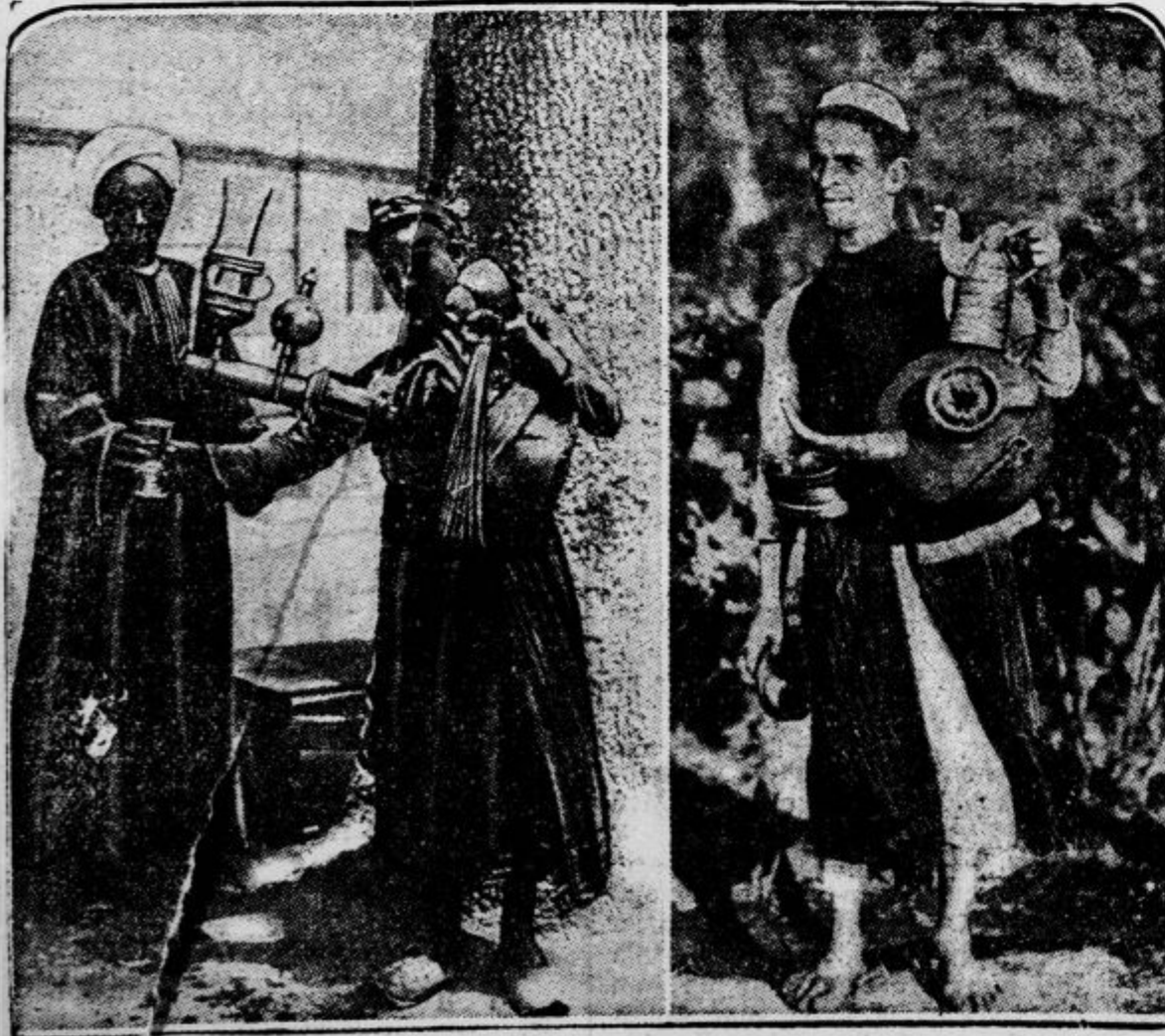
Alfonz Mucha je bil posebno vesel, ko mu je vaš poročevalec povedal, da hoče seznaniti z njegovo umetnostjo Slovence. Izrazil je svoje občudovanje da je slovenski narod po tolikem trpljenju tako junaški nastopil svojo svobodo in tako čvrsto stal v skupni fronti s češkoslovanskim narodom v orjaški svetovni borbi.

Prodajalec vaniljinega sladoleda na Borneu.

velikom poreže robove, kakor režejo ob žeganju testo za bob. Po oblatovalne odrezke pridejo otroci celo iz Trnovskega, ker je ni tako skrite dobre stvari, da bi jo sladkosnedi otroci ne izvovali. Saj se tudi izplača, ker je Ismail tako dober, da za dinar da največji škricelci oblato. Oblati pa morajo biti lepo rjavozapečeni, da hrustajo in se sami topo v ustih. Mnogo boljše so kakor beli obrezki hostij, ki se z njimi sladkajo in bahajo bleščni ministranti. In tudi za ves dan hrustanja jih je dosti za en dinar. Ministranti skoparajo in odirajo z oblato, ker imajo trdo srce, da se lahko gredo dobrane učiti k mohamedanskemu Ismailu. Ta zmeša fino belo moko z vodo in oljem, da so škricelji tudi mastni in redni, pa tudi klešče večkrat namaže z oljem, da se ne primejo pečenji škricelji. Tako jih napeče od zgodnjega jutra do pozne noči 2500 in dobi za nje od sladoledarja ravno 100 Din. Pa tudi na drobno jih da nadležnim otrokom po 25 za dinar. Ali je še kaj cenejšega na svetu? Trpljenje ob peči je strašno, zaslužek pa tako boren, da je komaj za živež.

Sicer so pa Makedonci skromni, ker so vajeni pomanjkanja in bede. Ko je bila turška država še mogočna, so paše in begi nagnali vso živino v plitke, počasi tekoče reke. Živino so gnali po reki navzdol, da se je dvignilo blato in je talog odnesla voda proti morju. Ko pa je jela Turčija pešati, je bilo vedno manj živine in nikdo se ni več brizgal za blato po rekah. Od leta do leta ga je bilo več, da so se reke zamočvirile

Sezonski prodajalci

Na levi: prodajalec ledenih ptič v Kajru; na desni: hmoledar v Carigradu.

Gospodarstvo

Prvo leto deviznega poslovanja na ljubljanski borzi

Z današnjim dnem je preteklo prvo leto, odkar je bil uveden devizni promet na ljubljanski borzi. Priznati moramo, da je devizni oddelek ljubljanske borze v polnem obsegu dokazal upravičenost svojega obstoja in da so se uresničila vsa pričakovanja gospodarskih krogov glede višine deviznega prometa.

V prvih šestih mesecih deviznega poslovanja, to je od 1. julija do 31. decembra 1927 je, kakor znano znašal devizni promet 394 milijonov Din, v prvem polletju tekočega leta pa se je povečal na 453 milijonov Din, tako da znaša skupni devizni promet v prvem letu deviznega poslovanja 847 milijonov Din. Razvoj deviznega prometa na ljubljanski borzi je povsem zadovoljiv, zlasti če upoštevamo, da je njen delokrog glasil deviznega poslovanja omejen samo na Slovenijo, ki ima komaj 1 milijon prebivalcev. Pri tem moramo upoštevati, da sta zagrebška in beograjska borza, na kateri odpade veliko obsega, v 12 milijonih prebivalcev, imeli v preteklem letu skupaj le 5 milijard Din deviznega prometa, torej le šestkrat več kakor ljubljanska borza, dočim je po številu prebivalstva njih območje 12-krat večje (v teh 5 milijardah pa je vštete še devizni promet Slovenije v prvem polletju pretek. leta, ko ljubljanska borza še ni poslovala v devizah). Gornja primerjava in višina deviznega prometa ljubljanske borze nam dejata številčno oporo za presojo trgovinskega prometa Slovenije z inozemstvom, ki je znatno večji kakor promet ostalih pokrajin.

Položaj na slovenskem lesnem trgu

Hudo pomanjkanje vagonov ogroža poslovanje v lesni trgovini.

Na slovenskem lesnem trgu je tendenca še vedno zelo čvrsta, predvsem za tesan les in za rezan les. Paralelnega rezanega lesa danes v Sloveniji sploh ni mogoče dobiti. Zato se slovenski producenti trenutno ne morejo odzvati številnim naročilom iz Splita, Sušaka, Soluna itd. Split, ki ima isto prevozno tarifo za izvoz kakor Sušak, prihaja za Slovenijo kot odjemalec vedno bolj v poštev, in to predvsem zaradi prenatrpanosti sušaske luke, kjer morajo pogosto parniki čakati po več dni izven luke, kakor tudi zaradi dejstva, da parniki, ki nakladajo v Splitu, prihajajo dolgo pot od sredine Jadrana do Sušaka in nazaj.

Nazivlje prilično ugodni konjunkturi so se v zadnjem času pojavile v naši lesni trgovini nove težkoče. Iz vseh strani Slovenije prihajajo pritožbe zaradi hudega pomanjkanja vagonov. Poroča se nam, da železnice odklanjajo dobave vagonov z motivacijo, da so vsi odprti vagoni namenjeni za prevoz premoga. Kupci urgirajo kupljeno blago, producenti pa jim ne morejo ustreči, ker je odprema blaga zaradi pomanjkanja vagonov nemogoča. Dogaja se, da stranke stornirajo naročila, žugajo s tožbami itd. Vse to pa gre na škodo slovenski lesni trgovini in slovenskemu gospodarstvu sploh, kajti bati se je, da nam bodo v takih razmerah inozemski kupci obrnili hrbet ter krili svojo potrebo na lesu tam, kjer nimajo težkoč z vagoni in kjer lahko kupljeno blago vsak čas odpremo. Ker pol takimi razmerami trpi dober glas in ugled naše solidne lesne produkcije in trgovine in da se obvarujemo občutnih škod in izgub, prosimo merodajne faktorije, da ukrepejo vse potrebno, da dobimo čim prej pomožni park, kajti bati se je, da bodo težkoče v jesenski sezoni še večje. Danes moramo potrpežljivo gledati, kako se v odprtih vagonih prevaža le premog, čez nekaj mesecev pa se bo prevajala pesa. Pomanjkanje vagonov je vsekakor največja breme, ki ga morajo prenašati slovenski lesni producenti.

V zadnjem času se je tudi Albanija obrnila na Slovenijo glede dobave raznega lesa. Ključ ga je težko nabaviti zaradi že omenjenih preložitve lesnih producentov z naročili. Grčija se dalje zanima za trame manjših dimenzij (od 3,3 do 3,5 m); Italija pa se glede nabave drv pripravlja za zimsko sezono. Kakor se vidi, pristajajo italijanski kupci tudi na to, da bi se iz Slovenije izvažala narezana drva (na 20, 25, 30 in 35 cm dolžine), kar bi bilo treba iz narodno - gospodarskega stališča forsirati ne glede na to, da je za tako blago mogoče doseči znatno ugodnejše cene in da se pri tem lažje izognemo eventualnim protestom glede kakovosti. Pomembnost parjene bukovine za naš izvoz pa ni treba več ponovno poudarjati, ker tudi slovenski producenti polagoma uvajajo, da ima samo tako blago lepo bodočnost.

Letni kongres naših gospodar. korporacij. Udrugi izvoznikov, Centrala industrijskih korporacij, Trgovska zbornica, Obrtna zbornica in Industrijska zbornica v Beogradu so sklenile, da se bo letošnji kongres naših gospodarskih korporacij vršil 8. in 9. septembra t. l. v Beogradu. Dnevni red kongresa bo naslednji: 1.) Cenitev našega izvoza za razdobje od 1. septembra 1928 do 31. avgusta 1929. 2.) Poročilo sklicateljev o rezultatih dosedanjih kongresov. 3.) Naš izvoz (pregled naše izvozne trgovine v zadnji letovni stanje, vpliv poslovnih krakov na naš izvoz, stanje in pospeševanje našega pretrninarstva). 4.) Gospodarski svet. 5.) Naše socialno zakonodajstvo. 6.) Pospeševanje in zaščita domače produkcije. Cenitev izvoza živil je poverjena novosadski zbornici, cenitev izvoza sadja, živine in živinskih proizvodov Udrugi izvoznikov, cenitev izvoza lesa in rud Zvezam industrijev v Zagrebu in Ljubljani, cenitev izvoza industrijskih in obrtnih proizvodov pa Centrali industrijskih korporacij.

Uradni tečaj za julij. Finančni minister je za julij odredil naslednje uradne tečaje: 1. napoleondor 219 Din, 1 zlati turška lira 247,5, 1 angleški funt 272,2, 1 dolar 56,8, 1 kanadski dolar 56,5, 1 nemška marka 13,58, 1 poljski zlat 6,37, 1 avstrijski šiling 8, 1 belga 7,94, 1 madžarska penga 9,97, 100 francoskih frankov 223,3, 100 švicarskih frankov 1094,8, 100 italijanskih lir 298,7, 100 holandskih gldinarjev 2290,5, 100 rumunskih lejev 34,8, 100 bolgarskih levov 41, 100 danskih kron 152,77, 100 švedskih kron 1524,3, 100 norveških kron 1521, 100 španskih peset 938, 100 drahm 742, 100 češko-slovaških kron 168,3 Din.

Touring voz Din 76.000.—
Roadster Din 75.000.—
Sedan Din 86.000.—
Sport Sedan Din 89.000.—

PRI ISTI NIZKI CENI

JE TA MODERNI VOZ Z 6 CILINDRI IN ZAVORAMI ŠE MOČNEJŠI IN LEPSI

Visok hladilnik v modernem slogu, nižja chassis, Fisherjeva karoserija napravijo PONTIAC-a odličnejšim in elegantnejšim. Graditelji PONTIAC-a so združili s tem tudi mehanična izboljšanja, tako da je mogoče sedaj opravljati PONTIAC-a še lažje kljub večji moči — pri isti ekonomičnosti v obratovanju.

Tisoči kupcev, kateri iščejo le zanesljivo 6-cilindrski voz, izberejo PONTIAC-a. Vedo, da ima edino-le PONTIAC izmed vseh vozov iste kategorije tako dovršeno konstrukcijo, toliko lepo zu-

nanjost in bogato opremo in vse to pri skrajno nizki ceni.

Oglejte si samo ta voz! Opazili boste takoj izredno linijo, izbrane barve, najboljšo notranjo opremo in skrajno dovršenost najmodernejšega motornega vozila. Ugotovili boste vse te prednosti pri različnih odprtih in zaprtih modelih tega voza.

Naš avtoriziran zastopnik Vam bo na Vašo željo radevolje predvedel ta voz. Zahtevajte poskusno vožnjo s tem vozom z nižjo šasijo in izborna Fisherjevo karoserijo, ki Vam nudi skrajno udobnost.

PONTIAC SIX

PROIZVOD GENERAL MOTORS

Glavno zastopstvo in zaloga rezervnih delov

V. & M. BAREŠIČ & Co.

ZAGREB

Kraljice Marije ulica 34. — Tel. 27-44

LJUBLJANA

Dunajska cesta 12. — Tel. 2292

— Zakon o poslovanju. —
Narodni skupščini 12. maja t. l. je objavil v 144. številki «Službenih Novin» od 26. t. m. — Dobave. Strojni oddelek direktorije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 11. julija ponudbe glede dobave 400 steklenih čistila «Sidos» in 1000 doz čistilne paste «Globus». Prometno - komercialni oddelek direktorije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 13. julija ponudbe glede dobave 2000 litrov denaturiranega spirita in konopnih vrvic ter motovla. Direktorija državne rudnika v Brezi sprejema do 5. julija ponudbe glede dobave «Roulo»-balat jermen. do 9. julija glede dobave ležajev za električne lokomotive, do 11. julija glede dobave 1 centrifugalne sesalke. Direktorija državnih rudarskih podjetij v Sarajevu sprejema do 7. julija ponudbe glede dobave 10 tisoč kg kalcijevega karbida. (Predmetni pogoj so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.) Dne 13. julija se bo vršila pri komandi 32. artiljerijskega polka v Mariboru ofertalna licitacija glede dobave živil (fižol, riž, testenine, zdrob, olje, kava, sladkor itd.) Pogoj so na vpogled pri isti komandi. Dne 14. julija se bo vršila pri 16. artiljerijskem polku v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave živil (krompir, fižol, riž, zdrob, čebula, olje, kis, sladkor itd.; pogoj so na vpogled pri istem polku.)

Položaj na naših borzih

Devizni promet na ljubljanski borzi 20.14 milijona Din. Volna škoda se je zopet okrepila.

Ljubljana, 30. junija. Na ljubljanski borzi je bil pretekli teden devizni promet precej živahen. Navzile dejstva, da je borza zaradi praznikov poslovala le 4 dni, je skupni tedenski devizni promet znašal 20.14 milijona Din napram 18.95. 18.6, 23.1 in 15.7 milijona Din v zadnjih 4 tednih. Največji je bil promet v devizah na Curih in Dunaj. Koncem tedna so se vse devize nekoliko okrepile. Narodna banka je v ponedeljek opustila svojo dosedanje stabilizacijsko politiko. Od januarja je držala nespremenjen tečaj dinarja napram švicarskemu franku na višini 1095. V ponedeljek pa je prvič zopet spremenila tečaj devize na Curih. Izgleda, da bo Narodna banka od sedaj držala dinar stabilen napram francoskemu franku.

Na zagrebškem učinknem tržišču se je v tekočem tednu Volna škoda na zadnjem padcu, ki je bil v zvezi z dogodki v Narodni skupščini, zopet okrepila, in sicer od 435 do 438 na 444 — 445.5. Vendar je bil promet slab. Investicijsko posojilo se je v terek trgovalo še po 90, v sredo pa zopet po 91.75. Zasebne vrednote so bile ves teden bolj zanemarjene. Med bančnimi papirji je popu-

stila Poljedelska od 19 — 19.5 na 18.5 (zaključki), Hipotekarna se je pri čvrsti tendenci trgovala nespremenjeno po 59 — 59.5. Srpska po 145. Praštedita se je ves teden trgovala nespremenjeno po 950. V ostalem so se tekom tedna trgovale Kreditna po 85, Jugobanka po 88.5, Zemaljska Sarajevo po 146 in Narodna po 6800 — 6900. Na tržišču industrijskih vrednot je bilo zelo malo prometa. Trgovlje so nekoliko popustile ter so se trgovale po 489 — 495. Sečarana Osijek pa se je na odbitku kupona (28 Din) trgovala po 459.

30. junija.

Na ljubljanski borzi je bil danes devizni promet srednji. Tečaj deviz se niso napravljale bistvene spremembe. Zabeležen je bil samo zaključek v Vojni škodi za julij po 48 in v investicijskem po 90.5. Med bančnimi vrednotami so bili zaključki v Poljedelski po 18, v Jugobanki po 885, in v Srpski po 145, med industrijskimi vrednotami pa v Gutmannu po 215 in v Slavoniji po 12.

Devize in valute.

Ljubljana, Amsterdam 0 — 22.90, Berlin 0 — 18.5875, Bruselj 0 — 7.94, Budimpešta 0 — 9.9165, Curih 1094.1 — 1097.1 (1095.6), Dunaj 7.993 — 8.023 (8.008), London 27.85 do 27.75 (27.75), New York 56.74 — 56.94 (56.84), Pariz 0 — 223.3, Praga 168.1 — 168.9 (168.5), Trst 298 — 300 (299).

Dunaj, Beograd 12.47875 — 12.51875, Berlin 169.37 — 169.87, London 84.5625 do 84.6625, New York 708.55 — 711.05, Milan 37.27 — 37.37, Pariz 27.8425 — 27.9425, Praga 20.9950 — 21.0750, Curih 136.60 — 137.10; dinarji 12.47 — 12.53.

Curih, Beograd 9.13125, Berlin 123.975, New York 518.75, London 25.30, Pariz 20.88, Milan 27.28, Budimpešta 59.185, Parkarešta 3.18, Solija 3.745, Varšava 58.15, Dunaj 78.075.

Trst, Beograd 38.55 — 38.65, Dunaj 265 do 271, Praga 56.2250 — 56.5250, Pariz 74.57 do 74.87, London 92.60 — 92.80, New York 18.95 do 19.01, Curih 365.75 — 367.75; dinarji 33.35 do 33.85.

Deviza Beograd na ostalih borzih: v Pragi 59.14, v Berlinu 7.860.

Efekt.

Ljubljana, Celjska 158 den, Ljubljansko kreditna 128 den, Kreditni zavod 165 — 175, Večje 105 den, Ruše 280 — 300, Stavbna 56 den, Sešir 105 den.

Zagreb, Državne vrednote: Volna škoda 444 — 445.5, kasa 444 — 445.5, za julij 446 do 448, za december 469 — 472, investicijsko 90.5 — 91, agrarne 57 — 0; bančne vredno-

te: Poljo 18 — 18.25, Kreditna 85 — 0, Hi po 59 — 59.5, Jugobanka 88.5 — 89, Ljubljanska kreditna 126 — 0, Narodna 0 — 6850, Praštedita 950 — 960, Srpska 145 — 147, Zemaljska Sarajevo 140 — 142; industrijske vrednote: Narodna žumska 16 — 0, Našička 0 — 2000, Gutmann 215 — 220, Slavonija 11.5 — 12, Danica 142 — 0, Drava 380 do 385, Sečarana 460 — 465, Tvornica vagonov 95 — 98, Večje 105 — 106, Isis 0 — 82, Dubrovačka 0 — 488, Trboveljska 480 — 490.

Ljubljanska blagovna borza (30. t. m.) Les: Tendence čvrsta. Zaključeni so bili 3 vagoni trdih drv, 10 % okroglice, 68 vagonov osklad. postaja po 17. Deželni pridetek: Tendence čvrsta. Zaključki niti bili. Nudi se pšenica (slov. postaja, mlevska tarifa, plač. 30 dni): baška, promptna, 78/79 kg 995 — 997.5, baška, nova, uzančno blago.

brez doplačila, za julij po 320 — 322.5, za avgust po 317.5 — 320; turščica (slov. postaja, navadna tarifa, plač. 30 dni): baška, promptna po 320 — 322.5, činkvanti po 335 — 337.5; oves: baški, zdrav, rešen po 300 — 305; moka: «Og», Ico Ljubljana, plač. po prejemu po 530 — 535.

Novosadska blagovna borza (30. t. m.) Tendence nespremenjena. Promet: 63 vagonov pšenice, 3 vagonov ovs, 58 vagonov turščice, 7 1/2 vagonov moka in 1 1/2 vagonov otrobov. Cena turščice se je nekoliko okrepila. Pšenica: baška, 77/78 kg 350 — 352.5; baška, 78/79 kg 352.5 — 355; gornjebanaška, 78/79 347.5 do 350. Oves: baški in sremški 260 — 265. Turščica: baška in sremška 275 — 280; banaška 272.5 — 277.5. Moka: baška «Og» in «Og» 465 — 475; «2» 450 — 460; «3» 440 do 450; «6» 420 — 430; «7» 350 — 360. Otrobi: baški in banaški 215 — 220.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani 30. junija 1928.

Višina barometra 308.8 m

Kraj opazovanja	Cas	Barom.	Temper.	Rel. vlaga	Smer vetra in brzina v metrih	Padavine	
						Vrsta	v mm do 7 ure
Ljubljana ..		758	18	62	E 4	0	
Maribor ...		767.4	18	75	miro	0	
Zagreb		768.0	18	75	SE 2	0	
Beograd ...	8.	767.9	20	66	SW 1	0	
Sarajevo ...		766.5	17	65	miro	0	
Skoplje ...		766.4	23	43	miro	2	
Dubrovnik ..		765.7	24	45	N 4	0	
Split	7.	765.3	23	56	NE 4	0	

Solnce vzhaja ob 4.15, zahaja ob 19.51, luna vzhaja ob 16.51, zahaja ob 1.34. Najnižja temperatura danes v Ljubljani 10.7 C.

Leпо, mirno vreme s veliko vročino se nadaljuje z majhnimi presledki, toda omejeno je v glavnem na južno polovico Evrope. Severni predeli imajo mnogo bolj nemirno vreme, s mnogo nižjo temperaturo, večjimi množinami dežja in večjim številom oblačnih ter vetrovnih dni.

Pri nas se je vreme nekoliko poslabšalo samo dvakrat, že na severni strani Alp pa so imeli večkrat dež in nevihte z mnogo večjimi nalivi. Prva motnjava je nastopila že v nedeljo in ponedeljek, dasi se je uveljavila čim dalje na jug od alpskih grebenov v tem manjši meri. Povzročila jo je depresija, ki je potovala od Anglije v smeri proti severovzhodu, a ker se je oddaljevala nazaj od Alp, je sprožila tu le manjše nevihte; v nedeljo popoldne je bila že v naših planinah znatnejša nevihta, dočim se v Ljubljani niti kaplje niso pokazale. Visok tlak je mogel obvladati situacijo in zagotoviti lepo vreme še nadalje.

Nova depresija se je pojavila še v ponedeljek zjutraj nad Atlantskim oceanom zapadno od Irske, se prestavila s svojim središčem do torka zjutraj nad Anglijo, do srede nad Dansko in južno Skandinavijo, a v četrtek je bila že nad se-

vernem Baltičnem morjem. Potovala je tedaj dovolj oddaljeno od nas, a njen vpliv je segel daleč na jug. Na zapadni strani odhajajoče depresije je planil proti jugu hladen zrak s severa, preplaval zapadno in potem srednjo Evropo in že tekom srede dni do Alp. V noči od srede na četrtek je došel čez Alpe in sprožil velike nevihte in nalive; tekom četrka je preplaval Dinarsko gorovje in plani v obliki močne depresije na Jadran in dalje proti Italiji. Dočim je bila v četrtek zjutraj v Alpah in severno od tod temperatura 12 do 15° C, je znašala nad Italijo še vedno 24 do 27° C; razumljivo, da je mešanje tako različno toplega zraka sprožilo na mnogih krajih hude nevihte; v Sloveniji pa je povečini ostalo brez večjih neurij.

Toda pod vplivom hladnejšega zraka se je zračni tlak brž močno dvignil in koncem tedna se je vreme zopet ustalilo.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: Menjalno se oblačno, nevihte, temperatura bo padla. Tržaška vremenska napoved za nedeljo: Lahni vetrovi iz drugega kvadranta, nebo večinoma jasno, temperatura od 19 do 26 stopinj, morje mirno.

Tovarna POHIŠTVA

I. I. NAGLAS, Turiaški trg št. 6

prilporeča svoje velike zaloge vsako vrstnega pohištva po najnižjih cenah.

183

Gostilna

v Ljubljani, dobro idoča in splošno znana se odda radi družinskih razmer takoj v najem proti primerni najemnini. Oziralo se bo le na ponudbe dobro vpeljanih, priljubljenih in kavcije zmognih gostinčarjev. Cenjene ponudbe na ogled oddelek lista pod „Prvovrstna gostilna“.

Z 2. julijem 1928

otvorim

trgovino z vinom na debelo

v hiši g. Pogačnika (nasproti gostilne Kerčič) v SPODNJI SISKI, CELOVSKA CESTA 34.

Postregel bom z najboljšimi domačimi vini, za katerih pristnost popolnoma jamčim. Na izbiro bodo: dolenski, štajerski, slavonski in dalmatinski vini.

Priporočam se za odjem.

Podboršek Peter.

Br. 4081/28.

Jadranska Straža u Splitu.

Natječaj.

Jadranska Straža u Splitu raspisuje natječaj za izradu kice za Pomorski Muzej u Splitu.

Pravo sudjelovanja imaju svi arhitekti i inženjeri državljani Kraljevine SHS kao i arhitekti i inženjeri slavenskih država koji stalno borave u granicama Kraljevine. Članovi ocjenjivačkog suda:

1. Dr. Ivo Tartaglia, načelnik,
2. Budislav Stipanović, direktor pomorske direkcije saobraćaja,
3. Ing. Arh. Edo Ghon, prof. tehn. škole u Zagrebu
4. Ing. Arh. Ivan Ivačić, inspektor tehn. srednje škole u Zagrebu,
5. Ing. Vori Matković, direktor tehn. srednje škole u Splitu.

Njihovi zamjenici:

1. Dr. Ivo Stalio,
2. Dr. Ivo Rubčić
3. Ing. Arh. Fabjan Kaliterna,
4. Ing. Vjekoslav Ivanišević,
5. Ing. Dane Matošić.

Nagrade su: I. Din 16.000— II. Din 12.000— III. Din 8000— Rok prodaje je 1. septembra zaključivo u 12 sati Sekretarijatu Jadranske Straže u Splitu, Ban Jelačićeva ulica 1. II. kat. ili najbližjoj pošti.

Svi potrebni podaci za ovaj natječaj mogu se dobiti na čimenu ili pismenu zamolbu svakog radnog dana u 9 do 2 sat u kancelariji Sekretarijata Jadranske Straže uz cijenu od Din 100—

U Splitu, dne 20. juna 1928.

Iz Uprave Jadranske Straže u Splitu

Pokončava hitro in temeljito

muhe, komarje, molje, stenice, bolhe, čarke, mušice, uši in vse druge škodljive mrčese ter njihova jajčeca.

Dobiva se v vseh boljših trgovinah.

Anglo-Jugoslavenska petrolejska d. d.
Ljubljana, Kralja Petra trg 2.

Rešite svoj dom in kras,

svoje lase! Toda z zares zanesljivim in preizkušenim sredstvom za lase, z ANA CILAG-domado. Cilag domado uporabljate že nad 50 let po vsem svetu milijoni ljudi z najboljšim uspehom in bo tudi Vam pomagala. Veliki lončič Din 60.— dvojni Din 90.— K temu potrebujete: specijalni šampon za 20-kratno umivanje las Din 25. Poština posebel — Adresirate svojo narčbo točno: „AURORA“ odd 16 NOVI SAD, 12. Železniška 47.

Važni novi kemični izumi!

„John Bull“ bencinske tablete

za avtomobile, motorna kolesa, bencinske motorje. — Prednosti: Na bencinu se prištedi 25—30 % (na 5 l bencina 1 tableta) svečice ostanejo brez saj, stene cilindrov čiste, ventili lažje funkcionirajo, polna kompresija, motor se lažje požene. — Cena dozi s 100 tabletami Din 160.—

„John Bull“ zaščita za steklo

za avtomobile, zrcala, zdravniška zrcala, očala, izložbe. — Prednosti: ščiti steklo, da ne zamegli pri dežju, od sopen, snega, megle. Steklo, zrcalo ostane popolnoma prozorno čisto. — Cena škatljici Din 32.—

„John Bull“ masa za brtvenje

(Dichtungsmasse). — Prednosti: Vijaki ne popuščajo, ker se spoji masa trdo s kovino in otrdi po montaži ter ne ostane elastična. — Cena dozi Din 84.—

Glavno zastopstvo tvrdke JOHN BULL Ljubljana, poštni predal 286.

Zastopniki s kavcijami za ljubljansko in mariborsko oblast se iščejo 1438

Trstje

za strope naročajte le v tvornici, katera edina izdeluje to blago iz najboljšega materiala in prodaja najceneje.

Jos. R. Puh, Ljubljana
Gradaška ulica 22. Telefon 2513

Rast brade pri damah

in vse nadležne dlake na tilih ku pod oazduho in na obrazu odstranite sami na najpriprostejši način s molim orezkusnim odstranjevalcem dlak — Kompletni set Din 60 franko. ako pošlete denar naprej. Kosm. laboratorij 41
W. ECKHARDT, Augsburg, Deutschland.
Rosenburgerstr. 12 93

Strokovnjaki so si edini v tem, da so „WECK“ čaše in aparati za vkuhanje najzanesljivejši. Tovarniška zaloga „Weck“ pri trdk

„FRUCTUS“, Ljubljana, Krekov trg 10/1.
Celje: J. JAGODIČ. Maribor: K. LOTZ.

Pozor letoviščarji!

Ako izstopiš na postaji Gozd-Martuljek, Te sprejme gostilna OMAN. Gostilna je na novo urejena in preskrbljena z dobro kuhinjo. Abonenti se sprejmejo.

Priporoča se 8456
IVAN OMAN, gostilničar.

V bližini je 20 sob na razpolago.

Za trgovino z mešanim blagom na deželi iščem 783

samostojno poslovođinjo

Plača po dogovoru, hrana in stanovanje v hiši, nastop takoj. Oferte poslati na: Jernej Hacc, trgovec, Potok v Tuhinjski dolini.

Stavbeni odbor za zidavo nove šole na Logu, p. Brezovica razpisuje

oddajo težaških, zidarskih tesarskih in krovskih del

pri zidavi nove dvorazredne osnovne šole na Logu pri Brezovici. Načrti so na vpogled pri krajnem šolskem odboru. Istotam se dobi popis in splošni pogoji. Pismene ponudbe je oddati v zapečateni kuverti najkasneje do 14. julija t. l. pri krajnem šolskem odboru na Logu.

Stavbeni gospodar si pridržuje pravico oddati delo brez ozira na višino ponudbe. Stavbeni odbor na Logu.

Obnavljamo

našo akcijo cene prodaje, s katero smo imeli v zimski seziji najpopolnejši uspeh.

Nudimo Vam: 3 m modernega blaga za damske plašče s la podlogo po

bajno nizki ceni 60
Din 396.—

in to na šestmesečne obroke!

Oblačilnica „ILIRIJA“

Ljubljana, Mestni trg št. 17-1.
telef. 2825

Pozor! Cenjenemu občinstvu

naznanjam, da bom v nedeljo, 1. julija otvoril gostilno

v Židovski stezi št. 4.

Točil bom prisna dalmatinska vina, če ulico popust. Poleg tega bom vodil tudi primorsko kuhinjo ter se priporočam najtopleje cenj. občinstvu za obilen obisk

79 1 Benedikt Radonič.

Za restavracijo velikega industrijalnega podjetja se išče

vešč gostilničar.

Vpoštevajo se samo takšni, kateri so že več let kot gostilničarji delovali. Ponudbe z navedbo dosedanjega delovanja na ogl. odd. Jutra pod 712. 7931

Kadar najbolj cveto cvetice v loncih, so tudi najbolj potrebne hrane. Najbolj priporočljivo je, da hranite Vaše cvetice s KANIPOS rastlinsko soljo po priključenih navodilih. Omot 12.50 in 42 Din. Na prodaj v lekarnah in drogerijah ter trgovinah semen. Po povzetju razpoložljiva Z. SUMMER, kem. in far. laboratorij, Crvenka, SHS.

Lepota lica!

Crema Rose Centifolia je sedanjí idál vseh modnih žensk. Krema daje trapanatí ljubki in nežni tón. Lice postane samanjljivo, mladenško in barbeno, ter s svojim mimirizmom pobujajo splošno navdušenost. Skrivna krema, najboljša pojava za puder in nenadno mestljiva sa plos in pro menado 60 Din COLD CREAM, originalna angleška mastna nočna krema, ki prodere popolnoma v porlice in jih hrani ter dnevno pomlajuje kožo. Napravlja jo jo elastično. Nezaolknadiva za vsako damo. Ter sprejema prerano starost in odstranjuje perfektno vse nečistoče lica Din 50.— Centifolia kosmet. zavod Zagreb, Illica 87. Zahtevajte brezplačne ilustrirane prospekte!

VELIKO IZBIRO

Izbranih vrst

VINA

po saluzgodnosti cen.

ter žganih pijač 38

sudi Vam

PIVNIČARSTVO „OPSKRBA“ D. D.

Zagreb, Frankopanska ul. 12.

Ako potrebujete izdelke ogledati naše kleti in okusiti vrste brez obveze za kupčijo

„SPECTRUM“ d. d.

inž. Kopista, Dubsky in Krstić, tvornice ogledal in brušenega stekla. Ljubljana VII, Medvedova ul. 38, tel. 343 Zagreb, Beograd, Osijek, Središnjica: Zagreb

Zrcalno steklo, portalno steklo, mašinsko steklo 5—6 mm, ogledala, brušena vseh velikosti in oblikah, kakor tudi brušene prozorne šipe, izhočene plošče, vsteklavanje v med. Pina, navadna ogledala 82

Dobro blago, prijazna postrežba!

Nizke cene!

MARIJA ROGE LJ

dobro znana, že 20 let obstoječa manufakturna trgovina 183

v LJUBLJANI, SV. PETRA CESTA št. 26

višje naznanja, da je prejela za letošnje sezono veliko izobilje raznovrstnega blaga, kakor svilno, etamin, batist, čifir, okfort. Nadalje pripravljeno veliko zalogo silona, bele mode in ružave konteinue, platna za ružne, izgo ovijenih oblek, predpasnikov, krasnih bluz, rokavic in ogavice pavole in drugih v manufakturno stroko spada ohi svari. — Imam tudi lepo blago za narodne noše. — Ker je moja zaloga povečana in ker je moje nadejo ali že od nekdanj cenene odjemalce z dobrim blagom in pa z majhnim dobičkom dostreči, sem prepričan, da me vsako pri meni kupil kdor bo posetil, majo trgovino — Kdor če ni moč odem. lee, naj se o vsem prepriča!

Dr. Robert Biumauer

ne ordinira radi študijskega potovanja v inozemstvo 7906
od 30. junija t. l. do 1. januarja 1929.

Mlekarska industrija „Zdenka“

Veliki Zdenci, Hrvatska

nudi najpovoljnije v vsaki količini svoje prvovredne proizvode: Čajni maslec „Zdenka“, Trapist-Edamer-Gouda-Romadur-Brie- in Camemberts sire z zaščitnim znakom „Zdenka“. Za večje kraje se iščejo zastopniki. Zahtevajte cenovnike. 7828

Češko sukno, kamgarne kupite najceneje pri trdk

ALOJZ DROFENIK, CELJE

samo

Glavni trg št. 9

Ostanki za polovično ceno.

Naznanjam vljudno, da sem prevzela danes

kavarno v Radovljici

v hiši g. Fusaer a, ter se priporočam p. n. gostom in izletnikom za cenjeni obisk.

Poslujala bom s prvovrstnimi okrepčili in pijačami.

Ana Počivalnik, najemnica kavane.

Vsem cenj. gostom vljudno naznanava, da sva prevzela s 1. julijem staro znano

gostilno pri „Starem Mayrju“ v Kranju

nasproti glavne cerkve. Vsem se zahvaljujemo za dosedanje naklonjenost in se za nadalje priporočava. Točila bova kot dozdaj prvovrstna vina in razpolagala z dobro kuhinjo.

Janko in Pavla Bidovec, gostilna Mavril Mayr, Kranj.

MAKULATURNEGA PAPIRJA

Za trgovce, za obrtnike, za peke, za mesarje, za industrijo

kg 4 Din

večja množina na razpolago po ugodni ceni

Naslov pove uprava „Jutra“.

Veletrgovina vina išče

spodobnega povsem zanesljivega ter uvelodenega 7926

zastopnika

za prodajo vina na veliko. — Ponudbe z navedbo pogojev ter prepis spričeval pod „Marljiv i pouzdan P-1050“ na

„Interreklam“ d. d., Zagreb, Marovska 28.

Kupila očesa

Najboljše s. d. stvo proti kurjim očesom CLAVEN te mast

Skladišče v lekarnah ali drogerijah ali naravnost iz tvornice in glavnega skladišča

M. Hrnjak, Zagreb, Marovska 28.

PLAN

Prve velike stvarne loterije hrv. invalidov

Zveze Invalidskih organizacij za zagrebško oblast in mesto Zagreb v korist zgradbe Invalidskega doma v Zagrebu

z dvema žrebanja v Zagrebu

Dne 19. velikega srpana (avgusta) 1928 žrebajo se sledeči dobitki:

1 avtomobil, 2 motocikla, 5 dvokolic, 5 šivalnih strojev, 1 jedilnica (jedilna soba), 1 spalnica (spalna soba), 1 glasovir, 2 gramofona, 20 moških in ženskih zlatih ur, 10 moških srebrnih ur, 10 kom. obveznic Ratne štete (vojne škode).

Dne 23. grudnia (decembra) 1928 žrebajo se sledeči dobitki:

8 avtomobilov, 16 motociklov, 90 dvokolic, 90 šivalnih strojev, 9 spalnic, 16 gramofonov, 4 glasovirji, 10 kuhinj, 80 moških zlatih ur, 80 ženskih zlatih ur, 140 moških srebrnih ur, 90 obveznic Ratne štete, 9 jedilnic, 8 pianinov, 9 samopisnih strojev in 7000 komadov raznih dragocenosti kot utešni dobitki.

Vrednost dobitkov:

3,000.000 Din

Žrebanja so neodložna

Cena srečke 10 dinarjev za vsa žrebanja brez nadaljnega doplačila.

Srečke razpošilja samo po povzetju ali plačljive v naprej

Glavno zastopstvo za vso Slovenijo

MENJALNICA

Reicher & Turk

LJUBLJANA Prešernova ul. 44, 46.

NAJCENEJŠA ZABAVA

so lepe povesti.

Naročite: TOLSTOJ: Rodbinska sreča. Roman. — Broš Din 26.— vez. Din 34.—

KERSNIK J.: Testament. Povest. — Broš. Din 18.— vez. Din 26.—

KNJIGARNA TISKOVNE ZADRUGE

v Ljubljani in Mariboru.

Razprodaja

specerijskega blaga na Rimski cesti 5 se vrši samo še 2., 3., in 4. julija t. l. po globoko znižanih cenah.

Trgovska oprava skoraj popolnoma nova se istotam prodaja. 84-4

Slavnemu občinstvu naznanjam da bom dne 2. julija 1928 odprla

mlekarno

na Tržaški c. 26 v Produkciji.

Prodajala bom vse vrste mlekar-skih izdelkov in sadje.

Uljudno se priporočam za obilen obisk

Rozzi Babšek

Zahvala

Vsem, ki so spremili na nje-govi zadnji poti mojega ljubljene soproga

Franca Pravsta

se tem potom najprisrčneje zahvaljujem, osobito zahvalo sem dolžna g. evangelskemu pastoru za krasen nagrobni govor in gg. pevcem delavskega društva za ganljive žalostinke ob preranem grobu pokojnika.

Vsem plačaj Bog stotero!

ZALUJOČA SOPROGA.

Zadruga pekova v Ljubljani

javija tužno vest, da je njen do goletni član in bivši pred sednik

Anton Cizej

pekovski mojster

po dolgi mučni bolezni preminul Pogreb nepozabnega in zaslužnega pokojnika se bo vršil v Ljubljani z mrtvašnice splošne bolnice 1. julija 1928 ob 17. uri popoldne.

Predsedništvo

zadruga pekovskih mojstrov v Ljubljani.

Vsak kupec dobi!

pri nakupu enega para moških ali ženskih čevljev 2 para gumipeta. Pri nakupu od dveh parov pa še en par vezalk in en katjo kreme zastoj. Velja za čas od 30. VI. pa do 15. VII. t. l. Razez tega pa še znižamo ce o eka er m d surtan m preostal m spm ladansk m vrstam čevljev ta sicer:

Moški šimi boks po čevlji	Din 100.—
Moški visoki	120.—
Elegantne spomladanske v raznih fin h barvah	
Ženske polčevlje na špango z leseno peto	130.—
Ženske polčevlje amerikanske oblike	90.—
Ženske špangerje črne al ru ave	80.—
Platneni šivi in beli, elegantni, garantirano dobro blago	65.—
Fantovski šimi	100.—
Dekliški šimi toks, čri	40.—
rujavi	50.—
lakaši	60.—

O kvaliteti naše robe Vam ni treba govoriti. Velik promet je najboljši dokaz.

Sandale razne vrste preostalih velikosti Din 40.—

Detajlna prodaja

tov. CARL POLLAK d. d. Dunajska c. 23. na dvor. Ljubljana, 8444a

Star zobni atelje

z vsem inventarjem in lepim stanovanjem prodam radi odhoda v pokoj.

Dopise na oglasni oddelk „Jutra“ pod „Lepa eksistenca“

Knjigovodja bilancist

perfekten, z gimn. maturo ter večletno bančno in hranilnično prakso v tu- in inozemstvu, z najboljšimi spričevali in referencami, verziran v vseh pisarniškimi poslih, zmožen slovenščine, srbohrvaščine, nemščine in angleščine, strojepisja in stenografije — išče primerne na-meščenja; gre tudi na deželo.

Ponudbe na upravo „Jutra“ pod značko „Samostojen knjigovodja.“ 7923

Stanley Weyman:

Rdeča kokarda

Roman.

Padajočega sem ga prestregel v naročje, toda kri mu je že bila iz odprte rane na strani vratu. Še je zavil oči proti meni in napel vse moči, da bi izpregovoril. Ujel sem dve besedi: »Ne pozabite...« Nato mu je kri zadušila glas in njegove trepalnice so se počasi zaprle. Smrt ga je objela, še preden je priskočil ranocelnik — da, še preden sem ga utegnil položiti v travo.

Ves prepaden od nenadne katastrofe, sem nekaj trenutkov klečal ob njem; kakor v blodnji sem gledal ranocelnika, ko mu je tipal žilo in srce in izkušal s palcem zamašiti rano. Za minuto ali dve se je strnil ves moj svet v to svinčeno obličje in v drgetajoče trepalnice, ki sem jih videl pred seboj. Kar verjeti nisem mogel, da bi bila kapetanova hrabra duša že ubežala iz telesa in da bi bil krepki mož, ki si je bil tako naglo osvojil moje spoštovanje, že mrtič — ta mrtič, čigar obraz je pokrivala bledica smrti, med tem ko so golobje krožili nad mojo glavo in so vrabci čivkali in je vodomet cvrkotal v solnčni bleščavi.

»Menda ni mrtev?« sem vzkliknil obupno. »Šaj ni mogoče, da bi bil tako naglo umrl!«

»Na žalost je mrtev, gospod vikont,« je odvrnil ranocelnik in spustil njegovo glavo na okrvavljeno travo. »Za takšno rano je ni pomoči.«

Vstal je; jaz pa sem klečal, pogreznjen v svojo bol, in strmel v te steklene oči, ki so bile še pred nekaj minutami polne življenja in ognja. Nato sem z drgetom groze spustil pogled po sebi. Ves sem bil oblit s krvjo; imel sem jo na prsih, na rokah in na suknji. Tedaj sem se spomnil Saintalajških in sem se ozrl, da vidim, ali sta še na licu mesta. Ali tisti mah me je pretreslo. Turoben klenk

58

zvona je stresel ozračje; in ko mi je njegov žalni trepet še brnel v ušesu, so se približali nagli koraki in za mojim hrbtom se je oglasil rezek vzklik:

»Ali, tristo peklenščkov, to je zaseda! Pobili nas bodo!«

Obrnil sem se. Tisti, ki je tako tarna, je bil du Marc, široko-usti du Marc, ki me je malo prej zaman poizkušal izzvati. Saintalajška in ranocelnik so bili z njim; vsa četvorica se je vračala od vrat, skozi katera smo bili prišli. Minili so me, odvrčaje oči, in naglo krenili proti ozkim stranskim vratom ob znožju starega stolpa, ki so vodila na obzidje. Ko so mi izginili za pomolom zidu, je spet preteče zaklenkalo plat zvona.

Šele tedaj sem se osvestil resničnosti. Začul sem rjojenje besnih glasov na trgu in hrumenje množice, ki se je bližala stolnici in kričala: »Na svetilnik! Na svetilnik!« Z galerij katedrale, skozi okna kupol in vse ostale odprtine mogočne in mirke zgradbe, ki je štrlela nad menoj, so se sklanjali ljudje ter mahali in kazali z rokami in iztezali pesti proti meni ali pa nemr proti truplu, ki je ležalo pred menoj. A v tem sem spet začul korake, in ko sem se ozrl, sem iznova zagledal one štiri. Saintalajškima, čeprav sta bila bleda in prepadena, so se svetile oči; tod izzivač je bil bel kakor prt in pogled mu je plašno begal na desno in levo.

»Preklete!« je kričal z ostrim glasom, »obkoljeni smo! Pobili nas bodo. Jaj, ta sodrga nas bo pobila!... Vsi ste priče, da je bil časten boj! Tudi vi ste priča, gospod vikont...«

»Res dosti nam bo pomagalo, če on to prizna.« Je porogljivo rekel Saint-Alais. »Oh, če bi bil vsaj doma...«

»Da, a kako naj pridemo k vam?« je javkal du Marc, ki ni mogel brzdati svoje groze. »Slišite,« se je vekaje obrnil k meni, »pobiti nas hočejo! Ali ni drugega izhoda? Oh, naj mi kdo odgovori! Dajte, povejte!«

Njegov strah ni vzbujal v meni nikakega sočutja. Niti s prstom ne bi bil trenil v njegovo rešitev. Tem bolj pa me je ganil pogled na brata Saintalajška, ki sta bleda in neodločna stala pred menoj, med tem ko je postajalo besnenje množice vsak trenutek bolj glasno in bolj srdito. nekaj hipov in tolpa je morala pridreti do nas; kdo

je vedel, ali nas v svojem gnevu ne bo pohodila vseh brez razlike? Ječanje vrat, do katerih so bili že prišli, me je potrdilo v tej domnevi. Skoro nehoti sem viknil, da so še ena vrata — samo če so odprta. Ne da bi se oziral, ali gredo za menoj, sem stekel po travi proti stolnici, kačoz jim pot.

Množica je tisti mah že drla na trato, toda skupina dreves nas je skrla njenim očem; tako smo dospeli do nizkih vrat v zidu abside, ki so vodila v zakristijo in iz nje v kripto. Moje upanje, da jih najdem odprta, je bilo tako neznanost, da bi bilo izginilo, če bi se bil le količkaj ustavil, da ga pretehtam. Toda ko smo pritekli do vrat, so se odprla na našo radost sama od sebe in svečenik, ki je izza njih pomolil svoje ostrizeno teme, nam je mignil, naj se podvizamo. Še trenutek in smo bili pri njem. Zapahli so zaročljali za nami. Do nadaljnjega smo bili rešeni!

Spet smo mirneje zasopli. Bili smo v polmraku, dolgi in ozki obokani dvorani, ki ji je trojica lin nadomeščala okna. Du Marcu se je prvemu razvezal jezik.

»Bog nebeški!« je zastokal in si potegnil z roko po čelu, ki je bilo v tej mrzli polsvetlobi še bolj ostudno blede nego zunaj. »Komaj smo odnesli pete... Zdaj smo...«

»Še daleč od tega, da bi bili rešeni,« je resno odvrnil ranocelnik, »čeprav imamo dovolj razloga, da se zahvalimo gospodu vikontu. Videli so nas, Evo jih!«

Ljudje na strehi so nas bili najbrže videli in povedali drugim, kam smo se skrili, zakaj med tem, ko je ranocelnik govoril, slo začuli topot korakov, udarci so zagrmeli ob vrata in v razpokah lin se je pojavila da dvajsetorica ltrkih obrazov, ki so tuleč buljili na nas in nas obsipali s psovkami. Na srečo so bila hrastova, z železol okovana srednjeveška vrata očitno nalašč napravljena za tak primer in so nam ohetala vsaj za nekaj časa varstvo pred neprijatelji. Vendar pa zato ni bilo manj strašno poslušati kričanje množice, čutiti jo tako blizu sebe in leriti njeno sovraštvo po tem, kako so besneži razbijali po kamenitem zidu, kakor da ga hočejo porušiti z golili rokami; česa se nam je bilo šele bati, če bi jim pali v roke!

„SANA“ tovarna čokolade v Hočah

po požaru

7870

zopet obratuje

opremljena z najmodernejšimi stroji

EAU de BOTOT

Edina voda za usta, ki je na Pariški zdravniški akademiji priznana

Higijensko antiseptična VODA ZA USTA Botot najbolje sredstvo za osveževanje ust, osobito prijetno poleti.

Znižane cene!

Zahtevajte Botot milo za zobe in pasto za zobe.

Vlahov ELIXIR

ki krepi in zdravi želodec, je edino

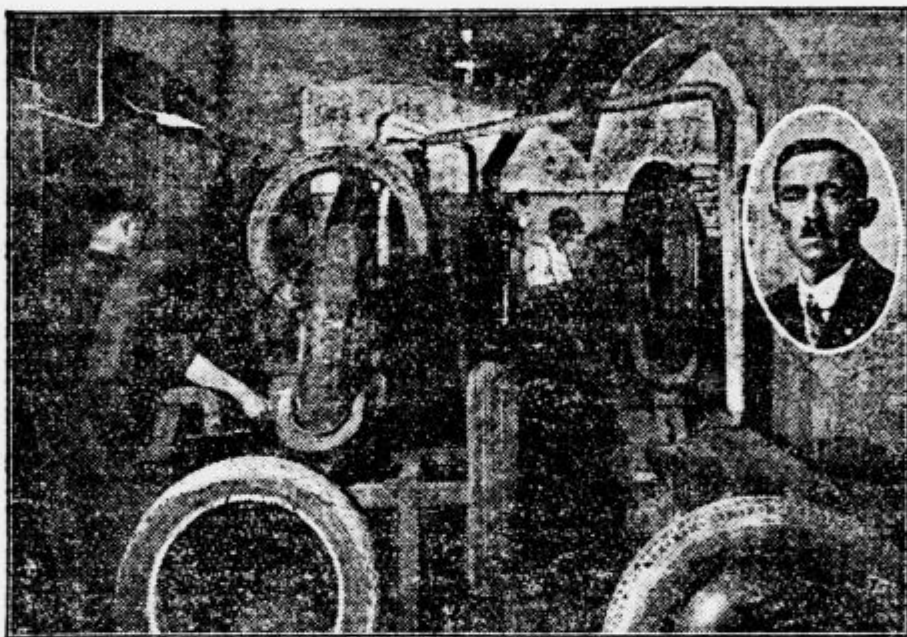
R. Vlahov

odlikovan na vseh svetovnih izložbah

Ime VLAHOV z našo etiketo je zaščiteno po vseh državah sveta.

256

Čuvajte se ponarejanj! Tovarnica ustanovljena leta 1861.

Prva slovenska parna vulkanizacija gumij P. Škafar Ljubljana, Rimska cesta št. 11

Specijalna mehanična delavnica za popravo vseh pisalnih, računskih, kopirnih in razmnoževalnih strojev in blagajn po konkurenčni ceni LUD. BARAGA, Ljubljana, Selenburgova ul. 6/I. Tel. 2940

HAMILTON MILO

je sestavljeno iz najboljših snovi. V svrhu, da se občinstvo spozna s tem milom, dobi vsak kupec pri odjemu tucata Hamilton-mila lepo dobro namizno uro. Kupci po komadih dobe kupon in pri nakupu 12 og. komadov dobe namizno uro 1 tucat 120 Din. 1 komad 10 Din. Generalno zastopstvo in skladišče za SHS MAKSO WEISS, ZAGREB, PALMOTIČEVA UL. 39 Za vsake večje mesto enotnega, krasnega zastopnika

Veletrovinna z vinom v Ljubljani išče za takojšen nastop prvovrstnega

kletarja

Prosilec mora dokazati, da je dovršil kletarsko šolo in tudi že dalje časa praktično izvrševal kletarstvo, razumeti se mora tudi na razna vina. Večje družinsko stanovanje pri tvrdki na razpolago.

Ponudbe na upravo „Jutra“ pod št. 1: „Prvovrsten kletar“

Vsak naj čita

»PONEDELJEK«

Ostalo od Ljubljanskega veleseima

Pristne perzijske preproge

le izbrani komadi se poceni oddajo. Preproge so od tvrdke F. H. ADJIMAN iz Konstantinopla, posestnika trgovine preproge „Zum Türken“ v Gracu, katere se lahko le za kratek čas ogleda pri tvrdki WEKA, MARIBOR, Aleksandrova cesta 15. Na željo pošlje brezplačno z lastnim avtom tudi izven Maribora na izbiro. — Dovolj se tudi eventuelne plačilne olajšave.

Nikake prašne nadloge več.

Vporabljajte Cestol

s katerim odstranite s ceste prah, zlasti kjer je velik avtomobilski promet. Nima duha, je poceni in trajno učinkuje.

Vprašati:

Tvornica tanina Sisak d. d. podružnica Medvode.

Mlinarji!

Bogata žetva se v Banatu bliža, kupujte žito od kmetov sami, ne dajte se odirati od žitnih špekulantov. Posreduje in informacije daje Gospodarska pisarna

„Drvara“, Perlez, Banat.

Ugodno se prodaja velika, dobro vpeljana

OPEKARNA

(z Ringofen), ročni pogon Handschlagbetrieb — velika možnost razočaranja, ker je v bližini večje mesto — surovine za več let Vprašati: pri dr. FRID. ZANGGER, odvetniku v Celju.

7835

Prava pot

za zopetno pridobitev zdravih živcev!

Bolni, onemogli živci zagreje življenje, povzročajo mnogo trpljenja kot bodeče in trgate bolečine, omotico, bojazen, šumenje v ušesih, motenje prebave, nespanje, nedelavnost in druge neprijetne pojave.

Oa v tega tega traja ena

Vas reši edino je pristni Kola Lecithin, ki vsebuje največ vitaminov za vse človeštvo. Vse dobro, ki na čudovit način pospešuje telesne funkcije, okrepi srčni mozeg in možgane, ojači mišice in ude, daje moč in nov pogon do življenja. Pristni Kola Lecithin dela čudo, pravi prave redilne snovi do skrajnih kotičkov, kjer se dela kri, poživlja, drami, in obravnava mlado in svežo.

Prepričajte

se sami,

Ja Vam ne obljubim nič neistnega, kajti v prihodnih dveh tednih pošljem vsakomur, ki mi piše.

popolnoma zastopaj

u lahko malo skatljivo Kola Lecithin in knjigo zdravnika, ki ima dolgoletnokušnje, ki sem trpel na slabem živčevju. Pišite mi takoj, da Vam brezplačno pošljem obljubljeno.

7875

ERNST PASTERNAK, BERLIN, S. O., M. Chaussee: chplatz 13, Abt. 3.9.

Peč „Monolit“

najcenejša, najizdatnejša.

Zaloga Lutschov peč

INŽ. GUZELJ, LJUBLJANA VII.
Jernejeva c. 5.Ravnatelj Voltrove male turbine in Konz-ovi
Tel. 3252 elektromotorji. 143

Srečke državne razredne loterije

kupite takoj pri

7905

L. PEVALEK, Židovska ulica.

ZELO ZNIŽANE CENE!

Dvokolesni, novi model 1928, motorji, otroški in
igračni vozički, najnovije živalni stroji in posredni
ke Michelis. Poseben oddelek za popolno popravilo
emaliranje in ponikanje dvokoles in otroških vo-
zičkov. Živalnih strojev od Prodaža na obroke. -
Dustrovanje senični frankeTRIBUNA P. B. L.
tovarna dvokoles in otroških vozičkov
Ljubljana, Karlovska cesta št. 4

Ustanovljeno leta 1880

Telefon interurb. 2379

IVAN ZAKOTNIK

mestni tesarski mojster

LJUBLJANA Pisarna na Dunajski cesti 46

Tovarna furnirja Kobarska c. sta 45 Parna žaga

Izvršuje solidno v-a v tesar ko obrt padajoča dela.

Ima v zalogi raznov. sten kuhan in presuše rdi les za mi-

zaje, o arje, sodarj, kiparj, izdelovalec instrumentov itd.

Sprejema od strank vsakovrstn les, tudi nad 1 m debel ne

v razžaganje obdelavo na stroji kabanje in s senje proti

primerni odškodnini.

LOKOMOBILE

DIESELOVI IN NA

MOTORJI SESANI PLIN

JAREMNIKI PIN & KAY

KOMPL. ŽAGE

Povoljni plačilni pogoji

Braća Fischer d.

ZAGREB, Gundulićeva ul. 36

MEINEL & HEROLD

Tovarna glasbi gramofonov in harmonik

R. Langer MARIBOR št. 101-A

Violine od Din 80- a Korne harmonike od Din 60-

famburice od Din 98- a (gramofoni) od Din 345-

Zahtevajte naš veliki katalog, kate-

rega vam pošlremo brezplačno.

Zahtevajte brezplačni

CENOVNIK s 1000

slikami!

A. KIFFMANN

Maribor št. 101-b

Pri švicarski tvornici ur

Lastno izdelovanje okrovi in

sestavljanje ur (remon-
taža).

Din 49-

ura na sidro (ankerica),

nekoliko boljše izvršitve

58.-

3-letno jamstvo

Ure: Omega, Doka in

dr. znamenite ceneje nego

druga

Din 64-

s enim zvoncem, s 2 zvoncema Din

69.-. Sletno jamstvo Pošljamo po po-

vzetju. Za neodgovarajoče vrne

denar nazaj

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Din 69-

Rata

Roditelji, ne puščajte dece bose!

Živahno dete se lahko rani. Rana na nogi
okuži celo telo. Kupite deci naše
čevlje z gumo, ker so silno trpežni,
poceni in praktični. Prihranili boste
na zdravljenju in skrbi.

DIN 49- 69-

MR. BAHOVEC

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

PLANINKA

Prave goiser

in

sportne čevlje vseh vrst

izdeluje

ZALOKAR

Gospodstva cesta št. 8.

Vreće

nove in rabljene vreće

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

vse vrste

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Delniška glavica

Din 50.000.000-

Skupne rezerve ca:

Din 10.000.000-

Ustanovljena 1900.

CENTRALA: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA

Ustanovljena 1900.

PODRUZNICE:

Brežice, Celje, Crnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Novo mesto,

Ptuj, Rakek, Sarajevo, Slovenjgradec, Split, Sibenik, Gorica, Trst.

BRZOJAVNI NASLOV: BANKA LJUBLJANA.

Telefon št. 2861, 2413,

2502 in 2503.

se priporoča za vse bančne posle.